



MATICA



Čestit Božić i sretna
nova 2016. godina!



MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LXV
Broj / No. 12/2015

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Marin Knezović

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

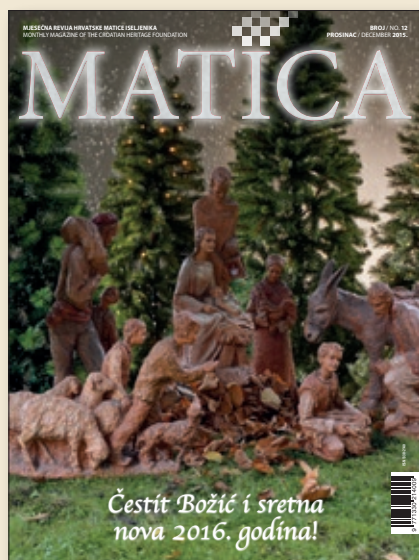
Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print
Znanje, Zagreb



HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr



Naslovnica:

Božićne jaslice (djelo Alojzije Ulman) u kapeli
sestara Služavki Malog Isusa u Essenu (Njemačka)

Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!

www.matis.hr



Web stranice
HMI čitaju se diljem
svijeta, dostupne su na tri
jezika (hrvatski, engleski,
španjolski) i bilježe stalan
porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

SADRŽAJ

Dragi Hrvati izvan Hrvatske,

vrjeme Božića je doba kada se obično suočavamo sa svim onim što smo činili tijekom godine. Božić je točka u vremenu oko koje se okreće obiteljski život, a dijelom i društveni. Gledamo u prošlost kako bismo se bolje pripremili za suočavanje s izazovima budućnosti.

Tako se i Hrvatska matica iseljenika osvrće na sva svoja postignuća jer od sljedeće 2016. godine obilježava čak 65 godina postojanja, na koje se može s ponosom osvrnuti. Svi mi, zaposleni u Matici, svjesni smo kako pogled u prošlost ne može biti sam sebi svrhom. Tradicija je korisna samo ako nam može pomoći u snalaženju s onim što nama nose dani i godine ispred nas.

Tako i vama želim da topla sjećanja na prošle dane budu smjernica prema budućim dostignućima.

Uživajte i veselite se tijekom predstojećih božićnih i novogodišnjih blagdana!

Marin Knezović, ravnatelj

- | | |
|--|--|
| 4 Parlamentarni izbori 2015. | 29 Sydney: 30. obljetnice HKC Sv. Nikole Tavelića |
| 5 Obljetnica stradanja Vukovara i Škabrnje | 30 Mađarska: Koljnofski književni susreti |
| 7 Knjiga o stradanju Hrvata u BiH | 32 Hrvatske igrčke inspirirane kulturnom baštinom |
| 8 HMI. Forum hrvatskih manjina | 33 Božićni običaji iz Hrvatske Tišine |
| 10 Austrija: Odlikovan vlč. Odošaić | 38 Razgovor: Silvija Gojević, urednica Croglotte |
| 12 Mađarska: Dan Hrvata | 40 SAD: TamFest Hrvatske bratske zajednice |
| 14 Obljetnica Hrv. dokumentacijskog centra Domovinskoga rata | 45 Matičin vremeplov |
| 16 Desetljeće Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj | 46 Obljetnica HKUD-a Kolovrat iz Luzerna |
| 18 Razgovor: Šibenski gradonačelnik dr. Željko Burić | 48 Obljetnica Hrvatske kulturne zajednice iz Wiesbadena |
| 20 München: Obilježeno stradanje Vukovara | 49 HMI: Izložba slikarice Irene Gayatri Horvat |
| 22 Filderstadt (Njemačka): Susret čuvara hrvatske etnobaštine | 53 Zürich: Livanjska noć |
| 24 Prof. Feletar o geografsko-političkom pojmu 'Balkan' | 54 Izložba povodom obljetnice Fausta Vrančića |
| 27 Dubrovnik: Izložba kipara Vanje Radauša | 57 Hrvatska noć u Frankfurtu |

KOLUMNJE

- | | | | | | | |
|--|--|---|--|--|---|--|
| 11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica) | 37 (S)kretanja (Šimun Šito Ćorić) | 42 Naši gradovi (Zvonko Ranogajec) | 50 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac) | 58 Djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu (Jozo Župić) | 60 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić) | 62 Hrvatska iz zraka (Davor Rostuhar) |
|--|--|---|--|--|---|--|

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Niti jedna koalicija nema apsolutnu većinu u Saboru

Hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović najavila je da će prvu sjednicu 8. saziva Hrvatskoga sabora sazvati za 3. prosinca, a drugi krug konzultacija o davanju mandata za sastavljanje Vlade za 7. prosinca



Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović prima od Branka Hrvatina službene konačne rezultate izbora

Tekst: Uredništvo Foto: Hina

"Hrvatice i Hrvati, građani Republike Hrvatske, upravo sam završila prvi krug konzultacija s predstavnicima političkih stranaka i saborskim zastupnicima, uključujući i zastupnike nacionalnih manjina izabranih u Hrvatski sabor. One su pokazale da u ovome trenutku nitko ne raspolaže dostatnom potporom zastupnika u Saboru kako bi postao mandatar", rekla je Grabar Kitarović 26. studenoga u javnom obraćanju nakon provedenoga prvog kruga konzultacija na Pantovčaku.

"U cilju potpune transparentnosti s hrvatskom javnošću želim podijeliti zabrinutost činjenicom kako su me neki novoizabrani zastupnici obavijestili o prijetnjama i pritiscima kojima su izloženi, kako političkim tako i institucionalnim", naglasila je predsjednica Republike.

Hrvatska predsjednica najavila je da

će prvu sjednicu 8. saziva Hrvatskoga sabora sazvati za 3. prosinca, a drugi krug konzultacija o davanju mandata za sastavljanje Vlade za 7. prosinca, izraziv-



Na parlamentarnim izborima niti jedna stranka ili predizborna koalicija nije osvojila apsolutnu većinu mandata

ši pritom zabrinutost činjenicom da su neki od izabranih zastupnika bili izloženi političkim i institucionalnim prijetnjama te pozvavši sve političke aktere na punu odgovornost.

Prema Ustavu, predsjednica Republike mandat za sastavljanje Vlade povjerava osobi koja, na temelju raspodjele zastupničkih mjesta u Hrvatskome saboru i obavljenih konzultacija, uživa povjerenje većine svih zastupnika, odnosno za dobivanje mandata potrebna je potpora najmanje 76 zastupnika.

Podsjetimo, na parlamentarnim izborima održanim 8. studenoga niti jedna stranka ili predizborna koalicija nije osvojila apsolutnu većinu mandata. *Domoljubna koalicija*, predvođena HDZ-om, osvojila je 59 zastupničkih mjesta, uključujući tri mandata iz dijaspore. *Hrvatska raste*, predvođena SDP-om, ima 56 zastupnika, a treća najjača stranka *Most nezavisnih lista* 19 saborskih mandata. Slijede regionalne stranke: koalicija IDS PGS *Lista za Rijeku* s tri osvojena mandata, HDSSB i *Bandić Milan* 365 osvojili su po dva mandata te *Živi zid* i *Uspješna Hrvatska* po jedan mandat. Preostalih osam mandata imaju zastupnici manjina. Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović 24. studenoga primila je od predsjednika Državnoga izbornog povjerenstva Branka Hrvatina službene konačne rezultate izbora za osmi saziv Hrvatskoga sabora, čime su bili ispunjeni uvjeti za konzultacije o mandataru Vlade. ■

ENG Croatian President Grabar-Kitarović announced that the second round of consultations on a mandate to form a government would be held on the 7th of December. The elections, held on the 8th of November, did not yield a party or pre-election coalition with an absolute majority in Parliament.

Obljetnica velikih stradanja u Domovinskome ratu

Uz veliki broj građana i domoljuba pristiglih iz cijele Hrvatske, skupu u Vukovaru nazočili su predsjednica RH Kolinda Grabar Kitarović, predsjednik Sabora Josip Leko i Vlade Zoran Milanović



Ratni vojni invalidi

Oko 30.000 građana koračalo je u Koloni sjećanja

Božo Galić, Drago Lovrić, Kolinda Grabar-Kitarović, Ivan Penava i Josip Leko



Tekst/foto: Hina

Više od 30.000 građana iz cijele Hrvatske i okolnih država, prema procjeni vukovarskih gradskih vlasti, prošlo je 18. studenoga u Koloni sjećanja od vukovarske bolnice do Memorijalnoga groblja žrtava iz Domovinskoga rata, prisjećajući se sloma obrane Vukovara 18. studenoga 1991. i odajući počast žrtvama.

Obilježavanje Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine i 24. obljetnice stradanja toga grada u Domovinskome ratu počelo je u jutarnjim satima komemorativnim skupom u dvorištu vukovarske Opće županijske bolnice i bolnice hrvatskih veterana, na koju je tijekom gotovo tromjesečne opsade Vukovara dnevno padalo do 70-ak topnič-



ŠKABRNJA: Obilježena 24. godišnjica pokolja

Kolonom sjećanja, u kojoj je bilo oko deset tisuća ljudi iz svih krajeva Hrvatske i susjedne Bosne i Hercegovine, 18. studenoga u Škabrnji je počelo obilježavanje Dana sjećanja na žrtve srbočetničkoga pokolja koji se dogodio na današnji dan prije 24 godine, kad su ubijene 84 osobe, 26 branitelja i 58 civila. Državna izaslanstava i izaslanstva mnogih braniteljskih i civilnih udruga položila su vijenac i zapalila svijeće pokraj spomen-obilježja masovne grobnice "Ruža za poginule branitelje i civile", nakon čega su se uputila na misno slavlje koje je u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije predvodio gospičko-senjski biskup Mile Bogović. Središnja komemoracija bila je na Trgu dr. Franje Tuđmana i, za razliku od prijašnjih godina, protekla je bez govora predstavnika izaslanstava, udruga i političkih stranaka. Nakon komemoracije, kilometarska povorka u kojoj su bili i potpredsjednica Hrvatskoga sabora i izaslanica predsjednika Sabora Dragica Zgrebec te ministar uprave i izaslanik predsjednika Vlade Arsen Bauk uputila se na mjesno groblje, gdje su podno glavnoga križa položeni vijenci i zapaljene svijeće.

kih projektila, a zbrinuto oko 3.500 ranjenika unatoč svakodnevnim topničkim napadima.

Uz veliki broj građana i domoljuba pristiglih iz cijele Hrvatske, skupu su nazočili predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović, predsjednik Sabora Josip Leko i Vlade Zoran Milanović te mnogobrojni saborski zastupnici i ministri, predstavnici diplomatskoga zbora, Katoličke crkve i ostalih vjerskih zajednica, kao i predstavnici mnogobrojnih braniteljskih i stradalničkih udruga i političkih stranaka.

Polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća podno spomen-obilježja na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskoga rata počast žrtvama Vukovara odali su predsjednica Republike Kolinda Grabar Kitarović, izaslanstvo Hrvatskoga sabora na čelu s predsjednikom Josipom Lekom i izaslanstvo Vlade predvođeno premijerom Zoranom Milanovićem. Počast su odali i predstavnici Glavnoga stožera Oružanih snaga RH, Ravnateljstva policije, 204. vukovarske brigade, Grada Vukovara, braniteljskih udruga, Grada Zagreba, Hrvatske zajednice županija te gradova i općina prijatelja Vukovara. Nakon njih vijenac je položilo i izaslanstvo HDZ-a na čelu s predsjednikom stranke Tomislavom Karamarkom. ■

ENG Over thirty thousand people from across Croatia and neighbouring countries joined the memorial march on the 18th of November from the Vukovar Hospital to the Homeland War Memorial Cemetery to honour to those who defended and fell in Vukovar in 1991.

IN MEMORIAM



Bernard M. Luketich

(Cokeburg, 17. VIII. 1931. –
Pittsburgh, 9. XII. 2015.)

Zauvijek nas je napustio odani prijatelj i veliki čovjek iznimnih ljudskih i radnih sposobnosti, veliki patriot obiju domovina - Sjedinjenih Američkih Država i Hrvatske.

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika i svi djelatnici upućuju izraze duboke sućuti poštovanju supruzi Marthi, kćerima, zetovima i unučadi. Posebne izraze sućuti Matica upućuje svim članovima HBZ-a, poštovateljima i prijateljima Luketichova lika i djela. Također izraze sućuti Zajednici upućuju preko Matice mnogobrojne hrvatske obitelji i svi potrebiti kojima je taj divni čovjek velikog srca uvijek pružao i osmijeh i veliku pomoć.

Glavni predsjednik Hrvatske bratske zajednice Amerike Bernard M. Luketich (Cokeburg, Pennsylvania, 17. VIII. 1931. – Pittsburgh, 9. XII. 2015.), istaknut društveni i kulturni djelatnik, publicist i izdavač, postao je jedna od vodećih intelektualnih osobnosti hrvatske dijasporne naših dana na sjevernoameričkome kontinentu. Predsjedničku dužnost te najstarije hrvatske fraternalističke organizacije, na koju je biran devet puta demokratskim izborima, obnašao je od 1978. godine. Čarobnom formulom uspjeha fraternalističke Zajednice u Luketichovu konceptu mogu se nedvojbeno smatrati kreativni kulturni, obrazovni, sportski i humanitarni programi koje je pokrenuo u drugoj polovici 20. stoljeća, a čije pozitivne učinke uživa današnje mnogobrojno članstvo u SAD-u, Kanadi i Hrvatskoj.

Utemeljitelj je Kulturne federacije mladih HBZ-a, inicijator Nacionalne federacije američkih Hrvata, Hrvatsko-američkoga poslovnog udruženja grada Pittsburgha i niza drugih uglednih udruga i projekata. Odličan mu je poslovni potez akvizicija čikaške *Hrvatske katoličke zajednice* 2006. godine. Za inovacije fraternalističkih programa primio je odlikovanje koje nosi ime utemeljitelja toga značajnoga američkoga socijalnog pokreta *Johna Jordana Upchurcha*, koje mu je dodijelio Fraternalistički kongres Pennsylvanije 2003. godine. Obnašao je visoke dužnosti u Nacionalnome bratskom kongresu Amerike. *The Tamburitzans Association of America* dodijelila mu je nagradu za glazbena postignuća 1983. godine.

Nositelj je niza visokih odličja Republike Hrvatske i SAD-a. (Vesna Kukačević)

Opširniji nekrolog u idućem broju.

Biskup Komarica: U BiH se ne poštuje konstitutivnost hrvatskoga naroda

Banjolučki biskup kaže da je njegova biskupija, u dijelu koji je danas u Republici Srpskoj, gotovo ostala potpuno bez Hrvata i katolika jer se nitko od protjeranih nije vratio. Godine 1996. bilo ih je 7,5 tisuća, a danas samo 4,5 tisuće

Tekst: **Uredništvo (izvor Hina)** Foto: **Hina**

Upovu dvadesete obljetnice potpisivanja Daytonškoga sporazuma u Bruxellesu je 1. prosinca u Europskom parlamentu predstavljena knjiga "Ljubav. Sila. Domišljatost. Skidanje maski" banjolučkog biskupa Franje Komarice i njemačkog novinara Winfrieda Gbureka, koja govori o pozadini rata i planovima za istrebljenje Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Knjiga je objavljena ovoga ljeta, a s njemačkoga originala prevedena je na hrvatski i engleski. Pisana je obliku intervjua s biskupom Komaricom.

Prezentaciji knjige nazočili su vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, bivša zastupnica EP-a i izvjestiteljica za BiH Doris Pack te veleposlanica i šefica misije BiH pri EU Lidija Topić, a moderator rasprave bio je zastupnik u EP-u Andrej Plenković.

U raspravi je istaknuta nepravda Daytonškoga sporazuma kojim je okončan rat u Bosni i Hercegovini, ali nisu stvoreni temelji za trajan mir i ravnopravnost triju konstitutivnih naroda, nego je ozakonjeno pravo jačega. "Velika je stvar da smo mogli predstaviti knjigu u Europskom parlamentu. Već je mnogo papira tiskano, napisane su mnoge knjige koje samo stoje na policama, no ova knjiga ima široku publiku i čini mi se da je njezino mjesto upravo ovdje u parlamentu jer ovom knjigom biskup Komarica i ja želimo pokrenuti i dotaknuti politiku, potaknuti nove razgovore i dijalog za rad koji se ulaže



Kardinal Vinko Puljić, zastupnik u EP-u Andrej Plenković i biskup Franjo Komarica

u pomirenje u Bosni i Hercegovini", rekao je autor Winfried Gburek, koji već deset godina prati i proučava događaje u Bosni i Hercegovini.

"Mi smo zanemarili to područje, nismo znali što se događa i svi u Europi moramo reći 'mea culpa', premda nije svačija krivnja jednaka", rekla je Doris Pack. Ona je potvrdila i da je novac međunarodne zajednice predviđen za povratak Hrvata u Republiku Srpsku odlazio na povratak Bošnjaka.

Kardinal Puljić rekao je da se o ratu u BiH mora utvrditi istina bez koje nije moguće pomirenje i da pritom svatko mora poći od sebe. "Nema pomirenja dok svatko ne počisti svoje dvorište, a ne da svatko ističe krivnju drugoga", rekao je Puljić, koji je posebice istaknuo nepravdu Daytonu.

Biskup Komarica rekao je da je Daytonski sporazum "proizvod kojemu je istekao rok trajanja" i da ga treba zamijeniti novim proizvodom. Dodao je kako se u BiH ne poštuje konstitutivnost hrvatskoga naroda, a da u Republici Srpskoj Hrvati nemaju nikakvih prava. Ta-

kođer je rekao da Hrvatska nije učinila ono što je mogla da pomogne Hrvatima u BiH. Dodaje da je njegova biskupija, u dijelu koji je danas u Republici Srpskoj, gotovo ostala potpuno bez Hrvata i katolika jer se nitko od protjeranih nije vratio. Godine 1996. bilo ih je 7,5 tisuća, a danas samo 4,5 tisuće.

Plenković kaže da je 20. obljetnica Daytonškoga sporazuma prigoda da se razmisli o novom ustroju BiH. "Dvadeset godina nakon Daytonu treba razmisliti i o novom ustavom ustroju koji bi na pravedniji način zadovoljio interese i položaj svih triju konstitutivnih naroda, a pritom posebno mislim na prava hrvatskoga naroda", rekao je Plenković te dodao da sada treba učiniti sve i pomoći BiH da ubrzo podnese vjerodostojan zahtjev za članstvo u EU. ■

ENG Banja Luka Bishop Franjo Komarica and German journalist Winfried Gburek's book *Love. Power. Ingenuity. The Unmasking* was promoted at the European Parliament in Brussels on the occasion of the 20th anniversary of the Dayton agreement. The book discusses the suffering of Croats in Bosnia-Herzegovina.

Mogućnosti podizanja razine zaštite hrvatskih manjinskih zajednica

U suvremenim okolnostima globalnoga društva imperativ je zaštititi manjinske zajednice, a tome se željelo pridonijeti i ovim skupom na kojem se govorilo o postojećem stanju zaštite uz ocjenu vidova zastupstva i kontrolnih mehanizama kojima raspolažu hrvatske manjinske zajednice



Robert Skenderović, Marija Hećimović,
Marin Knežević i Željko Ručić

Tekst: Marija Hećimović Foto: Snježana Radoš

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika u Zagrebu je održan 6. studenoga 21. FORUM HRVATSKIH MANJINA na kojem su sudjelovali predstavnici hrvatskih manjina iz Austrije, Crne Gore, Italije, Mađarske, Makedonije, Slovačke, Slovenije i Srbije, kao i predstavnici nadležnih državnih tijela i institucija Republike Hrvatske.

Tema je bila *Uloga parlamentarnih zastupnika, međuvladinih mješovitih odbora i savjeta vlade za nacionalne manjine u ostvarivanju zajamčenih prava pripadnika hrvatskih manjina u europskim državama.*

U suvremenim okolnostima globalnoga društva imperativ je zaštititi manjinske zajednice, a tome se željelo pridonijeti i ovim skupom na kojem se

govorilo o postojećem stanju zaštite uz ocjenu vidova zastupstva i kontrolnih mehanizama kojima raspolažu hrvatske manjinske zajednice. Na Forumu je provedena i rasprava o mogućnostima podizanja razine zaštite hrvatskih manjinskih zajednica, što bi za posljedicu moglo imati poboljšanje njihova položaja u cjelini.

RAZLIČIT POLOŽAJ MANJINA

Moderator skupa Robert Skenderović u svome uvodnom izlaganju ocijenio je da je položaji hrvatskih manjinskih zajednica u pojedinim domicilnim državama različit, a razina ostvarivanja manjinskih prava uvjetovana je određenim čimbenicima. U svrhu usklađivanja i zaštite manjinskih prava Hrvatska je na temelju bilateralnih sporazuma o zaštiti manjina s nekoliko zemalja osnovala zajedničke međuvladine mješovite od-

bore. U državama gdje nema odbora, predstavnici hrvatskih manjinskih zajednica sudjeluju u radu savjeta vlade za nacionalne manjine. Bilateralna suradnja na zaštiti manjina s većinom država je na vrlo visokoj razini, ali ima i primjera nezadovoljstva hrvatskih manjinskih zajednica kako položajem tako i rezultatima rada pojedinih međuvladinih mješovitih odbora. Osiguravanje participacije hrvatskih manjinskih zajednica u odlučivanju o manjinskim pitanjima u nekim državama regulirano je i zajamčenim manjinskim zastupničkim mjestom u parlamentu kao u Rumunjskoj, dok su Hrvati u Crnoj Gori uz Venecijansku komisiju izborili povlašteni status i dobili jedan mandat u Skupštini Crne Gore. Praksu zaštite manjinskih prava primjenjuje i sama Republika Hrvatska s osam zajamčenih manjinskih zastupničkih mjesta. Osiguravanje zajamčenih zastupničkih mjesta pokazalo se kao važan oblik uključivanja nacionalnih manjina, odnosno kao primjer dobre prakse, i u određenoj mjeri kao nužnost njihova zastupanja u zakonodavnim tijelima.

NAČELO RECIPROCITETA

Međutim, neusklađenost modela zaštite manjinskih prava dovodi do znatnih razlika u zaštićenosti pojedinih manjina u Hrvatskoj i Hrvata u određenim domicilnim državama. Predstavnici hrvatskih manjinskih zajednica smatraju da bi se stoga u takvim slučajevima trebalo inzistirati na načelu reciprociteta, ali se to načelo u praksi ignorira ili se sasvim odbacuje kao neprihvatljivo.

U svojim pozdravnim riječima sabborski zastupnik i predsjednik Upravnoga odbora HMI-ja Ivo Jelušić istaknuo je važnost reciprociteta za Hrvate u manjinskim zajednicama s obzirom na prava koja Hrvatska daje svojim manjinama. Ravnatelj HMI-ja Marin Knežević ustvrdio je kako je zaštita manjina osnova zdrave demokracije, posebno kada je u pitanju položaj manjinskih nacionalnih zajednica kojima hrvatski narod obiluje u susjednim zemljama. Ta bi činjenica morala biti razlog za posebnu osjetljivost hrvatske države za manjinska pitanja te za propitivanje efikasnosti postojećih političkih rješenja. Politička rješenja zaštite manjina ne bi većina smjela doživljavati kao nasilje nad sobom, nego razviti svjetonazor u kome su manjine nešto normalno, za zajednicu korisno, nešto što i većinu čini vrjednijom. Predstavnik Državnoga ureda za Hrvate izvan RH Milan Bošnjak istaknuo je funkcionalniju i učinkovitiju suradnju Državnoga ureda s Hrvatima izvan RH te osobito ulogu mješovitih odbora u kojem predstavnici Državnoga ureda redovito sudjeluju.

U izlaganjima predstavnika hrvatskih manjinskih zajednica Stanko Horvat iz Austrije zatražio je pomoć RH za potpunu provedbu članka 7. Državnoga ugovora iz 1955. jer je do sada ispunjen samo u određenom smislu i vlada atmosfera velike neizvjesnosti oko njegova daljnjeg ispunjenja. Predstavnik Hrvata iz Crne Gore Zvonimir Deković istaknuo je zadovoljstvo kada su u pitanju njihova zajamčena prava jer imaju jedan mandat u Skupštini Crne Gore, ministra u Vladi CG, kao i pomoćnika ministra te pohva-

Na Forumu su sudjelovali predstavnici hrvatskih manjina iz osam europskih zemalja



lio rad međuvladina mješovitog odbora. Predstavnik iz Italije Antonio Sammartino detaljno je nabrojio tijela RH i citirao njihove ovlasti te naglasio nedovoljno korištenje tih ovlasti u zaštiti manjina. Predstavnik Hrvata iz Mađarske Ivan Guban istaknuo je važnost parlamentarnoga zastupnika u mađarskome Parlamentu koji, istina, ima ograničena prava, ali uz pomoć parlamentarnoga Narodnosnog odbora ipak može puno toga učiniti na zakonodavnoj regulativi manjinskih prava. Nezavidni položaj Hrvata u Makedoniji istaknuo je Nenad Živković i dao primjer postojanja mješovitoga odbora koji je u osam godina imao dvije sjednice.

REALIZACIJA ZAKONA O DVOJEZIČNOSTI

Predstavnik iz Slovačke Radoslav Janković pohvalio se potporom Vlade Slovačke, ali da bi im Hrvatska trebala pomoći u realizaciji zakona o dvojezičnosti, gdje im je postavljen visok prag pa ga gotovo

i ne mogu ostvariti. Hrvati iz Slovenije i dalje su neriješenoga statusa i čine silne napore da bi to promijenili, rekao je Petar Antunović. Predstavnik iz Srbije Dario Sarić Lukendić istaknuo je postojanje propisanih zajamčenih prava, ali se slabo ili nikako ne provode i iznimno bi im bilo važno da dobiju zajamčeno zastupničko mjesto propisano u bilateralnome sporazumu. Upućuje na rješenje toga pitanja u Rumunjskoj i poziva sva nadležna tijela RH na maksimalni angažman u što kraćem roku. U raspravi je sudjelovao i predstavnik HAZU-a, akademik Mirko Zelić, koji smatra da bez svestranog zalaganja za oporavak gospodarstva uz sinergiju svih čimbenika Vlade, gospodarstvenika, iseljenika, nema velike nade ni za hrvatske manjine.

Iz daljnje rasprave moglo se čuti i nezadovoljstvo sudionika zbog raspodjele financijskih sredstava Državnoga ureda za Hrvate izvan RH, koja u neusporedivo većem omjeru idu za projekte Hrvata u BiH, a samo mali dio se raspoređuje na hrvatske manjine.

Hrvatska matica iseljenika i ovim je Forumom otvorila pitanja koja smatra osobito važnima za opstojnost hrvatskih manjina u europskim državama, nadajući se da će potaknuti sva nadležna tijela i institucije kako u domicilnim tako i u matičnim državama na njihovo rješavanje. ■

Uzimajući u obzir iznesene podatke i provedene diskusije doneseni su sljedeći zaključci koji će se kao preporuke uputiti tijelima zakonodavne i izvršne vlasti Republike Hrvatske:

1. Istaknuta je važnost sudjelovanja hrvatskih manjinskih zajednica u političkom životu domicilnih država uz osigurana mjesta punopravnih i izravno biranih parlamentarnih zastupnika.
2. Predstavnici hrvatskih manjinskih zajednica traže da se u bilateralnim pregovorima treba inzistirati na načelu ujedinjavanja razine prava, kao temeljnoga načela zaštite manjinskih zajednica, pogotovo zato što nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj uživaju visoki stupanj zaštite.
3. Potrebna je veća angažiranost hrvatskih diplomatskih tijela na afirmaciji važnosti zaštite hrvatskih manjinskih zajednica kako bi se toj temi posvetila veća pozornost u bilateralnim odnosima.
4. Potrebno je osmisliti modele za intenzivniju međunarodnu gospodarsku povezanost i suradnju.

ENG The Croatian Heritage Foundation hosted the 21st Croatian Minorities Forum in Zagreb on the 6th of November. The event pooled representatives of Croatian minority communities from eight European countries and representatives of Croatian government bodies and institutions.

Svećenik - promicatelj nogometa

Prije 20 godina vlč. Odoabašić utemeljio je prvu nogometnu (nacionalnu) reprezentaciju svećenika diljem svijeta odnosno svećeničku nogometnu momčad. Prva utakmica održana je u Sisku, u Hrvatskoj, a gledalo ju je 10.000 ljudi



VLČ. Odoabašić prigodom svečanosti uručivanja odličja

Tekst: **Francisko Pavljuk**

Vrhbosanski svećenik vlč. Željko Odoabašić već dugi niz godina djeluje u Gradišću (Burgenlandu) u Austriji među gradišćanskim Hrvatima. Trenutno je župnik u župama Trajštof (Tausdorf) i Uzlop (Oslip), a ujedno je i dekan Ruštanskoga dekana. U nedjelju, 18. listopada 2015., za vrijeme euharistijskog slavlja ili kako gradišćanski Hrvati kažu "pri sv. maši" u trajštofskoj župnoj crkvi vojni zapovjednik pukovnik Gerhard Petermann u nazočnosti željezanskoga biskupa u miru mons. dr. Paula (Pavla) Ibyja dodijelio je visoko odlikovanje Republike Austrije vlč. mr. Željku Odoabašiću. Riječ je o velikome časnom znaku u srebru Republike Austrije. Gerhard Petermann ovom dodjelom zastupao je austrijskoga saveznog predsjednika Heinza Fischera.

VLČ. Odoabašić ovo odlikovanje primio je za svoj angažman na sportskom području. Uz svoj svećenički posao zalagao se i za nogomet. Nogomet ga je uvijek zanimao, a ovo mu je zasluga za vezu

između svijeta sporta i crkve, što je bio i uzrok ovoga odlikovanja. Prije 20 godina, točnije 1995. godine utemeljio je prvu nogometnu (nacionalnu) reprezentaciju svećenika diljem svijeta odnosno svećeničku nogometnu momčad. Prva utakmica bila je u Sisku u Hrvatskoj, a gledalo ju je 10.000 ljudi. Zatim su igrali u gradišćanskom Pajngрту pred oko 2.000 ljudi. Prilikom 10. obljetnice 2005. godine organizirao je prvo europsko prvenstvo u Željeznu (Eisenstadtu),

Svećenikov veliki hobi je nogomet



uz dozvolu biskupa Ibyja koji je tada bio dobio i poseban dres.

Vijest o nogometnom prvenstvu svećenika bila je dospjela i do pape Ivana Pavla II. koji je u povratnom pismu javio kako je vijest primio s velikim zanimanjem. O sportu i religiji vlč. Odoabašić napisao je i posebnu knjigu. U njoj je razložio skupne veze i sličnosti između sporta i svete mise. Bitna je motivacija te se sport i vjera mogu podupirati. Pri ljetosnjem Europskom prvenstvu svećenika u Austriji, austrijska reprezentacija bila je na 13. mjestu od ukupno 16 mjesta. Osnivač reprezentacije, vlč. Odoabašić, zbog zdravstvenih razloga na žalost više ne može sudjelovati na natjecanjima. Vrhbosanski svećenik djeluje u austrijskoj biskupiji Eisenstadt (Željezno) od 1988. godine. Teologiju je magistrirao 2012. iz područja kršćanske etike i socijalnog nauka Crkve temom "Sport – nova religija, Etički vidovi sporta" pod vodstvom profesora dr. Leopolda Neuholda.

Rodio se 1959. u župi Novo Selo pokraj Bosanskoga Broda. Osnovnu školu završio je u rodnome zavičaju, srednju vjersku u Zagrebu na Šalati, studij teologije na Vrhbosanskoj katoličkoj teologiji 1985. godine. Za vrhbosanskog svećenika zaređen je 1985. te je nakon trogodišnjeg djelovanja u vlastitoj nadbiskupiji uz dopuštenje nadbiskupa od 1988. postavljen za župnika gradišćanskih Hrvata u austrijskoj biskupiji Željezno. U zrelim godinama, kao župnik, poželio je proširiti svoje poznavanje teologije pa se upisao na Filozofsko-teološku visoku školu "Benedikt XVI." u Heiligenkreuzu pokraj Beča. ■

ENG Catholic priest Željko Odoabašić has received the Austrian Decoration of Honour in Silver. He is a native of Bosnia working in the Croatian community of Gradišće (Burgenland).

DARIVANJE – FORMULA NADE

Zaklada *Adris*, najveća korporativna zaklada u ovome dijelu EU-a, svečanošću u zagrebačkome Muzeju suvremene umjetnosti 23. studenoga zaključila je deveti donacijski ciklus ulažući u najpametnije hrvatske građane

Zaklada *Adris* ovih je dana u Zagrebu pod sloganom *Upoznajte pametnu i kreativnu Hrvatsku* dodijelila donacije i stipendije najboljim projektima iz programa *Znanje i otkrića* te *Stvaralaštvo, Ekologija, Baština i Dobrota*. Ta najveća korporativna zaklada u ovome dijelu Europe, svečanošću u zagrebačkome Muzeju suvremene umjetnosti 23. studenoga zaključila je fascinantni deveti donacijski ciklus. U tome natječajnom ciklusu Zaklada je dodijelila više od tri milijuna kuna za 77 projekata i stipendija. Tijekom devet donacijskih ciklusa dodijeljeno je više od 33 milijuna kuna.

U sivilu hrvatskog beznađa, pojačanog ciničnošću stranih bankara, zvuči gotovo nevjerojatno da za korporativnu filantropiju *Adris grupa* i njezini radišni ljudi izdvajaju jedan posto vlastite dobiti ostvarene u prethodnoj godini. Sociolog s Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Dražen Lalić, procjenjujući problematiku suvremenoga hrvatskog društva za list *Gaudeamus* (Toronto, br.19, 2015.), najvažnije izvorište metastaza krize koja već pet i pol godina poružnjuje Lijepu Našu, locira u političku arenu. Različiti politički akteri su, prema njegovu mišljenju, najodgovorniji za širenje svekolikog beznađa u Hrvatskoj, a posebno za slabašne pokušaje suzbijanja te pošasti. Politička kasta u Hrvatskoj već predugo favorizira politički (državni, kljentelistički) kapitalizam na štetu poduzetničkoga kapitalizma i dominantno koristi kriterij političke podobnosti umjesto stručnosti pri odabiru vodećih ljudi. Slijedom te Lalićeve prosudbe, u ozračju blagdana *Nade* i svesrdnih želja za čestit Božić i sretnu Novu godinu, odabra sam da s Matičinim čitateljima znakovito podijelim *Adrisovo* poticajno ulaganje u najpametnije među nama u domovini.

Obraćajući se nazočnima na svečanoj dodjeli u dvorani Muzeja suvremene umjetnosti uoči Došašća, predsjednik



Piše: Vesna Kukavica

Uprave *Adris grupe* mr. sc. Ante Vlahović istaknuo je da "biti danas uz pametnu i kreativnu Hrvatsku znači biti na strani budućnosti te da odgovornost za zajednicu, za njezin razvoj i boljitak mogu preuzeti samo hrabri i obrazovani ljudi, ljudi dorasli izazovima suvremenog društva. Građani koji ne pristaju na prosječnost, a spremni su izložiti se strožim kriterijima i drukčijem vrijednosnom sustavu". Izvrsnim učenicima i studentima te polaznicima poslijediplomskih i doktorskih studija dodijeljene su tako 22 stipendije. Poblježe, za 77 projekata u 9. je natječajnom ciklusu Zaklada *Adris* dodijelila 3.053.645 kuna. Uključujući i ovaj ciklus, Zaklada je od svoga utemeljenja 2007. godine dodijelila više od 33 milijuna kuna za gotovo 700 projekata koji potiču inovativnost, kreativnost, razvoj znanosti, očuvanje hrvatske prirodne i kulturne baštine te dobrotu i solidarnost u hrvatskom društvu. Nadalje, dodijeljeno je i više od 250 stipendija. "Kontekst današnjeg vremena i društva pred Zakladu stavlja zadaću da inzistira na društvenoj odgovornosti, ali jednako tako i na pameti te kreativnosti. Taj cilj najbolje ostvarujemo potporom našim kreativnim ljudima tako da im omogućimo sudjelovanje u stvaranju bolje budućnosti. Stoga od naših stipendista ne očekujemo da budu dobri, nego da budu izvrsni", istaknuo je u svom obraćanju okupljenima predsjednik Zakladne uprave Korado Korlević. Korporacije ne smiju djelovati bez milosrđa za društveni kontekst u kojem posluju i ostvaruju svoj profit. "Mi poduzetnici, poglavito danas, nemamo pravo na izgovore, a još manje na prosječnost", istaknuo je Vlahović. Na javni natječaj Zaklade *Adris* ove godine pristiglo je 736 prijava. Posebno je primjetan rast prijavljenih projekata iz po-

dručja *Znanje i otkrića*, koji čine četvrtinu ukupnog broja prijava, što pokazuje da je znanstvena zajednica stekla povjerenje u djelovanje Zaklade *Adris* i prepoznala njezin utjecaj na razvoj znanosti, obrazovanja i stvaralaštva u Hrvatskoj.

Prema financijskom izvješću objavljenom na Zagrebačkoj burzi *Adris* grupa iz Rovinja je u prvoj polovici ove godine zabilježila rast, ostvarujući 229 milijuna kuna dobiti, što je 13 posto više nego lani. Koncern jača u turističkom i proizvodnom dijelu poslovanja, a raste i u osiguravajućem sektoru akvizicijom *Croatia osiguranja*, dok opada u duhanskoj industriji po kojoj je nekoć bio poznat u regiji. Nova zlatna koka koncerna *Adris* vodeća je hotelijerska kompanija u RH *Maistra*. U *Adrisovu* portfelju je i *Cromaris*, tvrtka koja se bavi uzgojem, preradom i prodajom ribe i školjki čiji izvoz donosi veliku dobit. Pri završetku je ponos *Adris* koncerna - investicija *Cromarisa* u potpunu rekonstrukciju mrijestilišta i izgradnju sustava peradarstva, vrijedna gotovo 150 milijuna kuna.

Među projektima koji grade pametnu i kreativnu Hrvatsku uvršteni su projekti kao što su *Sekvenciranje nanopora u istraživanju porijekla višestaničnosti* Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kojim se otvaraju novi pravci u biomedicini, biotehnologiji i prehrambenoj industriji, kao i projekt *Dječje siromaštvo i strategije nošenja sa siromaštvom kućanstava u RH* Ekonomskoga instituta u Zagrebu. Tim se projektom, uz ostalo, želi utvrditi koje javne politike treba razviti za suzbijanje siromaštva među djecom te kako se kućanstva nose sa siromaštvom u RH. Predstavljen je i projekt *Demografska infrastruktura za bolje procjene i politike* Ekonomskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kojim će se omogućiti kvalitetan uvid u uzroke aktualnih demografskih problema, poput iseljavanja stanovništva i smanjenja stope nataliteta. ■

ENG During these holidays the *Adris* Foundation, the largest corporate foundation in this part of the EU, concluded its ninth round of donations in which it has awarded over three million kuna (just under 400 thousand euro) for seventy-seven projects and scholarships.

"Ja sam junak iz doline, iz te krasne Podravine"

Središnji program nastavljen je u dvorani Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra "Josip Gujaš Džuretin". Uza čelnike dvaju krovnih hrvatskih tijela u Mađarskoj, Ivana Gugana i Jose Ostrogonca, priredbu su svojom nazočnošću uveličali mnogobrojni uzvanici i publika

Tekst: Kristina Goher (Hrvatski glasnik)

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj te pod pokroviteljstvom predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović i predsjednika Mađarske Jánosa Ádera, 14. studenoga u Hrvatskome kulturnom i sportskom centru "Josip Gujaš Džuretin" u Martincima, hrvatskome selu u mađarskome dijelu Podravine, priređen je XVI. dan Hrvata.

Već po uhođanome slijedu, Dan Hrvata započeo je misom na hrvatskome jeziku, koju je u mjesnoj crkvi svetoga Martina predvodio Grga Beer, vikar za Mađare Đakovačko-osječke nadbiskupije, a s njime suslužili su još: mons. Blaž Horvat, rektor varaždinske katedrale, martinački župnik Ilija Čuzdi, župnik Jozo Egri i Gabrijel Barić. Misno slavlje uz orguljašku pratnju svojom pjesmom uljepšala je Ančika Gujaš i hrvatski vjernici.



Nagrađeni pojedinci i udruge

Program je nastavljen pred zgradom Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra "Josip Gujaš Džuretin" koja je u vrijeme održavanja Dana Hrvata predana na uporabu. Nakon intoniranja mađarske i hrvatske himne pjesmu Josipa Gujaša Džuretina "Akordi o Hrvatskoj" kazivala je Regina Várnai. Prigodnim govorom nazočnima su se obratili načelnik sela Martinaca Levente Várnai i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan. Pri završetku hrvatske napjeve pjevale su članice Ženskoga pjevačkog zbora "Korijeni".

IZNENAĐENJE VEČERI

Središnji program nastavljen je u dvorani Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra "Josip Gujaš Džuretin". Uz čelnike dvaju krovnih tijela, HDS-ova predsjednika Ivana Gugana i predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Jose Ostro-

gonca, priredbu su svojom nazočnošću uveličali, uz ostale, i sljedeći uzvanici: veleposlanik RH u Mađarskoj Gordan Grlić Radman, generalna konzulica RH u Pečuhu Vesna Haluga, glasnogovornik Hrvata u mađarskome Parlamentu Mišo Hepp, počasni konzul RH u Kaniži Mijo Karagić, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Martin Knezović...

Prisutnima se obratio hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Gordan Grlić Radman, martinački načelnik Levente Várnai, HDS-ov predsjednik Ivan Gugan i predsjednik Saveza Joso Ostrogonac. Uslijedilo je iznenađenje večeri: Silvestar Balić, član Orkestra Vizin, u pratnji Ženskoga pjevačkog zbora "Korijeni" i nazočnih tamburaški sastava otpjevao je pjesmu "Po volji Božjoj", koju je uglazbio Robert Harangozo, stihove napisao Andrija Handler, a aranžman potpisuje Damir Butković.



Zgrada Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra "Josip Gujaš Džuretin" predana je na uporabu i tim svečanim povodom otkrivena je spomenploča

Kulturno-folklorni program
"Ja sam junak iz doline, iz
te krasne Podravine"



Zatim su dvojica predsjednika, Gungan i Ostrogonac, uručili odličja tije-
la kojem su na čelu. Hrvatska državna
samouprava odlikovala je Anicu Kovač
Kóvágó za istaknutu djelatnost na po-
dručju hrvatskoga odgoja i obrazovanja,
Vesnu Velin za istaknutu djelatnost na
području hrvatske mladeži, posthumno
Joška Šallera (priznanje je preuzela nje-
gova kći) za istaknutu djelatnost na po-
dručju hrvatskoga društveno-političkog
života, Anu Poljak Šaller za istaknutu
djelatnost na području hrvatskoga druš-
tveno-političkog života, Ženski pjevački
zbor "Korijeni" za istaknutu djelatnost na
području hrvatskoga kulturnog života.

Savez Hrvata u Mađarskoj uručio je od-
ličje Pjevačkome zboru "Peruška Marija",
posthumno Milošu Pijukoviću (prizna-
nje je preuzela njegova kći) te Hrvatskoj
izvornoj plesnoj skupini.

ODLIČJA ZASLUŽNIM HRVATIMA

Usljedio je kulturno-folklorni program
pod skupnim naslovom "Ja sam junak iz
doline, iz te krasne Podravine", koji su
osmislili Vesna Velin i Zoltán Vízvári, uz
sudjelovanje Ženskoga pjevačkog zbora
"Korijeni", Orkestra Drava, mladih mar-

tinačkih i šeljinskih tamburaša, barčan-
skoga KUD-a "Podravina", lukoviškoga
KUD-a "Drava", starinskoga sastava "Bi-
seri Drave" i pečuškoga Orkestra Vizin.
Održan je scenski prikaz tradicionalnoga
podravskoga običaja *bučure* (proštenja),
koji je bio popraćen podravskim napje-
vima i plesovima. Popratni program dr-
žavnoga Dana Hrvata obilježila je izlož-
ba "Crtice iz života podravske Hrvata",
koju je osmislila i sastavila etnologinja
Ruža Begovac. ■

ENG The sixteenth Croatians Day was staged in Martinci, an ethnic Croatian village in the Hun-
garian part of the Drava River basin organised by the Croatian self-government and the Feder-
ation of Croatians in Hungary.

MANJINSKA VIJEST



JUBILARNI HRVATSKI BAL U LENDAVI

SLOVENIJA - Jubilarni Hrvatski bal u Lendavi protekao je kao
i proteklih deset godina u sjajnom izdanju. Presentacija ga-
stronomije, vina, turizma i glazbe različitih regija, gradova,
županija i država svake godine donosila je nešto novo i time
održavala interes gostiju. Ovogodišnji bal održan 21. stude-
noga u hotelu Lipa oživotvorio je prijedlog Vesne Haluge,
generalne konzulice RH iz Pečuha, da se povežu hrvatska
zajednica iz Lendave i hrvatska zajednica iz Pečuha. Tako se

na balu predstavio grad Pečuha sa svim bogatstvom svoje
ponude. U organizaciji i realizaciji bala sudjelovali su: Turi-
stička zajednica grada Pečuha, kuhari i somelijeri restora-
na Zsolnaya, a sve ih je predvodio Istvan Decsi, predsjednik
gradske skupštine grada Pečuha. Srdačan doček gostiju uz
pozdravno rukovanje, aperitive dobrodošlice, sireve, kola-
čiće i tamburašku instrumentalnu pratnju šesterice mladih
tamburaša tradicionalno uvodi goste na bal i dobro raspo-
loženje koje traje cijele večeri. U uvodu je voditelj bala, De-
jan Buvač, pozdravio ugledne goste, među njima konzulicu
Vesnu Halugu, Matiju Posavca, župana Međimurske župa-
nije, Istvana Decsija, predsjednika gradske skupštine grada
Pečuha, Ivana Gugana, predsjednika Hrvatske državne sa-
mouprave u Mađarskoj... Uvodnim plesom, tradicionalnim
mađarskim čardašem, otvoren je Hrvatski bal. Gala večera
mađarske gastronomije servirana je u pet sljedova. Uz od-
ličnu hranu, gosti su uživali u odabranim lendavskim i ma-
đarskim vinima iz Baranje. Za dobru zabavu pobrinula su se
dva glazbena sastava: hrvatski tamburaški sastav iz mađar-
skoga Gradišća "Koprive" te domaći sastav "Halicenum". Da
gosti ne odu s bala praznih ruku pobrinuli su se poslovično
uspješni članovi HKD Pomurje koji su i ove godine organi-
zirali tombolu. (Đanino Kutnjak)

Sjajno razdoblje hrvatske povijesti koje neće pasti u zaborav

Naša djeca razumjet će važnost zajedništva, zajedništva u obrani onih vrijednosti koje su činile našu povijest, oblikovale našu sadašnjost i koje svakako određuju našu budućnost, istaknula je u svome govoru predsjednica



Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata



Predsjednica Kolinda Grabar Kitarović



Ravnatelj HMDCDR u Bosni i Hercegovini Željko Raguž

Tekst: Lada Kanajet Šimić Foto: Hina

Ovo pokroviteljstvo prihvatila sam s posebnom čašću, obvezom, ali i s posebnom toplinom - istaknula je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović na svečanom obilježavanju 10. obljetnice Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata (HMDCDR) koje se pod njezinim pokroviteljstvom održalo 26. studenoga 2015. U prepunoj velikoj čitaonici Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu svečanosti su nazočili predstavnici mnogobrojnih državnih, akademskih, znanstvenih i kulturnih institucija te braniteljskih udruga.

Na samome početku minutom šutnje odana je počast svim poginulim braniteljima, a prikazani spot pokazao je same

početke rada ove najvažnije znanstveno-istraživačke ustanove koja svojim djelovanjem na temelju činjenica čuva uspomenu na opravdan, obrambeni i etični Domovinski rat. O važnosti djelatnosti Centra uz predsjednicu su govorili predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, akademik Zvonimir Kusić, ravnatelj HMDCDR u Bosni i Hercegovini Željko Raguž te ravnatelj HMDCDR Ante Nazor.

PUSTITI DA ČINJENICE GOVORE

"Mi smo privilegirana generacija koja je doživjela tisućugodišnji san o stvaranju samostalne hrvatske države i danas, 25 godina kasnije, suočeni smo s novim izazovima, a naša neovisnost ugrožena je na druge načine, gospodarski i sigurnosno", rekao je na početku svoga pozdravnoga govora akademik Kusić dodavši da prije

25 godina, kada je žrtvom hrvatskih branitelja i cijeloga hrvatskog naroda pod vodstvom predsjednika Franje Tuđmana stvorena hrvatska država, nitko nije mogao ni slutiti da će kasnije biti različitih interpretacija Domovinskoga rata, da će se činjenice iskrivljavati ili zane-marivati i da će se u javnosti i medijima širiti neistine ili poluistine. "Treba dati prioritet činjenicama i pustiti da činjenice govore", apostrofirao je na kraju akademik nazvavši ravnatelja Antu Nazora spasom za Hrvatsku. Kusić je također pohvalio otvorenost Centra prema mladima, ali i prema međunarodnoj javnosti kako bi se činjenice o Domovinskome ratu prezentirale i inozemnoj javnosti.

Poseban gost na svečanosti bio je ravnatelj HMDCDR u Bosni i Hercegovini Željko Raguž. On je podsjetio da je Centar u BiH osnovan 2013. uz pomoć Mi-

nistarstva branitelja RH i Centra u Hrvatskoj, a na inicijativu središnjih udruga iz Domovinskoga rata Hrvatskog vijeća obrane Herceg Bosne i udruge Hrvatska zajednica Herceg Bosne. Unatoč kašnjenju u osnivanju Centra u BiH, koje je utjecalo na negativnu prezentaciju Hrvata u BiH u Domovinske ratu, Raguž ipak smatra kako su u osnivanju ovakvih centara u Hrvatskoj i BiH mnoge stvari u javnosti te na sudu u Haagu i sudovima u BiH pomogle pri donošenju pravednijih odluka. "Danas je potrebno zajedništvo Hrvata s obje strane granice jer to je uvjet za bolju nacionalnu sigurnost, ujedno i za sigurnost čitave europske zajednice", istaknuo je na kraju ravnatelj Raguž čestitajući Centru u Zagrebu na desetljeću uspješnoga znanstveno-istraživačkog rada.

NIJE BILO ZLOČINAČKOGA POTHVATA

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata osnovan je 2005. kao javna znanstvena ustanova – specijalizirani arhiv sa zadaćom prikupljanja, sređivanja, čuvanja te stručnog i znanstvenog istraživanja i publiciranja gradiva iz Domovinskoga rata. Danas u njemu radi 18 djelatnika na čelu s uglednim hrvatskim povjesničarom doc. dr. sc. Antom Nazorom.

U svome obraćanju Nazor je naglasio kako znanstvenici iz Centra povijest Domovinskoga rata nastoje prezentira-



ti isključivo na temelju izvora. Kao primjer naveo je knjige Slobodana Praljka u kojima je objavljen niz dokumenata koji svjedoče da Hrvatska nije bila agresor u BiH te da nije bilo zločinačkog pothvata. "Ti dokumenti pokazuju kako bi BiH teško uopće opstala bez Hrvatske", ocijenio je Nazor.

"Kada pomislim da mi je teško, sjetim se svih onih koji više nisu među nama, onih koji su dali dijelove tijela za nas i Republiku Hrvatsku. Ovi momci koji su u prvome redu, njima dugujemo Hrvatsku. Hvala vam", emotivno se obratio veteranima Domovinskoga rata te obraćanje završio citirajući rečenicu iz sastavka jednog učenika šestog razreda. Na pitanje zašto treba znati povijest, dječak je napisao - Da se ne zaboravi, da se zna i da se ne ponovi!

U povodu obljetnice u Centar su pristigle mnogobrojne čestitke, a na svečanosti su pročitana pozdravna pisma odvjetnika generala Gotovine Luke Mišetića, generala Ante Gotovine, Ivana

Haberlea, ravnatelja Hrvatskoga dokumentacijsko-istraživačkog centra Subotica Bele Tonkovića, odvjetnika generala Praljka, kao i čestitke nekoliko hrvatskih udruga iz iseljeništa.

CENTAR OKRENUTI MLADIMA

Čestitajući svim djelatnicima HMDCCR na desetljeću uspješnog rada, okupljenima se na kraju obratila i predsjednica. Govoreći o budućim zadaćama Centra, rekla je kako se njegova djelatnost mora provoditi u skladu s najvišim standardima struke, uz obvezu Vlade i Hrvatskoga sabora da to omogući i da Centru osigura neovisnost o bilo kakvim političkim utjecajima. I ona je istaknula važnost da se Centar okrene mladima i da, zajedno sa srodnim ustanovama, ima trajnu i značajnu ulogu u objektivnom predstavljanju Domovinskoga rata u hrvatskome obrazovnom sustavu. Njezine su zaključne riječi bile upućene upravo toj novoj, mladoj generaciji, koja živi i obrazuje se u slobodnoj Hrvatskoj. "Na taj način to sjajno razdoblje hrvatske povijesti neće pasti u zaborav, a naša djeca razumjet će ne samo uzroke Domovinskoga rata i upoznati njegov tijek, nego će razumjeti i razloge i svrhu stvaranja obrane i oslobođanja Republike Hrvatske. Shvatit će mnoge teškoće koje je tih godina trebalo svladati. Spoznat će ljubav hrvatskih branitelja, svojih očeva i djedova i svih onih koji su dali svoj doprinos obrani i oslobođanju naše hrvatske domovine. Na posljeticu, razumjet će važnost zajedništva, zajedništva u obrani onih vrijednosti koje su činile našu povijest, oblikovale našu sadašnjost i koje svakako određuju našu budućnost." ■



ENG A gala commemoration was held under the auspices of Croatian President Kolinda Grabar Kitarović at a packed grand reading room of the Croatian State Archives to mark the 10th anniversary of the Homeland War Memorial and Documentation Centre.

Istraživanje prošlosti i sadašnjosti Hrvata u Mađarskoj

Među rezultatima Zavoda objavljena su djela sa 17 naslova s područja kroatistike, lingvistike, etnologije, povijesti, antropologije te djela o prožimanju leksikologije i leksikografije



Tomislav Žigmanov (za govornicom) i ostali govornici na predavanju



Stjepan Blažetin i Silvestar Balić predstavljaju Znanstveni zavod

Tekst: Vesna Kukavica Foto: Hrvoje Salopek

Hrvatska matica iseljenika i Mađarski institut u Zagrebu održali su svečano predstavljanje rezultata desetljeća Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj (ZZHM) koje je upriličeno 17. studenoga u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu. O Zavodu su govorili, uz ravnatelja HMI-ja mr. sc. Marina Knezovića, ravnatelj Mađarskoga instituta u Zagrebu dr. sc. Dinko Šokčević, ravnatelj Zavoda za kulturu voždanskih Hrvata Tomislav Žigmanov te prvi i aktualni ravnatelj Zavoda - dr. sc. Ernest Barić i dr. sc. Stjepan Blažetin. Svečanost su pratili mnogobrojni uglednici iz akademske zajednice Zagreba i političkoga života domovine.

Desetljeće Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, čija je prva knjiga u biblioteci *Nova* pod naslovom *Iz hrvatske baštine u Mađarskoj* objavljena 2005.

godine, prigoda je za javnu analizu plodne nakladničke djelatnosti u cilju identifikacije i prezentacije strateških čimbenika koji će odrediti budućnost Zavoda.

U FOKUSU NAKLADNIČKI PROJEKTI

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj (ZZHM) utemeljila je Hrvatska državna samouprava kao posebnu instituciju prije 11 godina, točnije 2004. Od osnutka do 1. listopada 2010. ravnatelj je bio Ernest Barić, dok je aktualni čelni čovjek Stjepan Blažetin.

U fokusu izlaganja, uz viziju razvitka hrvatske akademske zajednice Mađarske, bili su nakladnički projekti koji su proteklog desetljeća objavljeni u knjižnim nizovima poput *Biblioteke Nova* i *Poseb-nih izdanja*. Uz to, posebno su analizirana tri zadnja sveska serijske publikacije Međunarodnoga kroatističkoga znanstvenog skupa, što ga bienalno priređuju kroatisti Filozofskoga fakulteta Sveu-

čilišta iz Pečuha u suradnji sa ZZH-om iz Mađarske.

Među zapaženim rezultatima desetljeća su radovi i objavljena djela s područja jezikoslovne kroatistike, dodirnog jezikoslovlja, etnologije, povijesti, književnosti, zavičajne leksikologije, djela o prožimanju leksikologije i leksikografije koja su stvorila potrebu za cjelovitom leksikografskom obradom hrvatske manjinske zajednice u Mađarskoj. Najavljen je *Leksikon Hrvata iz Mađarske*, čiji se projekt kreira u Zavodu, a koji će okupiti mnogobrojne znanstvenike iz raznih struka te će biti dostupan i u elektroničkome obliku.

SURADNJA S VOJVOĐANSKIM HRVATIMA

Zavod posvećuje pozornost odnosu digitalne tehnologije i kulture, što se može pratiti i na internetskom portalu Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, naglasio je znanstveni novak Silvestar Balić.

Pečuški znanstveni tim surađuje od 2012. s relativno mladim Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, dok s Hrvatskom maticom iseljenika surađuje 11 godina tj. od svog nastanka, osobito u popularizaciji nakladničkih projekata. Suradnja s Maticom bit će nastavljena na izradi *Leksikona*, kao i ostalih projekata iz domene manjinske tematike. Odnedavno Zavod surađuje i s Mađarskim institutom u Zagrebu, od njegova utemeljenja 2014., čiji programi uzorno promiču mađarsku kulturu, umjetnost i znanost u Hrvatskoj – pridonoseći toleranciji i interkulturnome dijalogu.



Izdanja Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj

Posebno je bilo riječi o književnim draguljima iz *Rasutog biserja* Blažetino-ve zapažene *Antologije hrvatske poezije u Mađarskoj 1945. - 2000.* te njegove *Antologije hrvatske dječje poezije u Mađarskoj* od 1945. do 2010. pod naslovom *Sjajna igra*. Na zagrebačkoj tribini čuli smo i o planovima kreatora interkulturnih znanstvenih i kulturnih projekata na relaciji Zagreb – Pečuh – Subotica...

PET GLAVNIH STRATEŠKIH TEŽNJI

Zaključno, 17 naslova Zavoda, od toga 14 knjiga i 3 zbornika, koji ukupno sadrže više od 4.500 stranica, zalag su fantastične prilike timu stručnjaka Znanstvenoga zavoda Hrvata iz Mađarske da nastavi svoju inovativnu djelatnost, proširujući je i u prostor leksikografije. Moderatorica programa bila je Vesna Kukavica.

Ravnatelj ZZHM-a Stjepan Blažetin među osnovnim ciljevima Zavoda izdvojio je: "Istraživanje prošlosti i sadašnjosti Hrvata u Mađarskoj na svim znanstvenim područjima, na hrvatskom jeziku, prije svega uz pomoć naših stručnjaka; Publiciranje i popularizacija rezultata istraživanja; Organiziranje znanstvenih skupova; Pružanje potpore mladim istraživačima,

briga o znanstvenom podmlatku; Izrada stručnih materijala za HDS, kao i povezivanje sa sličnim ustanovama."

Prvi predsjednik ZZHM-a i ugledni filolog dr. sc. Ernest Barić naglasio je pet glavnih strateških težnji: "Glavna istraživačka područja Zavoda su: prvo, izrada bibliografija hrvatskih izdanja u Mađarskoj; drugo, evidentiranje i arhiviranje hrvatske spomeničke baštine u Mađarskoj, stvaranje banke podataka; treće, povijest hrvatske književnosti u Mađarskoj; četvrto, jezična baština Hrvata u Mađarskoj; peto, povijesna i kulturno-povijesna istraživanja."

Zaključno, sljedeća četiri najbitnija izdavačka projekta Zavoda bit će: obljetnička knjiga trojice autora: Ernesta Barića, Đure Frankovića i Mije Karagića, koji su tijekom plodnih akademskih karijera višestruko zadužili hrvatski kulturni i društveni prostor u Mađarskoj. Nadalje, izlazi Zbornik radova s XII. međunarodnoga kroatističkoga znanstvenog skupa *te Bibliografija hrvatskih časopisa u Mađarskoj od 1989. do 2009.*, kao i *Rječnik govora santovačkih Hrvata*. Glavni projekt ZZHM-a za sljedeće razdoblje je izrada *Leksikona Hrvata u Mađarskoj*. ■

ENG The Croatian Heritage Foundation and the Hungarian Institute in Zagreb staged a presentation at the CHF headquarters on the 17th of November of the multi-decade work of the Hungarian Croatian Institute of Sciences.

MANJINSKE VIJESTI

IZLOŽBA SLAĐANE MATIĆ TRSTENJAK 'NA RUBU ŠUME IV'



SLOVENIJA - Samostalna izložba Slađane Matić Trstenjak, hrvatske umjetnice sa slovenskom adresom, pod nazivom 'Na rubu šume IV', otvorena je 19. studenoga u zagrebačkoj Galeriji Kopjar. Akademsku slikaricu i njezina djela publici je predstavio likovni kritičar i kustos iz Maribora Mario Berdič. Na otvorenju pozdravnu riječ imao je i predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva iz Maribora, Marko Mandir, te predstavnik Hrvatske matice iseljenika Diana Mašala Perković.

"Mlada slikarica Slađana Matić Trstenjak, mag. art., proistječe s Akademije likovnih umjetnosti u Širokome Brijegu (BiH), što znači da na slovenskoj likovno-umjetničkoj pozornici pred-

stavlja potpuni novum, osobito zbog njezina neuobičajenoga osobnog stila. U prepoznatljivome umjetničkom likovnom izrazu s jedne strane iznenađujuće se zrcale odjeci njemačkoga ekspresionizma pri izrazitoj plošnosti, deformiranom oblikotvorju i snažnom, često crnom konturom. S druge strane, riječ je o individualnim varijacijama na temu geometrijsko stiliziranoga, znakovno simboličkoga prikazivanja motiva krajolika s naglaskom na šume ili pojedina stabla te izmjenjujućim poljima i brdima", rekao je u svom govoru Mario Berdič.



Šibenik - pokrovitelj i domaćin Hrvatskoga iseljeničkog kongresa 2016.

"Mnogobrojne dobre priče stižu u posljednje vrijeme upravo iz Šibenika - grad se budi, grad ima viziju razvoja i mislim da je trenutak da u samorodni hrvatski grad pozovemo naše iseljenike, ne samo kao sudionike Kongresa, već i kao potencijalne investitore"

Razgovarao: **Slavko Šimunović**

Nedavno je izaslanstvo Hrvatske matice iseljenika na čelu s ravnateljem mr. Marinom Knezovićem, zajedno s dr. sc. Marinom Sopotom, predsjednikom Organizacijskog odbora Hrvatskoga iseljeničkog kongresa, boravilo u Šibeniku gdje su s gradonačelnikom Željkom Burićem dogovorili da se sljedeći drugi po redu Hrvatski iseljenički kongres održi u Krešimirovu gradu. Tim povodom zamolili smo gradonačelnika Burića za razgovor.

Imajući u vidu da hrvatski iseljenici relativno malo znaju o Vama, molimo Vas da se u kratkim crtama predstavite?

- Rođen sam u Šibeniku, 1955. godine, gdje sam proveo djetinjstvo i završio osnovnoškolsko i gimnazijsko obrazovanje. U Zagrebu sam 1979. diplomirao na Medicinskom fakultetu. Kao mladi liječnik odradio sam pripravnički staž te stručni ispit položio u lipnju 1982. godine. Poslijediplomski studij oftalmologije završio sam 1988. godine, a poslijediplomski Studij kliničkog menadžmenta u zdravstvu uspješno završavam 2004. godine. Od siječnja 1999. godine obnašao sam funkciju ravnatelja Opće bolnice Šibensko-kninske županije. Sudionik sam mnogobrojnih nacionalnih i međunarodnih kongresa i medicinskih savjetovanja i seminara. U teškim trenucima stvaranja hrvatske državnosti priključio sam se obrambenom ratu te sam nositelj Spomenice Domovinskoga rata. Doprinos poboljšanju uvjeta živo-



Šibenski gradonačelnik dr. Željko Burić

ta građana Šibenika, osim radom u medicinskoj ustanovi, ostvario sam i političkim djelovanjem u sazivu Gradskog vijeća grada Šibenika nekoliko puta te u jednom sazivu i vijećnika Županijske skupštine. Član sam Hrvatske demokratske zajednice te sam na lokalnim izborima 2013. godine izabran za šibenskoga gradonačelnika.

Odlučili ste da Vi i Vaš grad budete pokrovitelj 2. hrvatskoga iseljeničkog kongresa. Kako je došlo do toga?

- Moj prijatelj Frane Bilić u kontaktu je dr. sc. Marinom Soptom i predložio mi je održavanje Kongresa iseljenika u Šibeniku. Naravno da sam ideju, odnosno prijedlog, odmah prihvatio i to zbog nekoliko razloga. Naime, Šibenik je najstariji izvorno hrvatski grad na Jadranu, grad koji su osnovali Hrvati i tu je ta posebna simbolika šibenskog domaćinstva našim iseljenicima. U 2016. Šibenik će proslaviti i 950. obljetnicu osnutka pa će i Kongres biti u tom znaku. Uz to, mnogobrojne dobre priče stižu u posljednje vrijeme upravo iz Šibenika - grad se budi, grad ima viziju razvoja i mislim da je trenutak da u samorodni hrvatski grad pozovemo naše iseljenike ne samo kao sudionike Kongresa, već i kao potencijalne investitore.

Održava li grad Šibenik kontakte s hrvatski iseljenicima? Iseljavaju li se ljudi iz šibenskoga kraja u inozemstvo?

- Kontakti s našim iseljenicima nisu bili sustavni i organizirani odnosno imamo kontakte s našim iseljenicima koji dođu u Šibenik uglavnom na odmor u ljetnim mjesecima. S jedne strane drago mi je što su to ljudi od kojih mnogi imaju uspješne poslovne karijere, a s druge strane mi je žao da su u nekoj fazi svoga života otišli iz svoje domovine. O iseljavanju Hrvata s ovog područja ne znamo puno. Naravno da je to bilo najviše u vrijeme bivše države "trbuhom za kruhom". Na žalost, danas smo suočeni s novim valom iseljavanja mladih ljudi zbog besperspektivnosti trenutka koji mladi u Hrvatskoj žive.

Grad Šibenik doživljavao se u hrvatskoj javnosti u posljednjih desetak godina kao zapušteni



grad, grad u kojem je uništena svaka industrija... Kakvo je stanje sada?

- Imate pravo da je Šibenik prije nekoliko godina široj hrvatskoj javnosti bio poznat samo po lošim vijestima. Nekada poznat po svojoj teškoj industriji, čija su perjanica bili Tvornica elektroda i ferolegura (TEF) te Tvornica lakih metala (TLM), od devedesetih proveo je u stagnaciji zbog nedostatka vizije razvoja. Jednostavno rečeno, Šibenik je ostavljen da polako kopni, a njegovi građani služili su kao letargični svjedoci propasti nekad prosperitetne sredine. Srećom, stvari danas izgledaju bitno drukčije. Naime, Šibenik se napokon probudio iz dvadesetogodišnjeg sna, a moj tim radi punom parom da tako i ostane. Ljeti je grad preplavljen turistima, a njegov potencijal prepoznale su i ugledne svjetske produkcijske kuće koje na njegovim lokalitetima snimaju serije poput *Igre prijestolja* i *Dig*. S druge strane, Šibenik je u posljednje vrijeme krenuo s ozbiljnim razvojem nekoliko ključnih gradskih projekata te rješavanjem čitave niske dugogodišnjih problema. Možemo se pohvaliti i s mnogobrojnim stranim investicijama. Jedna od najvećih svakako je ona turske Dogus Grupe na Kulinama u Mandalini, marina za megajahte i luksuzni hotel s vilama te visokokategoriziranim kompleksom. Investicija je otvorila više od stotinu novih radnih mjesta. Donošenjem detaljnog plana uređenja Brodarica-Gomiljak stvorene su pretpostavke za realizaciju investicije tvrtke "Woodsford vile", koja planira izgraditi integrirano stambeno naselje na padinama Gomiljaka. Da je Šibenik

prepoznat kao grad u koji vrijedi ulagati potvrđuje i investicija "TFI Holdinga", jednog od najvećih holdinga za trgovinu nekretninama u Švicarskoj. Projekt nazvan "Novi Šibenik" specifičan je jer će iskopom oko 70.000 četvornih metara proširiti pomorsko dobro tj. izgraditi nekoliko stotina metara rive u novostvorenome malom zaljevu dubine četiri metra. Kako bismo mlade Šibenčane i Šibenčanke zadržali u rodnome gradu, ali i privukli mlade iz drugih sredina u Šibenik, Gradska uprava, uz potporu Sveučilišta u Zagrebu, učinila je sve kako bi Krešimirov grad dobio sveučilišni studij. Još u lipnju 2013. godine potpisao sam ugovor o pokretanju prvoga sveučilišnog studija u Šibeniku - dislociranoga sveučilišnoga preddiplomskog studija energetike koji je otvoren 5. listopada ove godine. Na udaljenosti od 3,5 km istočno od grada nalazi se Gospodarska zona Podi, najveća poduzetnička zona u Hrvatskoj, koja je ove godine dobila priznanje od Vlade RH kao najbolja... Ima još puno pozitivnih stvari koje se u Šibeniku događaju ili će se uskoro ostvariti. No, o tome jednom drugom prilikom.

Spomenuli ste da sljedeće godine grad Šibenik slavi svoju 950. obljetnicu. Kako planirate obilježiti taj povijesni jubilej?

- Veliku šibensku obljetnicu slavit ćemo cijelu godinu - od nadolazećeg Božića do Božića 2016. Želimo da ovo obilježavanje uđe u svaki šibenski dom i da ga osjeti svaki Šibenčanin jer to i jest proslava svih nas. Predavanja o povijesti Šibenika, izložbe, glazbeno-scenski događaji, izbor svečane pjesme grada Šibenika, sportski događaji, učenički radovi, kvizovi, ukrašavanje prostora, samo su neki od programa obilježavanja 950. rođendana grada Šibenika. Osnovat ćemo Organizacijski odbor za proslavu obljetnice, zatim radne skupine koje će se preciznije baviti određenom tematikom i Počasni odbor obilježavanja obljetnice. Još ne znamo kako će izgledati središnja predstava na tvrđavi svetoga Mihovila, ali je sigurno da će naglasak biti na šibenskim autorima i umjetnicima, a režija će biti povjerena vrsnome stručnjaku. ■

ENG Dr Željko Burić is the mayor of the southern Croatian city of Šibenik. We spoke to Burić ahead of Šibenik's hosting and sponsorship of the 2016 Croatian Emigrant Congress.

2.500 münchenških Hrvata prisjetilo se stradanja Vukovara

Najimpozantnija točka programa svakako je bio mimohod ulicama Münchena u sjećanje na dan pada hrvatskoga grada heroja Vukovara. Prvi put takav mimohod održao se izvan granica Republike Hrvatske



Teskt: Mario Kolmanić Foto: HSKNJ

Spomen-manifestacija "Vukovar – europska poruka mira" u Münchenu privukla je pažnju više tisuća Hrvata i njihovih njemačkih sugrađana. Priredbu s nekoliko zanimljivih točaka priredio je Hrvatski svjetski kongres u Njemačkoj (HSKNJ), dok je za organizaciju na terenu bila zadužena Udruga hrvatskih studenata - München (UHS), uz potporu Generalnoga konzulata RH i Hrvatske katoličke župe München.



U komemoraciji u Münchenu sudjelovali su i hrvatski branitelji, među kojima su bili Đuro Glogoški i Josip Klemm



Bivši njemački zastupnik u Europskome parlamentu i veliki prijatelj Hrvatske Bernd Posselt s predstavnicima hrvatskih udruga

Najimpozantnija točka programa svakako je bio mimohod ulicama Münchena u sjećanje na dan pada hrvatskoga grada heroja Vukovara. Prvi put takav mimohod održao se izvan granica Republike Hrvatske, a rijeka ljudi krenula je s trga Odeonsplatz u samome središtu Münchena do trga Königsplatz u gradskome predjelu Maxvorstadt. Osim čelnika organizatora, u koloni su sudje-

lovali i predstavnici grada Münchena i hrvatski branitelji, među kojima su bili Đuro Glogoški i Josip Klemm.

Dr. Neda Caktaš, dopredsjednica HSKNJ-a i Mate Čurić, predsjednik UHS-a, odali su počast žrtvama Vukovara i Škabrnje te su u ime svojih udruga i svih nazočnih položili vijenac na Trgu žrtava nacionalsocijalizma (*Platz der Opfer des Nationalsozialismus*).

Predstavljanje knjige Žarka Plevnika "Crveni Fićo"

U Hrvatskoj katoličkoj župi u Münchenu predstavljena je knjiga "Crveni Fićo", autora Žarka Plevnika, ratnoga izvjestitelja Hrvatske radiotelevizije. Knjiga u kojoj se nalazi sažetak ratnih TV-reportaža nastalih 1991./1992. godine tiskana je u 5.000 primjeraka s namjerom prikupljanja sredstava za razminiranje 10.000 četvornih metara pod minama u Hrvatskoj. Nazočnima je prikazano i nekoliko inserata iz bogate ratne arhive i dokumentacije Žarka Plevnika, kao i dio originalnih TV-zapisa koje je autor objavio tih ratnih dana u programima Hrvatske televizije. Svi koji su kupili knjigu omogućili su razminiranje dvaju četvornih metara pod minama u Hrvatskoj. (R. I.)



Nakon mimohoda uslijedio je prigodan umjetnički program te su održani govori u ožrađu pijeteta prema žrtvama. U ime HSKNJ-a govorio je predsjednik Danijel Lučić: "Branitelji Vukovara dali su svoj život za slobodu, za slobodu svoga grada i hrvatske države. Time su obranili i temeljne vrijednosti Europe". Dopredsjednica UHS-a Dragica Udiljak naglasila je da je za bolju budućnost potrebno poznavati te prebroditi prošlost. Nadalje, nazočnima se obratio pozdravnim riječima hrvatski branitelj Đuro Glogoški, koji je pohvalio inicijativu za mimohod u Münchenu jer se pri tome širi istina o Domovinske rata i izvan granica Republike Hrvatske.

U nizu aktivnosti kojima je cilj bio prisjetiti se ratnih stradanja Vukovara, Škabrnje i ostalih hrvatskih mjesta u

borbi za slobodu, a koje bi u Njemačkoj trebale postati tradicionalne, svečano je otvorena i izložba fotografija pod naslovom "Vukovar – europska poruka mira".

MANIFESTACIJA TREBA POSTATI TRADICIONALNA

Tu je izložbu omogućio hrvatski zastupnik u Europskome parlamentu Davor Stier koji ju je već prikazao u Europskome parlamentu u Strasbourgu 2013. u suradnji s bivšim njemačkim zastupnikom u Europskome parlamentu i velikim prijateljem Hrvatske Berndom Posseltom, koji je uz ostale uzvanike bio prisutan i na događaju u Münchenu, a među kojima izdvajamo generalnoga konzula RH Petra Uzorinca, generalnoga konzula Republike Crne Gore Veljka Milonjića, generalnoga konzula Republike Slovenije

Jožefa Kečeka, veterane Domovinskoga rata Đuru Glogoškog, Josipa Klemma i Dražimira Jukića, predstavnike hrvatskih udruga u Münchenu te Antonija Tropa- ra u ime grada Münchena.

U bogatome programu u Münchenu predstavljena je i knjiga Žarka Plevnika "Crveni Fićo", a vrlo zanimljivo predavanje održao je ravnatelj Hrvatskoga memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata dr. Ante Nazor. Spomen-manifestacija "Vukovar – europska poruka mira" završena je svetom misom u crkvi sv. Mihaela u Münchenu. ■

ENG Vukovar – A European Message of Peace, a commemorative event staged in Munich by the Germany chapter of the Croatian World Congress, drew several thousand Croatians and their fellow German citizens.

ISELJENIČKE VIJESTI



NOVA KNJIGA O TITU NA ŠPANJOLSKOME

ARGENTINA - U Argentini je izašla iz tiska knjiga "En el nombre de Tito" (U Titovo ime) autorice Carmen Vrljićak Verlichak, istaknute hrvatske iseljenice iz Argentine. Ova nova knjiga na španjolskome o Josipu Brozu pobudila je zanimanje više tiskanih i radijskih medija. Gотово svi su istaknuli njezinu odmjerenost i objektivnost.

U samome uvodu Vrljićak kaže da to nije Titova biografija, nego bilješke o nekim aspektima njegova lika. Uz to, knjiga postavlja

i neka pitanja. Primjerice, kako je moguće da još dandanas ima onih koji ne vide ono što je očito; upravo sada, kada ima toliko dokaza i svjedočanstava o njegovim zločinima? Kako to da postoje nastavljači njegova kulta te zašto mu se neki dive? Zanimljiv je autoričin pogled "izvana" jer je ona proboravi-

la veći dio svog života izvan Hrvatske.

Među ostalim temama, u knjizi se obrađuje kako je Tito izgradio vlast i svoj kult ličnosti. Također, koje je elemente upotrijebio kako bi ga Zapad i većina svjetskih vladara cijevali. Kakva je bila sudbina niza žena koje su ga voljele. Što su rekli o njemu njegovi suradnici. A i koji su bili njegovi strahovi i slabosti. Među podacima koji su rijetko objavljeni, knjiga donosi istraživanje profesora Silvina Eiletza, filozofa i psihoanalitičara, koji otkriva što je zapravo Tito radio u Moskvi. Među Argentincima odavno postoji legenda da je Tito boravio u Argentini; čak ima "dokaza" o mjestima gdje je bio, gdje je radio itd. Vrljićak objašnjava i to. I na kraju, je li čovjek koji je umro u Ljubljani 1980. bio onaj isti koji se rodio u Kumrovcu 1892. ili imaju pravo oni koji iznose druge teorije?

Claudio Rabinovich, u svojoj kolumni u novinama *Río Negro*, ocijenio je knjigu kao više nego preporučljivu i pritom istaknuo da se ona temelji ne samo na dokumentima, nego i na svjedočanstvima preživjelih i na razgovorima s onima koji su živjeli pod Titovim režimom. Marcelo Zapata u *Ambito Financiero* ističe Titovu egolatriju koja se očituje u kultu ličnosti, strasti za glamurom, luksuzom i ženama.



Svečanost plesa, pjesme i narodnog ruha za pamćenje

Ove godine domaćini su uspjeli okupiti rekordan broj folklornih grupa, čak osamnaest, od toga devet iz raznih dijelova Njemačke, čak šest iz Hrvatske te po jednu grupu iz Švicarske, BiH i Srbije, s ukupno 500 sudionika



Tekst: **Srebrenka Šeravić**
Foto: **FD "Ruža", Filderstadt**

U subotu, 31. listopada ove godine, održan je u Njemačkoj, u gradiću Filderstadtu nadomak Stuttgartu, treći po redu *Susret čuvara hrvatske etnobaštine*. Kao i prethodne dvije godine i ovaj je folklorni spektakl organiziralo folklorno društvo "Ruža" iz Filderstadta, vrijedna grupa entuzijasta koja marljivo radi na promicanju hrvatske tradicijske kulture i povezivanju hrvatskih folklornih društava iz Njemačke s grupama iz drugih zemalja. Ove godine domaćini su uspjeli okupiti rekordan broj folklornih grupa, čak osamnaest, od toga devet iz raznih dijelova Njemačke, čak šest iz Hrvatske te po jednu grupu iz Švicarske, Bosne i Hercegovine i Srbije (Vojvodine). Ukupno je nastupilo više od 500 izvođača, plesača i svirača pred gotovo osam stotina gledatelja. U gledalištu su bili nazočni i mnogi uzvanci, Slavko Novokmet, generalni kon-

zul RH u Stuttgartu, fra Josip Kulović, voditelj misije u Esslingenu u ulozi domaćina, mnogi svećenici te gosti iz Hrvatske. Program je vodio Frano Ridjan iz Zagreba.

NATJECATELJSKI KARAKTER FESTIVALA

Posebnost ovoga folklornog festivala jest njegov natjecateljski karakter u raznim kategorijama folklornoga plesa, pjesme, glazbe i narodnih nošnji, a o tome je odlučivala prosudbena komisija u sastavu: prof. Andrija Ivančan, Miroslav Šilić i Vedran Vidović. Ovo je bio vrlo zahtjevan zadatak jer je tijekom nastupa mnogobrojnih skupina trebalo pažljivo procijeniti i usporediti kvalitetu koreografija ili izvornost izvođenja pojedine točke, način izvođenja, odijevanja, glazbenu pratnju, pjevanje i mnoge druge detalje kako bi se odabrali najbolji. Vodio se računa o tome odakle dolaze grupe pa su posebno ocjenjivane grupe iz Njemačke, a posebno grupe izvan te zemlje jer uvjeti umjetničkog rada i mogućnosti

ipak nisu posvuda jednake. U dvije odvojene kategorije razvrstane su izvorne folklorne skupine i skupine koje izvedu koreografirani folklor. Prosudbena komisija na kraju je uspješno obavila svoj zadatak pa je tako odlučeno da su u kategoriji koreografiranog folklora od gru-



Pobjednice izbora za najljepše djevojke u hrvatskoj narodnoj nošnji



pa koje djeluju u Njemačkoj najbolje FD "Ruža" iz Filderstadta (1. mjesto), KUD "Krešimir" iz Bad Canstatta (2. mjesto) i FS "Adria" iz Duisburga (3. mjesto). U istoj kategoriji među grupama iz Hrvatske i ostalih zemalja najuspješnije su bile HKUD "Matija Gubec" iz Tavankuta (Vojvodina, Srbija, 1. mjesto), KUU "Kristal - Sladorana" iz Županje (2. mjesto) i KUD "Uljanik" iz Pule (3. mjesto). Od izvornih folklornih skupina najbolje su bile KUD "Salinovec" iz Salinovca (1. mjesto), KUD "Zadarski tanac" (2. mjesto) i KUD "Velika Ludina" iz Velike Ludine (3. mjesto).

Najljepše odjevenom folklornom skupinom u cjelini pokazala se "Tamburica" iz Esslingena, najljepše je pjevala folklorna grupa KUD "Krešimir" iz Bad Canstatta, najbolji tamburaški orkestar imao je KUD "Salinovec" iz Salinovca, a dobrim sviračima tradicijskih glazbala mogu se pohvaliti "Adria" iz Duisburga i KUD "Drijeva" iz Gabele pokraj Čapljinu u BiH.

Glasovala je i publika, a tu je najveći broj glasova osvojila folklorna gru-

pa KUU "Kristal - Sladorana" iz Županje. Na drugome mjestu po ocjeni gledateljstva našla se grupa "Plavi Dunav" iz Ulma, a treće su mjesto podijelili "Adria" iz Duisburga i "Posavina" iz Zuricha (Švicarska).

IZBOR NAJLJEPŠE DJEVOJKE U NARODNOJ NOŠNJI

Dio programa Trećeg susreta čuvara hrvatske etnobaštine bio je posvećen i izboru najljepše djevojke u hrvatskoj narodnoj nošnji. Natjecale su se po jedna predstavica iz svakoga folklornog društva u reprezentativnoj narodnoj nošnji, a prosudbena komisija ocjenjivala je, osim ljepote natjecateljica, izgled narodne nošnje i način kako je ona odjevena i ukrašena, način češljanja ili uređenja oglavlja, a posebno točnost odgovora na pitanja voditelja o nazivima pojedinih dijelova nošnje, kraju odakle potječe te kojom se prigodom nosila. I u ovoj natjecateljskoj kategoriji posebno su se ocjenjivale djevojke iz Njemačke, a posebno iz ostalih zemalja. Naime, pobjednica iz Njemačke predstavljat će tu zemlju na 4. reviji i

izboru za najljepšu Hrvaticu u narodnoj nošnji koja će se u suorganizaciji Hrvatske matice iseljenika i udruge "Stećak" iz Bosne i Hercegovine održati u Tomislavgradu sredinom iduće godine. Odlučeno je da će Njemačku na sljedećoj Reviji u Tomislavgradu predstavljati Nikolin Šakić, članica FD "Ruža" iz Filderstadta. Njezina prva pratilja je Natalija Vukadin iz grupe "Plavi Dunav" iz Ulma, a druga pratilja Ivana Franjić iz "Tamburice" iz Esslingena. U grupi ostalih djevojaka u narodnoj nošnji najljepša je bila Andrea Mikinac iz KUU "Kristal - Sladorana" iz Županje, prva pratilja je Valentina Tikvicki, članica HKPD "Matija Gubec" iz Tavankuta u Vojvodini, a druga pratilja Ana Ptičar iz KUD-a "Repušica" iz Repušnice.

TRADICIONALNA PRIZNANJA HMI-ja

Svi sudionici i pobjednici Trećeg susreta čuvara hrvatske etnobaštine primili su, možemo reći već tradicionalna, priznanja Hrvatske matice iseljenika.

Spomenimo još i to da su svi sudionici, sva folklorna društva koja su nastupila na ovome susretu međusobno povezana na poseban način jer su njihovi predstavnici sudjelovali u školama hrvatskoga folklora Hrvatske matice iseljenika gdje su se upoznali i tijekom godina stvorili mnoga lijepa prijateljstva. Stoga je i njihovo druženje nakon završetka službenoga programa uz glazbenu pratnju Slavonija benda potrajalo dugo u noć, bila je to svečanost plesa i pjesme za pamćenje. ■



ENG The 3rd Guardians of Croatian Ethno Heritage folklore event was staged in the German town of Filderstadt near Stuttgart on the 31st of October. As always this folklore event is organised by the Ruža folklore association of Filderstadt.

Hrvatska nije na "zapadnom Balkanu", a tzv. Balkanski poluotok zapravo ne postoji

Ako bi uopće postojao Balkanski poluotok, onda bi u njegovu središtu bila Grčka, a nju se obvezno svrstava u sredozemne države, ali Hrvatsku, koja se velikim dijelom nalazi izvan granica zamišljenoga tzv. Balkanskog poluotoka, ipak svrstavaju u "balkanske države"

Razgovarala i snimila: **Petra Somek**

S obzirom na to da se u Europi, pa tako i u Hrvatskoj, opet sve više koriste pojmovi "zapadni Balkan", balkanske zemlje ili Balkanski poluotok, razgovarali samo s prof. dr. sc. Dragutinom Feletarom, vodećim hrvatskih geografom, bivšim pročelnikom Geografskoga odjela i dekanom PMF-a te članom suradnikom HAZU-a, kako bi nam поближе obrazložio te geografsko-političke pojmove, zašto ih neprimjereno koristimo te koji su točni geografski termini koji definiraju geografski položaj Hrvatske.

U raznim medijima gotovo svakog dana čitamo i slušamo kako se Hrvatska nalazi na "zapadnom Balkanu", a Vi tvrdite da Balkanski poluotok ne postoji?

- Svrstavanje Hrvatske u kontekst Balkana nije primjereno ni u geografskom, a ni u društveno-političkom i povijesnom smislu. Svrstavajući Hrvatsku u "zapadni Balkan" (zemlje bivše Jugoslavije, minus Slovenija, plus Albanija), europski politički moćnici još jednom ponižavaju našu zemlju, a to čine i svi oni u samoj Hrvatskoj koji su taj naziv i takvo svrstavanje prihvatili. Naime, potrebno je prvo razmotriti pojam Balkan s geografskog stajališta. Da bi neki dio kopna mogao geografski uopće biti poluotokom, morske tj. vodene katete moraju biti duže od kopnene. To kod tzv. Balkanskog poluotoka nije slučaj. Kopnena kateta od Trsta do Odesa duga je oko 1.330 km, što je više od morske istočne katete



Odesa - Rt Matapan (Peloponez) koja je duga 1.230 km. I druga, zapadna morska kateta od Trsta do Rta Matapana (Peloponez) nešto je kraća od kopnene - duga je 1.270 km. Zapravo, nikome u geografskoj znanosti nije jasno kako je kopno koje je tako širokim krakom vezano uz kontinent uopće moglo biti proglašeno

poluotokom. Da bi ti geografski parametri bili još nevjerovatniji, treba spomenuti da je od crte Trst - Odesa (1.330 km) puno bliže Trstu luka Szczecin (920 km) ili Rostock (950 km) na Baltičkome moru! Ipak, nikome nije palo na pamet da europski "poluotok" nazove, recimo, Uralski ili Alpski poluotok.

Tzv. Balkanski poluotok mogao bi se nazivati po nekom drugom planinskom lancu, a ne baš po Bugarskoj planini Balkan...

- Da, ako i zanemarimo geografsku definiciju poluotoka, što zapravo nikako ne bismo smjeli učiniti, posve je nejasno zašto je taj dio jugoistočne Europe dobio ime baš Balkanski poluotok. Planina Balkan nalazi se na sjeveru Bugarske i ne dominira ovim dijelom Europe. Više od nje ovim prostorom dominiraju, recimo, Dinaridi, Velebit ili Prokletije. Francuski geolog Ami Boué nije ni slutio kada je početkom 19. stoljeća u jednom svojem radu nazvao bugarsku Staru planinu Balkanom kakve će probleme ovdašnjim narodima izazvati. Inače, naziv Balkan dolazi od turske riječi balkan ili balkanar, što znači šumovite planine. Kako to obično biva kad nam stranci daju imena, njemački geograf J. A. Zeune 1809. godine upotrijebio je u svome radu naziv Balkanski poluotok ili Balkan. Do toga je zapravo došlo Zeunovom pogreškom. Ne proučavajući detaljnije atlas i karte, on je mislio da je Stara planina ili Balkan dominirajući središnji planinski sustav jugoistočne Europe. Zeunova pogreška nije u početku prouzročila neke teže posljedice u geografskom nazivlju Europe. Naime, naziv Balkanski poluotok tijekom gotovo cijelog 19. stoljeća u geografskoj literaturi vrlo malo se koristio ili nimalo.



Dragutin Feletar rođen je 1941. u Velikom Otoku (Legrad pokraj Koprivnice), osnovnu školu i gimnaziju polazio je u Donjoj Dubravi, Kotoribi i Varaždinu, a geografiju je diplomirao na PMF-u u Zagrebu, gdje je i doktorirao 1982. godine. Kao novinar i urednik od 1965. do 1982. radio je u Čakovcu i Koprivnici, a zatim do umirovljenja 2007. kao profesor na Geografskome odsjeku PMF-a, gdje je bio pročelnik i dekan. Za člana suradnika HAZU-a primljen je 2006. godine, a od 2005. do 2011. bio je i veliki meštar Družbe Braće hrvatskoga zmaja. Osnovao je više društava i pokrenuo nekoliko popularnih i stručnih časopisa. Od 1994. glavni je i odgovorni urednik časopisa *Meridijani* i od 2001. znanstvenog časopisa *Podravina*, a uredio je više od 200 knjiga i zbirki. Dosad je napisao 72 knjige, mahom s geografskom i povijesnom tematikom sjeverne Hrvatske, 12 udžbenika iz geografije i 5 knjiga literarnog sadržaja. U domaćoj i stranoj periodici objavio je gotovo 200 znanstvenih i stručnih članaka te za razne novine i časopise napisao nekoliko tisuća članaka i vijesti. Živi u Koprivnici, otac je dvoje djece.

Ipak, danas se naziv Balkanski poluotok uobičajio i ušao u sve pore društva. Kako je došlo do toga da je pogreška stara 200 godina ušla i u zemljovide?

- Na žalost, to se dogodilo krajem 19. i početkom 20. stoljeća kada su preko francuske literature naziv Balkanski poluotok "otkrili" srpski geografi. To se poglavito odnosi na najvećega srpskoga geografa Jovana Cvijića (1865. – 1927.). Nasuprot nizu europskih geografa koji su upozoravali na nelogičnost proglašenja ovoga dijela jugoistočne Europe poluotokom, Cvijić i njegovi sljedbenici čvrsto su se "uhvatili" za taj geografski termin. Doduše, već tada nije bilo jasno kao ni danas gdje je granica između tzv. Balkanskog poluotoka i ostatka Europe. U literaturi, osobito srpskoj, upotrebljavala su se dva tumačenja. Prema jednom, granica je tekla rijekama Dunavom, Savom i Kupom prema riječko-mezaljevu na sjevernome Jadranu. Prema drugom tumačenju, "Balkan" je bio puno veći: granica je tekla Dunavom pa

Savom sve do Ljubljanskoga barja, onda rijekom Idrijicom na Soču pa na sjeverni Jadran. Zapravo, ta sjeverna granica Balkana prema Europi nikad nije točno definirana, pa čak ni u radovima srpskih geografa.

Zašto je Cvijić tako objeručke prihvatio naziv Balkan i zašto ga je nastojao maksimalno afirmirati?

- U traženju odgovora na ovo pitanje dolazimo do društvene, sociološke i političke komponente pojma Balkan ili Balkansko poluostrvo, kako ga naziva Cvijić. Naime, Cvijić je bio ponajprije fizički geograf - geomorfolog, ali i etnolog i političar. Volio je kada su ga zvali i "balkanologom". Kao rektor Sveučilišta u Beogradu i predsjednik *Srpske akademije nauka i umjetnosti* te jedan od najuglednijih srpskih znanstvenika Cvijić je upregnuo sve svoje snage služeći afirmaciji srpstva, srpske nacionalne ideje i širenja srpske dominacije, pa i države, na cijeli prostor Južnih Slavena. Pod okriljem znanosti i tzv. objektivnosti Cvijić



Karikatura iz 1912.



koristi naziv Balkan da bi potkrijepio punu opravdanost postojanja tzv. *balkanske istorijske tradicije*. Pojam "Balkansko poluostrvo" iznimno je dobro povezivalo srpska "znanstvena" tumačenja da u toj "balkanskoj istorijskoj tradiciji" postoji i razvija se ideja sjedinjenja svih "balkanskih plemena" jer su njihovi pripadnici zapravo srpskoga podrijetla, samo povijesnim slijedom ponešto različiti i "zagađeni utjecajima s rubnih područja".

S vremenom je odrednica "biti na Balkanu" poprimila vrlo neugodno značenje i zbog mnogobrojnih kriza i ratova na kontaktu različitih civilizacijskih područja. Koja bi bila ispravna geografska definicija, gdje ili kamo regionalno pripada Hrvatska?

Kada se u bilo kojoj regiji svijeta govori o nacionalnoj netrpeljivosti, ratnim i drugim sukobima, vjerskoj i drugoj netoleranciji, onda se često koristi termin "balkanizacija". "Biti na Balkanu" poprimilo je posve nepovoljno, pa čak i pogrdno, pejorativno značenje. Hrvatska je stoljećima pripadala i gradila mediteransku rimokatoličku kulturu i odlike srednjoeuropskoga kulturnog kruga. Njezini stanovnici ne mogu prihvatiti bilo kakve "balkanske"

kvalifikacije. Pa čak ako i postoji geografski pojam Balkana, Hrvatska se ni tada ne nalazi u njegovu sastavu. Hrvatska je po svojem geografskom položaju sredozemna i srednjoeuropska zemlja. Ona se nalazi i u jugoistočnoj Europi. Nikome ne pada na pamet da Grčku naziva "balkanskom" zemljom iako, ako se itko nalazi na poluotoku, onda su to Grci.

Gledajući pažljivo kartu, zaista uočavamo kako se Hrvatska dobrim dijelom nalazi izvan granica tzv. Balkanskog poluotoka pa ipak nas stalno svrstavaju u "balkanske države". Nismo na Balkanu, no je li uopće moguće ispraviti tu besmislicu?

- Teško, no i te kako potrebno! Svrstavanje Hrvatske u bilo kakve okvire ili nazive "Balkana", "Zapadnog Balkana", "Balkanskog poluotoka" i slično ne možemo i ne smijemo prihvatiti. Ni pod koju cijenu! Zato neka i ovaj intervju bude poziv hrvatskoj geografiji i znanosti, a pogotovo političkoj eliti da maksimalno ustraju na objašnjava-nju i znanstvenom tumačenju stvar-nih komponenti geografskog položaja naše teško stečene domovine Hrvatske.

Onda je naša predsjednica Kolinda Grabar Kitarović pri svojem prvome službenom posjetu Njemačkoj ispravno korigirala njemačkog predsjednika koji je koristio termin zapadni Balkan, a ona je rekla da se Hrvatska nalazi u jugoistočnoj Europi?

- Da, drago mi je što se predsjednica drži točnih geografskih termina, doista nas nitko ne može i ne smije svrstavati na neki nepostojeći Balkan. Političari posebno trebaju izbjegavati takvu odrednicu kojom upadaju u daljnje zamke i nelogičnosti i time vrijeđaju hrvatski narod. Naša diplomacija pogotovo bi trebala biti maksimalno angažirana u objašnjavanju u cijelom svijetu da nazivi poput "zapadni Balkan" nemaju nikakvog smisla niti imaju geografsku i povijesnu osnovu. ■

IN MEMORIAM



Umro glumac Vlatko Dulić

Kazališni i filmski glumac Vlatko Dulić preminuo je 20. studenoga u 73. godini u Zagrebu. Bunjevački Hrvat Vlatko Dulić rodio se 20. travnja 1943. u Subotici, a diplomirao je na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu 1970. godine. Član ansambla kazališta "Gavella" bio je od 1973. do 1981. godine. Kao slobodni umjetnik nastupao je u "Teatru u gostima", "Teatru &TD", Satiričkom kazalištu "Kerempuh", kazalištu "Komedija", glumačkoj družini "Histrion" i varaždinskome HNK. Bio je zapažen u ulogama kako klasičnog tako i suvremenog repertoara. Igrao je Pjevača u "Hoelderlinu" Petera Weissa, Lenbacha u Krležinu djelu "U agoniji", Malvolia u Shakespeareovu djelu "Na Tri kralja", Franza Moora u "Razbojnicima" Friedricha Schillera, Pukovnika u "Crnoj komediji" Petera Shaffera... Nastupao je u televizijskim dramama i filmovima, među kojima se ističu uloge u filmovima Zorana Tadića: "San o ruži" (1986.), "Orao" (1990.), "Treća žena" (1997.); Živorada Tomića: "Diploma za smrt" (1989.), Vinka Brešana: "Kako je počeo rat na mome otoku" (1996.) i "Maršal" (2000.)..., kao i nastupi u: "Dome slatki dome" (2010.), "Stipe u gostima" (2009.), "Putovanju u Vučjak" (1986.), "Hajdučkom gaju" (1985.), "Nepokorenim gradu" (1981.), "Nikoli Tesli" (1977.). Vlatko Dulić Lala osvojio je nagrade "Zlatni smijeh" za uloge u predstavama "Viđenje Isusa Krista u kasarni V. P. 1507" i "Cabaret". Ljudski gledano, oni koji su ga oslovljavali po nadimku ili po imenu, u Zagrebu ili u Subotici, Vlatko će Dulić ostati u sjećanju kao tiha, nenametljiva i odmjerenja osoba. Kremiran je 25. studenoga, na zagrebačkom groblju Mirogoj. (Hina / Hrvatska riječ)

ENG Considering the increasing use of the terms "Western Balkans", "Balkan countries" and "Balkan peninsula" in Europe, we spoke with professor Dragutin Feletar, a leading Croatian geographer, with the aim of better elucidating these political concepts.

Desetak nepoznatih Radauševih djela

Radauš je bio svestrani umjetnik koji se izražavao na razne načine, a ovo je pokušaj da se obuhvate sve njegove faze i ciklusi, rekao je autor izložbe Davorin Vujčić te dodao da je u ovoj retrospektivi izloženo više od 150 djela

Tekst/foto: Hina

U Umjetničkoj galeriji Dubrovnik 20. studenoga otvorena je izložba radova velikoga hrvatskog kipara Vanje Radauša, a među njima se nalazi i desetak djela koje javnost do sada nije vidjela ili su bila potpuno nepoznata.

Kako je istaknuo autor izložbe Davorin Vujčić, u ovoj retrospektivi umjetnikova opusa izloženo je više od 150 djela. Radauš je bio svestrani umjetnik koji se izražavao na razne načine, a ovo je pokušaj da se obuhvate sve njegove faze i ciklusi, rekao je Vujčić te dodao kako je prvo predstavljena njegova lirski faza prije rata. "Postoji lirski faza prije rata, zato se izložba i zove 'Od ljubavi do smrti', ali Radauš se vrlo brzo okreće socijalnim problemima i tematizira obespravljene i marginalizirane ljude, nasilje itd. To su teme prije rata, a nakon toga on je jedan od onih koji su izašli kao pobjednici. Bio je potpredsjednik ZAVNOH-a, čovjek koji je bio korifej tadašnjeg vremena, ali to nije dugo trajalo. Već sredinom 50-ih godina počinje raditi cikluse koji su imali veze s njegovim unutarnjim tjeskobama i unutarnjim traumama, ponajprije *Tifusare*, nakon toga *Panopticum croaticum*, *Krvavi fašnik* itd., sve do 1975. godine kada je počinio samou-



Vanja Radauš rodio se 1906. u Vinkovcima. Od 1924. do 1930. godine studirao je kiparstvo na zagrebačkoj Likovnoj akademiji kod Frangeša Mihaovića i Rudolfa Valdeca. Diplomirao je 1930. kod Ivana Meštrovića te odlazi na jednogodišnje usavršavanje u Pariz. Od 1931. izlaže na izložbama u zemlji i inozemstvu, a 1932. postaje član udruženja umjetnika Zemlja, s kojom dijeli socijalnu tematiku i težnju ka autentičnome likovnom izrazu. Od 1940. do 1943. godine radi kao nastavnik u Obrtnoj školi u Zagrebu, nakon čega se pridružuje partizanskom pokretu. Od 1945. do umirovljenja 1969. godine djeluje kao profesor Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. Od 1947. redoviti je član JAZU-a, iste godine dodijeljen mu je naslov majstora-kipara te vodi Majstorsku radionicu na Zmajevcu u Zagrebu. Radauš je stvarao i crteže i akvarele, objavljivao književna djela, bavio se fotografijom te se s pravom smatra jednim od najznačajnijih protagonista hrvatske umjetnosti XX. stoljeća.

bojstvo", rekao je autor izložbe Vujčić. Dodao je kako su u Dubrovniku izložena i dosad nepoznata djela.

Skulpture koje su izložene u Umjetničkoj gale-

riji Dubrovnik do 10. siječnja 2016. godine, posuđene su iz muzeja u Zagrebu i Vinkovcima te iz privatnih zbirki u Zagrebu, Rijeci i Dubrovniku, a neke su i u vlasništvu Umjetničke galerije Dubrovnik. ■

ENG The Dubrovnik Art Gallery hosted a major exhibition of the work of prominent Croatian sculptor Vanja Radauš, including ten works that have never previously been publicly shown or were entirely unknown.

DOMOVINSKA VIJEST

PREDSTAVLJENA KNJIGA "ŽIVOTNI PUT IVANA KAČUROVA"

ZAGREB - U prostorijama ansambla Lado u Zagrebu 14. listopada predstavljena je živopisna knjiga "Životni put Ivana Kačurova", nastala iz pera Elvire Ančić i Ivana Kačurova. Ivan Kačurov je glazbenik i neumorni pedagog, osnivač i voditelj mnogobrojnih folklornih ansambala u Zagrebu, Hrvatskoj i u Italiji kod moliških Hrvata.

"Trnovit je bio put obitelji Kačurov do Makedonije. Trnovit je bio i put Ivana Kačurova koji je od malih nogu morao zarađivati za sebe i za obitelj jer mu je otac Trifun prvo bio mobiliziran u grčkome građanskom ratu na strani Marcosovih partizana da bi onda godine i godine proveo u dalekome i tajnovitome Sovjetskom savezu, preciznije u Uzbekistanu. Ipak, po svom tom gotovo biblijskom trnju bilo je lakše kročiti uz glazbu pa ne čudi da Ivan Kačurov do današnjih dana čuva filharmonijski klarinet marke Selmer koji je kupio baš u Zagrebu zahvaljujući dolarima koje je otac Trifun donio iz Rusije. Klarinet, najdraži instru-



ment Ivana Kačurova, vodio je toga neumornoga glazbenog pedagoga, ali i kreativca, od Pule, Bribira i Selca do Lučkog i Bukovca, od moliških Hrvata do Hrvata u Njemačkoj. U svome dugome umjetničkom životu vodio je Ivan Kačurov na desetke raznoraznih orkestara, zborova, folklornih skupina, osnovao najmlađu limenu glazbu u Zagrebu, povezivao manjine s većinom i obratno, združivao ljude bez obzira na vjeru i vjerovanja. A najviše je vjerovao u klarinet i obitelj. I da, pri tome je bio strastveni čovjek, jušnjak koji se ne srami zaplakati uz pjesmu 'Zašto si me, majko, rodila', ali zna i vatreno zaplesati čim čuje reski zvuk kavala. O Ivanu Kačurovu svakako je trebalo napisati knjigu. A kada je nisu napisali drugi, napisao ju je on sam, doduše uz presudnu pomoć Elvire Ančić. Riječ je o srčanoj knjizi koja se može samo toplo preporučiti", napisao je u svojoj recenziji Denis Derk.

(Ivan Kačurov je umro 7. prosinca u 81. godini života.)

 **Hrvatska pošta**
Brzo, brže... web-brzo!

WEB-BRZOJAV - najjednostavniji i najbrži način slanja brzojava!




BRZOJAVI

Živate u inozemstvu, a želite poslati brzojav rodbini ili prijateljima u Hrvatskoj?

Pošaljite brzojav internetom, bez dodatnih troškova, a Hrvatska pošta isporučit će ga za vas krajnjem primatelju bilo gdje u RH!

Uz brzojav možete iz naše široke ponude prigodnih darova odabrati i poslati onaj koji odgovara vašoj poruci.

Za sve dodatne informacije posjetite: **www.posta.hr** i pošaljite svoj brzojav!



Kutak domovine i panteon hrvatskih svetaca

Misno slavlje predvodio je gost iz domovine, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, dr. Tonči Matulić, uz koncelebraciju hrvatskih franjevac iz Sydneya



Misno slavlje predvodio je gost iz domovine dr. Tonči Matulić



Vjernici i mali folklorasi prate misno slavlje

Tekst i fotografija: **Gordana Anić**

Godine 1985. blagoslovljena je i svečano predana na uporabu crkva sv. Nikole Tavelića (St. Johns Park) u Sydneyu. U nedjelju, 15. studenoga, u ovome hrvatskome katoličkom centru, unatoč kišnom vremenu, okupio se velik broj vjernika, članova hrvatske zajednice iz drugih hrvatskih katoličkih centara, koji su svečano proslavili dan svoga zaštitnika i 30 godina svoga postojanja.

Svečanosti su se odazvali članovi prvoga crkvenog odbora koji su sudjelovali u izgradnji centra te ostali sudionici koji su svojim dobrovoljnim radom sudjelovali zajedno sa svojim obiteljima i fra Smiljanom Berišećem u izgradnji objekta za sestre milosrdnice na Salomonskim otocima tijekom listopada ove godine.

Misno slavlje predvodio je gost iz domovine, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, dr. Tonči Matulić uz koncelebraciju franjevac iz Sydneya - fra Euze-

Crkva sv. Nikole Tavelića sagrađena je u rekordnome roku za nepunu godinu dana. Ime je dobila po franjevcu, misionaru i mučeniku Nikoli Taveliću. Temeljna betonska ploča bila je salivena pred Božić 1984. godine, a crkva je posvećena 15. studenoga 1985. godine. Posvetili su je Mijo Škvoc, pomoćni zagrebački biskup i David Cremin, sydneyški pomoćni biskup, Irac i veliki prijatelj Hrvata, u prisutnosti Nevilla Wana, premijera Novoga Južnog Walesa. Crkva je duga 46 metara, a široka 25,5. Izgradnja zgrade centra počela je u vrijeme božićnih praznika 1986. Zidarski radovi bili su završeni u samo nekoliko mjeseci. Blagoslov i otvorenje centra izvršio je fra Rajko Gelemović, provincijal Zagrebačke franjevačke provincije, 15. studenoga 1987. godine. Kao što stoji na spomen-pločama s obje strane glavnih vrata, crkva je zamišljena kao "kutić domovine i panteon hrvatskih svetaca". Da bi to uistinu bila, trebala je njezina vanjšina buditi osjećaj pripadnosti i ponosa, a likovno uređenje interijera biti takvo da se vjernici u njoj i kao katolici i kao Hrvati osjećaju kao svoji na svome. (dio teksta iz Pastoralnoga tjednog listića fra Smiljana Berišeća)

bija Petra Maka, fra Josipa Kešine (HKC Blacktown), fra Mate Mučkalovića, fra Zvonimira Križanovića (HKC Summer Hill) i domaćina fra Smiljana Berišeća te fra Petra Horvata.

Misno slavlje svojim pjevanjem uveli su zborovi župe sv. Nikole Tavelića, zbor sv. Cecilije i Zbor mladih "Anđeli čuvari". Dječjim plesovima iz Slavoni-

je predstavile su se i grupe AFG Lindo (grupa 1 i grupa 2), a nakon toga goste je zabavljao glazbeni sastav Budilice. ■

ENG Croatians in Sydney celebrated the 30th anniversary of St Nikola Tavelić church (St. Johns Park) on the 15th of November. Many Croatian Catholics and members of communities from other Croatian Catholic parishes gathered in spite of the rainy weather.

Plodonosno druženje književnika u Gradišću

Program Koljnofskih književnih susreta obuhvaćao je osim Koljnofa i gostovanja autora u Petrovu Selu, Velikom Borištofu i Beču. Književnici su posjetili i Varaždin i Čakovec, ali i benediktinsku crkvu u Jaku te grad Šopron



Književnici u Šopronu



Tomislav Marijan Bilosnić uručuje svoju knjigu Zdenki Weber u bečkom Hrvatskom centru

Tekst: Ivan Raos

U Koljnofu (mađ. Kópháza), općini s 2.100 stanovnika u sjeverozapadnoj Mađarskoj, naseljenoj uglavnom gradišćanskim Hrvatima, u nedjelju 8. studenoga završili su međunarodni tradicijski 7. koljnofski književni susreti. Susreti su započeli 4. studenoga nastupom književnika, u knjižnici Kulturnoga centra u Petrovu Selu, u kojemu su uz članove Društva hrvatskih književnika nastupili i domaćini iz mađarskog i austrijskog dijela Gradišća, Timea Horvat i Andy Novosel. U hrvatskom izaslanstvu bili su književnici sudionici ovogodišnjih susreta: Đuro Vidmarović, Tomislav Marijan Bilosnić, Igor Šipić, Božica Brkan, Robert Mlinarec, Božidar Glavina, Denis Peričić, Marko Gregur, Nikša Krpetić, Zoran Bošković i Darko Pero Pernjak kao voditelj projekta ovogodišnjih Koljnofskih susreta.

U četvrtak, 5. studenoga, u Hrvatskome centru u Beču otvorena je izložba "Povratak tigra" Tomislava Marijana Bilosnića, u čijem su programu sudjelo-

vali gotovo svi sudionici ovogodišnjih književnih susreta u Koljnofu. Književnicima iz Hrvatske, koji su doputovali iz Zagreba, Splita, Zadra, Koprivnice, Varaždina i Preloga, pridružio se i književnik Petar Tyran, urednik "Hrvatskih novina" u Austriji. O umjetničkome radu i djelu T. M. Bilosnića govorio je dr. sc. Igor Šipić, ujedno predstavljajući i svoju netom izišlu knjigu "Vulkan na sudbini života", koja se bavi umjetničkim portretom ovog autora. Izložbu "Povratak tigra" otvorila je dr. sc. Zdenka Weber, opunomoćena ministrica RH u Austriji. U glazbenome programu otvorenja izložbe i književne večeri sudjelovali su "Dubrovački kavaljeri" pod vodstvom Josipa Cenića.

'HRVATSKA POETIKA' U VELIKOM BORIŠTOFU

U petak su književnici gostovali u Velikom Borištofu u dvojezičnoj srednjoj školi, kao i u osnovnoj školi u Koljnofu u kojoj je upriličen i okrugli stol na temu "Hrvatska poetika" na kojem su se gostima književnicima pridružili i domaćini, gradišćanski književnici i znanstvenici.

Igor Šipić predstavio je svoju novu, drugu po redu knjigu posvećenu umjetničkom djelu Tomislava Marijana Bilosnića. Herbert Gassner govorio je o književnim iskustvima u Austriji, a Božica Brkan o odnosu književnosti i novinarstva.



Jurica Cenar



Đuro Vidmarović, Nikola Benčić, Jurica Čenar, Igor Šipić i Zoran Bošković

Đuro Vidmarović: "Jurica Čenar, Hrvatski pjesnik iz Gradišća"

U Koljnofu je održano predstavljanje knjige Đure Vidmarovića "Jurica Čenar, Hrvatski pjesnik iz Gradišća", s pravim naslovom "Rič / tvrd / jezik / naš", koju je objavila Naklada Bošković iz Splita, a koju su predstavljali uz pjesnika Juricu Čenara i autora ove intrigantne i vrijedne knjige Đuru Vidmarovića (Zagreb) i urednik naklade dr. sc. Igor Šipić te nakladnik Zoran Bošković (Split), kao i akademik Nikola Benčić iz Gradišća.

Jurica Čenar rođen je u Dolnjoj Pulji 1956. godine, a danas živi u Uzlopu, hrvatski je književnik, novinar, javni i kulturni djelatnik iz Gradišća. Piše pjesme, podlistke, objavio je više zbirki pjesama, jedan roman, a suautor je na nekoliko knjiga i suradnik na pojedinim memoarskim knjigama. U kritično doba za gradišćanske Hrvate bio je jedan od vodećih predstavnika njihove mlade intelektualne elite, predsjednik Hrvatskog akademskog kluba, urednik mjesečnika "Put" i tjednih "Hrvatskih novina". Profesionalni je novinar i urednik u hrvatskom uredništvu Radio Gradišća. Vodeće je ime u zajednici gradišćanskih Hrvata i pripadnik etničke elite koja sebe vidi kao dio hrvatskoga naroda, njegove cjeline. Čenar je član Društva hrvatskih književnika i zastupljen je u antologijama i zbornicima hrvatskog pjesništva. Inače, kako stoji na koricama knjige Đure Vidmarovića "Jurica Čenar, Hrvatski pjesnik iz Gradišća", "Čenar je 'preteča' i 'međaš' u ovodobnoj gradi-

šćansko-hrvatskoj književnosti. On je širom otvorio vrata kako bi u njezino tkivo ušli modernizam i postmodernizam. Čenar nam nudi ono što nije u stanju pisac iz matičnoga naroda: povijesni usud života u rasu, borbu za čuvanje etničke samobitnosti, ali i plemenite utjecaje koje je na njezga izvršila poezija većinskoga naroda u Austriji".

To je i razlog što je Đuro Vidmarović, najbolji poznavatelj hrvatske književne zbilje u rasu, u ovoj knjizi, prema osobnom kazivanju, pokušao dokazati da Juričina poezija, u sferi žanra koji je prihvatio kao svoj literarni izraz, pripada u najbolja dostignuća hrvatske književnosti druge polovice XX. stoljeća. Vidmarović je tako sastavio nadasve originalnu, zanimljivu i intrigantnu, na momente i polemičku knjigu, ne samo o pjesniku Čenaru, već i o društveno-povijesnim i kulturološko-socijalnim prilikama doba i prostora u kojemu je pjesnik Čenar djelovao.

Ovaj Vidmarovićev rad o hrvatskome pjesniku Jurici Čenaru iz Gradišća sam po sebi može biti zornim putokazom kako ubaštiniti značajna hrvatska književna imena onih autora koji djeluju u manjinskim zajednicama okruženi drugim jezicima i kulturama, baš kao što je i sam pjesnik Čenar svjetionik na nemirnim putovima izvandomovinskog pjesništva, kako je na predstavljanju knjige u Koljnofu rekao i njezin nakladnik Bošković.

U večernjim satima u mjesnom Domu kulture održana je kazališna predstava koljnofskih amatera u režiji dr. Franje Pajrića u sklopu koje je kao gost književnik nastupio Igor Šipić.

U subotu je organizirana književno-prevoditeljska radionica, prevode se s hrvatskoga na mađarski, njemački i gradišćanskohrvatski, ali i s gradišćanskohrvatskog na hrvatski standard i dijalekt. Uz goste iz Hrvatske u ovoj radionici sudjelovali su i književnici iz Mađarske i Austrije, hrvatski gradišćanski književni autori, profesorice i studentice hrvatskoga jezika. Svrha ove radionice zapravo je poticanje bolje suradnje i prijateljskih odnosa koji bi mogli u konačnici rezultirati boljom i prihvatljivijom kulturnom suradnjom koja će ojačati i produbiti kreativni potencijal u Hrvata u Gradišću, a koja bi mogla koristiti u slučaju objavljivanja budućih knjiga, ali i približavanju i boljem razumijevanju dvaju hrvatskih izričaja. U večernjim satima u Domu kulture u Koljnofu organizirano je predstavljanje monografije Đure Vidmarovića o hrvatskome pjesniku iz Gradišća Jurici Čenaru (opširnije u okviru).

ORGANIZATOR DR. FRANJO PAJRIĆ

Četiri dana Koljnofskih književnih susreta književnici iz Hrvatske, Mađarske i Austrije proveli su u ugodnom i kolegijalnom druženju uz razgovore, radionice i čitanja. Program je obuhvaćao i gostovanja autora u Petrovu Selu, Velikom Borištofu i Beču. Književnici su posjetili i Varaždin i Čakovec, ali i benediktinsku crkvu iz 12. st. u Jaku te grad Šopron.

Organizator i domaćin, duša Koljnofskih književnih susreta dr. Franjo Pajrić, istaknuo je da su na ovogodišnje Koljnofske književne susrete pozvali književnike iz čakavskoga, štokavskoga i kajkavskoga govornog područja. Rezimirajući sedam proteklih književnih susreta u Koljnofu, Pajrić je istaknuo i intenciju domaćina da se književnici sudionici susreta potaknu na pisanje o gradišćanskohrvatskoj manjini, društvenoj, povijesnoj i ovdašnjoj kulturnoj zbilji gradišćanskih Hrvata. ■

ENG A traditional international literary event pooling Croatian writers from the Gradišće community and Croatia was staged in the ethnic Croatian village of Koljnof (Kópháza) in northwest Hungary from the 4th to 8th of November.

Igračke s baštinskom pričom

Igračke su namijenjene djeci predškolske dobi, s ciljem da svaki vrtić u Hrvatskoj opskrbi svoje grupe ovim jedinstvenim i zaista posebnim igračkama



Studenti koji su dizajnirali prve didaktičke igračke inspirirane hrvatskom kulturnom baštinom

Tekst: **Tanja Tandara**

U Galeriji studija dizajna u samome središtu Zagreba otvorena je 18. studenoga izložba didaktičkih igračka. Riječ je o suradnji udruge *poVUcizakulturu* i Studija dizajna pri arhitekturi koji su zajedničkim snagama kreirali autentične hrvatske igračke inspirirane kulturnom baštinom, simbolično nazvane 'Hai!' (Hrvatske autentične igračke). Projekt je to dugogodišnjih pedagoških stručnjakinja mr. sc. Inge

Seme Stojnović i Tijane Vidović, prof. pedagogije.

Sinergijom studenata prve godine studija dizajna, koji su dobili jedinstvenu priliku dizajnirati prve didaktičke igračke inspirirane hrvatskom kulturnom baštinom u suradnji s udrugom *poVUcizakulturu*, uz sjajan spoj pedagogije, dizajna i menadžmenta, nastao je ovaj jedinstveni projekt.

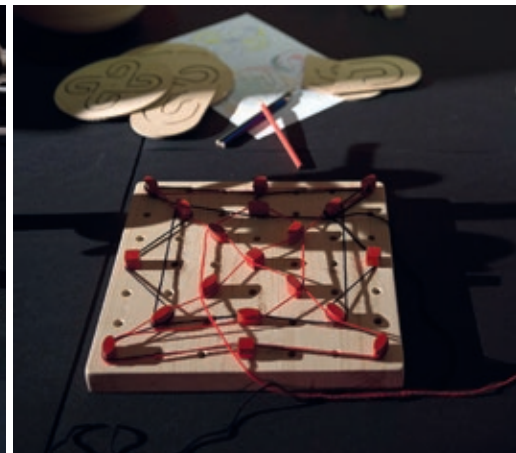
Igračke su namijenjene djeci predškolske dobi, s ciljem da svaki vrtić u Hrvatskoj opskrbi svoje grupe ovim jedinstvenim i zaista posebnim igračkama od

kojih svaka ima svoju baštinsku priču. Igračke će se proizvoditi u Hrvatskoj u suradnji s domaćim obrtnicima.

Nedostatak didaktičkog materijala za igre i aktivnosti vezane uz baštinu domovine djeteta i njegovanje interkulturalnosti, prava djeteta na podrijetlo, potaknuo je na stvaranje nove vrijednosti, didaktičkog materijala – hrvatskog suvenira za razvoj krupne i fine motorike, upoznavanje baštine, uspostavljanje pozitivnih emocionalnih veza u igri s predmetima koji simboliziraju djedovinu. U nas ponudu didaktičkog materijala većinom čine igračke iz uvoza te je ideja bila stvoriti nešto naše i novo – "hrvatsku kreaciju".

Prenošenje kulturnih vrijednosti i normi proces je u kojem stječemo pojmove o sebi i drugima i spadaju u primarne identitete. Primarni identiteti usvajaju se u najranijoj dobi. Pri formiranju primarnih identiteta presudnu ulogu ima okolina, vrtić i obitelj. Etnički identitet često je rani oblik samoidentifikacije, dakle već u ranom djetinjstvu pojedinci nauče načela svrstavanja sebe i drugih prema kulturi kojoj pripadaju. ■

ENG An exhibition opened at the Design Studio Gallery of Zagreb of authentic Croatian toys inspired by our cultural heritage and targeted to pre-school children.



"Faljen ti bio Božić i sveto Isusovo porođenje!"

Odlasci na polnočku, često po dubokom snijegu, bili bi vrijedni jednog filma posebno kad bi pred polnočku zaorila obljubljen u narodu pjesma: "Radujte se narodi, kad čujete glas, da se Isus porodi u blaženi čas..."

*Zvezdice niču,
Radosno kliču
Božić, Božić!*

*Vatra se žari.
Pričaju stari,
Božić, Božić!*

*Dok vjetar piri,
Jabuka miri
Božić, Božić!*

*Topovi ječe,
Praporci zveče,
Božić, Božić!*

*Nebesa hvala,
Što ste nam dala,
Božić, Božić!*

*Isus je mali,
Rođen u štali
Božić, Božić!*



"Ljetnica" – božićni kruh

Tekst: Ružica Šušnjara-Sarić

P očinjem opis naših božićnih običaja ovom pjesmom (*vidi okvir*), koju pišem po sjećanju jer, na žalost, nisam mogla doći do izvornika. Ta pjesma svojom jednostavnošću, peticima i četvercima dočarava upravo božićnu atmosferu mog djetinjstva.

Oduvijek i posvuda u svijetu božićni blagdani imali su svoje posebno mjesto u životu ljudi. U kršćana su to osobito Božić i Uskrs. Božićnoj idili više je pridonosila spoznaja rađanja Djeteta, Života. To su ljudi mogli lakše shvatiti od dubokog misterija smrti i Kristova uskrsnuća.

Običaji uz božićne blagdane su uglavnom slični u svim našim krajevima. Ipak, posebitosti su one koje ih čine šarolikijima, a time i bogatijima. Prikaz božićnih običaja Hrvatske Tišine započet ću danima neposredno pred Božić – "tucin-danom" i Badnjakom.

Na "tucin-dan" (dan, prije Badnjaka) se uređivala pečenica (*kezme* tj. malo prase). Taj dan je, vjerojatno, nazvan u narodu tako jer su se taj dan "tukla" prasad za božićnu pečenicu. I najsiriomaniji, ako već nisu imali *mesaru*, trudili su se kupiti pečenicu ili barem "bibu" ili "bibca" (puran ili purica). Pečenica se opaljivala, čistila, vadile iznutrice i zatim

stavljala na ražanj. Na ražnju je čekala Badnjak ili, kako se u Posavini govorilo u ženskome rodu, *Badnjicu*. Iznutrice su smjeli jesti samo bolesni i djeca do 7 godina (jer su se tada djeca pričesćivala prvi put u sedmoj godini života). Ostali su postili.

KAKO ODOLJETI MIRISU PEČENICE?

Na sam Badnjak, vani, uz kuću na natkritome mjestu pečenicu je svatko pekao pred svojom kućom ili u zajedništvu sa susjedom. Starijoj djeci bilo je vrlo teško odoljeti mirisu pečenice i ukusnoj masti koja se cijedila na topionicu ispod ražnja, tzv. *kapljevini*. Gotova pečenica ostavljala se u hladnoj prostoriji i tek nakon povratka misara s ponočke mogla se i smjela načeti.

U večernjim satima Badnjaka domaćin, tj. glava kuće, unosi je slamu u kuću govoreći: "Hvaljen Isus, čestit vam Badnjak i sveto Isusovo porođe-

Hrvatska Tišina je selo i župa u Bosanskoj Posavini nedaleko od Bosanskoga Šamca. Župu čine sljedeća naselja: Hrvatska Tišina, Hasić (Gornji i Donji), Lijeskovac, Novo Selo, Odmuť i Tursinovac. Daytonskim razgraničenjem BiH Hrvatska Tišina pripala je Republici Srpskoj. Župa je 1991. imala oko 5.000 vjernika. U posljednjem ratu župljani su protjerani. Povratak sporo teče tako da danas u župi živi oko 280 vjernika.



Božić 2003. – misno slavlje u porušenoj crkvi



Učenci osnovci školske godine 1963/64.

njel!" Ukućani su odgovarali: "Čestita ti duša bila!" Svi su ga ukućani ljubili u ruku, a slama se škropila svetom vodom. Te večeri nitko nije išao u posjet tuđoj kući da ne ometa obiteljski obred molitve i večere. Sama večera na Badnjak bila vrlo posna: bijeli gnječani grah, ki-sele *prokole* (kupus izrezan na veće komade), nemasna gibanica, suhe šljive, orasi i rakija. Tijekom dana se jela *varica* - kuhano kukuruzno zrnje bijelog klipa, *morkinja* (bundeva misirača iznimne narančaste boje, slatkastog okusa), uglavnom pečena, te *ljuskale* - pržene bundevske koštice. Zanimljiv kruh umijesio bi se uoči Badnjaka, ujutro na Badnjak bio bi premiješen, zatim išaran. Obvezan je bio simbol križa preko cijelog kruha s ružom u sredini, s četiri polja koji su opet imali svoje simbole (primjerice zvijezde, klas pšenice, bure rakije...). Taj kruh zvao se *ljetnica*. Na ljetnicu se stavlja pšenica sa svijećama, a završetkom večere svijeće su se gasile korom od ljetnice umočenom u rakiju. Na Badnje večer do jutarnjih sati bio je običaj da cijelu noć gori petrolejka. Također tu noć, po primjeru malog Isusa, koji je spavao na slami, spavali su gotovo svi na slami (*Isusovu namještaju*), a djeca se tome posebno veselila.

Bitno je spomenuti tzv. *položaja*. To je dijete iz neke druge kuće ili rodbine koje je na Badnjak ujutro donosilo hrastovu grančicu (*sušanj*) i zaticalo nad strehu ulaznih vrata i praga. To odgovara unošenju Badnjaka u drugim krajevima. Za to bi *položaj* dobivao i poklon: sapun, povijesmo (lan), maramicu, jabuku, suhe

šljive, orahe, gibanicu i, možda najvažnije za dijete, veliku kobasicu. U novije vrijeme i novac. Najvažnija zadaća *položaja* bila je, uz postavljanje sušnja, kukuruzom nahraniti kokoši, sjesti pokraj vatre i staviti koje drvo u vatru, i ako je dijete znalo, nešto ispričati ili izrecitirati ukućanima (obično neku molitvicu).

PJESMA SE ORILA NA SVE STRANE

Na polnočku su išli svi koji su ikako mogli do crkve i od crkve pjevajući. Djeca su se trudila ne zaspati da ih ne mimoiđe nešto što su željno iščekivala cijelu godinu i jedva dočekala: odlazak na polnočku s velikima. Odlasci na polnočku, često po dubokom snijegu, bili bi vrijedni jed-

nog filma, posebno kad bi se prije polnočke zaorila obljubljena u narodu pjesma: "Radujte se narodi kad čujete glas da se Isus porodi u blaženi čas..." Taj siromašni svijet znao se toliko veseliti da se pjesma orila na sve strane, iako su bili svjesni da ih mnogi "u šuškvcima" skriveni u mraku prate. Nakon povratka iz crkve, kao i rano ujutro i cijeloga dana Božića, tko bi se s kim susretao pozdravljao bi: "Faljen ti bio Božić i sveto Isusovo porođenje." I opet se odgovaralo: "Čestita ti duša bila!"

Inače, na stolu je stalno stajala ljetnica i pečenica. Također suhi kolači, šljive i orasi. Na Božić nitko nije smio osjetiti neimaštinu. Stoga se onoj kući koja nije imala božićnu pečenicu nosio tanjur pe-



Folklorasi na Smotri folkloru u Zagrebu, 1980.

čenice i časa lučevine (hladetina). Kako je Božić obiteljski blagdan, svatko je bio u svojoj kući. Blagovalo se, pjevalo i molilo, a oni koji nisu bili na polnoćki sudjelovali bi u dnevnoj svetoj misi. Igralo se i škuljaka s orasima, pričale priče i svi se trudili biti što raspoloženi. Cijeli dan nije se svlačila misna odjeća. Peć je jače grijala no običnih dana, a znalo se reći da i životinjama treba na Božić bolji zalogaj. Slično poput svetoga Franje koji je predlagao da se i za ptice na Božić prospe malo zrnja ispred kuća.

I na svetoga Stjepana, kao i na svetog Ivana, to jest drugi i treći dan Božića, išlo se na svetu misu. Majke su te dane vodile djecu da se poklone Isusu u jaslicama. Bilo je užitak gledati dječje oči pune strahopoštovanja, ljubavi i sažaljivosti prema malome Isusu oskudno odjevenom u jaslicama. A vani snijeg, led, sjeverac...

PO KUĆAMA, TOPLIM I UGRIJANIM...

Po ručku, a i za ručak, obilazi se rodbina i imendanski slavljenici. Sada se, uz spomenuti božićni pozdrav, dodavalo i ime sveca: "Faljen Ti bio Božić, sveto Isusovo porođenje i sveti Stjepan (odnosno sveti Ivan)."

Po kućama, toplim i ugrijanim, igrali su se društvene igre, domino, prsten, ali ne za novac. Najviše se, ipak, razgovaralo o prošlim i budućim događajima. Već na svetoga Ivana počelo bi svećenje, to jest blagoslov kuća.

Četvrti dan Božića tzv. *Mladenci* nosili su zanimljiv običaj. Baka ili neka druga žena iz sela imala je zadaću malo šibom istući djecu dok ne zaplaču. Time bi se trebali sjetiti nevino pogubljene djece od kralja Heroda, koji je mislio da će među ubijenom djecom biti i Isus. Mnoga djeca odmah su zaplakala i običaj je bio ispoštovan. Bilo je i onih koji su se junačili (babe bi mu govorele "baš je alčak") i nisu htjeli nikako zaplakati. Žene koje bi obavljale taj običaj bile bi i nagrađivane.

U vremenu od Božića do Nove godine pazilo se na red u kući i oko kuće jer su to bili dani blagoslova kuća. Župnik je svake nedjelje davao oglase kada će s *vodičarima* doći u koji kraj sela. Vodičari su dobili ime po svetoj vodi koju su nosili i kojom su škropili kuće. To su bili viđeniji ljudi iz sela, a inače u crkvi poznati kao *prakturi* (iz latinskog "procurator" – crkveni poslužitelj, sakristan). Kažu da se ranije u svetu vodicu ubacivala *zveka* (sitniji metalni novac), a kasnije su domaćini davali tzv. *nobet*, što je bila vrsta doprinosa za uzdržavanje svećenika i njegovih suradnika u naturni ili novcu, a dio *nobeta* bio je namijenjen svećeničkom podmlatku, to jest za sjemenište. Župnik ili kapelan svetili su kuće, nove s "dužom", a stare s "kraćom" molitvom, kako se znalo reći (jer bit molitve nije u dužini). U kuće crkveno nevjenčanih nije se ulazilo, kao ni tamo gdje je bila *samodošla*. Domaćini su to osjećali kao kaznu i veliku sramotu i če-



Na Posveti crkve 2014. godine mnogi vjernici su odjenuli svečane narodne nošnje

sto se na različite načine borili s neposlušnim sinovima i kćerima oko njihovih izbora "da se ukradu ili da ukradu" to jest ili da djevojka ode prije vjenčanja živjeti u kuću mladićevu, odnosno da je mladić na to privoli.

RADOST KOJA SE S NI S ČIM NIJE DALA USPOREDITI

Prije same Nove godine, dan ili dva se postilo, a osobito pohađala sveta misa za hvalnicu na staru godinu, u narodu poznatom po imenu Silvestrovo. I tada je crkva bila dupkom puna jer je sve župljane zanimala statistika umrlih, rođenih i vjenčanih tijekom godine.

Nova godina nije bila za vjernike svečana kao Božić, ali je ipak pola zadnjeg stoljeća radništvo taj dan bilo slobodno, a za Božić nije, pa je vjerojatno zato Nova godina poprimila obiteljsko slavlje. Za nas Posavce općenito, gdje je gotovo iz svake druge kuće netko radio u europskim državama, ovi dani bili su posebno radosni. Naši očevi i braća dolazili su kućama i to je bila radost koja se s ni s čim nije dala usporediti. Istine radi treba reći da su školska djeca dobivala i poklone u školama, ako ništa drugo "kesicu bombona". Pripremala su se i školske priredbe, "recitalo na binama", a jedna od ljepših djevojčica predstavljala bi dolazeću Novu godinu, dok bi neka druga, odjevena u staro predstavljala odlazeću staru godinu.

Dan prije Bogojavljenja ili Sveta tri kralja, a kod nas se govorilo i Vodokršće, išlo se na blagoslov vode. Svaka je kuća slala nekoga na taj obred, želeći imati u kući baš bogojavljenku svetu vodu. Kažu da se nosila posoljena voda. Ta sveta voda stajala je na ulazima u naše



Djeca s malim Isusom u štalici, Božić 2003.

Danas potpuno obnovljena crkva u Hrvatskoj Tišini čeka povratak raseljenih vjernika



Odlazak na misu u porušenu crkvu, 1998.



rinska svijeća". Nije bilo baš ugodno za ukućane ako bi im osoba umrla bez marinske svijeće to jest svijeće blagoslovljene upravo na Svijećnicu.

Uz škripu saona, zamotane u *rudićanke* (velike vunene marame, zvane i "plet") s *guličanim* čarapama (posebno vrstom pletenja koja se sastojala od sićušnih loptica) sjedile su žene uz muškarce u gunjevima i jurile svojim majkama, sestrama,

Od Bogojavljenja do Svijećnice još uvijek su u nekim crkvama bile jaslice i okićeni borovi. U našem kraju možda i zato što je bilo teško doći do cvijeća da se crkva okiti, a i zbog toga što je u ljudskoj prirodi željeti da lijepe stvari dulje traju.

UZ ŠKRIPU SAONA, ZAMOTANE U RUDIĆANKE...

Kako je bilo teško naći kuću u kojoj nije bilo izvornog ili izvedenog imena Marija (Marica, Mara, Marika...) Svijećnica se, u našem narodu poznata kao *Mari-no*, vrlo svečano slavila. Otud i izraz "ma-

unukama, rodicama i snahama na proslavu njihova imendana. Naravno, prije toga svatko je bio na sv. misi u hladnoj tišinskoj župnoj crkvi s *cegerima* punim "milošće ili milosti" za svoje slavljenice. I *lemozina* (milostinja) je bila nešto izdašnija jer je trebalo i na taj način iskazati svoju ljubav prema dragim osobama.

Moglo bi se reći da su Svijećnicom vremenski okončani božićni običaji. Ali, oni su i nadalje ostali živjeti u srcima onih kojima su ti blagdani bili dio života. Ostavili su duboke tragove u djetinjstvima svih nas, pa i mojem. ■

kuće, nosila se na groblja i blagoslivljalo grobove, bila uz uzglavlje pokojnika, njome su se blagoslivljali svatovi i osobe koje su išle na daleka putovanja.

Blagdan Bogojavljenja također se vrlo svečano slavio i bio je jedan u nizu velikih blagdana božićnoga vremena. Njime je zapravo završavao božićni ciklus svetkovanja. Počinjali su malo posniji dani. Za svadbe je bilo još prehladno. Ipak, brzo je dolazio blagdan svetoga Ante Pustinjača (17. 1.) kada se rodbina sastajala u Donjem Hasiću na blagoslovu.

ENG Hrvatska Tišina is a village in the Sava River basin area with a wealth of Christmas traditions. The internal division of Bosnia-Herzegovina created by the Dayton agreement saw Hrvatska Tišina fall under the Republika Srpska federal entity. In 1991 the Catholic parish numbered some 5,000. Most were driven out during the last war and the parish now has about 280 members.

ISELJENIČKE VIJESTI

TUGA TARLE PREDSTAVILA SVOJU KNJIGU "HRVATSKI ISELJENIČKI DUHOPIS" SPLIČANIMA

SPLIT - U srijedu, 4. listopada, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika - ogranka Split, u Gradskoj knjižnici Marka Marulića hrvatska diplomatkinja i književnica Tuga Tarle predstavila je svoju knjigu "Hrvatski iseljenički duhopis".

Na predstavljanju su nastupili pjevači Gradskoga zbora Brodosplit, a autoricu je predstavila publici Branka Bezić-Filipović, voditeljica Matičina ogranka u Splitu. U jednosatnom predavanju popraćenom video projekcijom autorica je prezentirala dvadesetogodišnji

presjek iskustava i spoznaja vezano uz sudbinu hrvatskih iseljenika raspršenih diljem svijeta obuhvativši životne priče s tri kontinenta gdje je radila u hrvatskim diplomatskim misijama na promidžbi hrvatske kulture. Oživjela je pred



publikom, koja je pomno pratila izlaganje, mnogobrojne sudbine Hrvata koji su potražili sreću izvan domovine. U sklopu predavanja istaknula je nesebičnu pomoć koju su naši mnogobrojni iseljenici pružali svojoj domovini tijekom Domovinskoga rata te je u kratkim crtama iznijela i svoju tezu o potrebi osnutka muzeja iseljeništva kao trajnog spomenika hrvatskome čovjeku koji je najvrjedniji dio sebe ugradio u baštinu čovječanstva.

I božićna okradanja iz EU-a i SAD-a

Malo im je što krađu pravdu i zdravlje našim ljudima u svojim zemljama, kao i u Den Haagu, nego nam još i u našu kuću šalju skupe strane plaćenike, svoje sudce da nam krađu osnovne nacionalne interese u našoj vlastitoj zemlji!



Piše: **dr. fra Šimun Šito Ćorić**, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Žudim da božićno vrijeme bude blago vrijeme moga naroda u obje naše države, diljem svijeta i s cijelim svijetom. Jer previše je kraj nas sitnih ljudi i velikih moćnika koji se sitnim ljudskim ustima i još sitnijim perima, kao i svjetskim sudovima, služe bezobzirnošću i nasiljem, krađama i klevetama, zavistima i lažima, sebičnostima i propustima, dok je previše siromaštva i ljudske bijede, bolesnih Heroda, prisilnih Egipata i farizejskih Jeruzalema s "Raspi ga" i "Hoćemo Barabu"! unatoč tome što zasigurno svijet žudi za sve više i više dobrih ljudi koji pronose ono što je dobro, lijepo i istinito!

Uz sve te božićne žudnje, eto čitam kako u jednoj Njemačkoj svakih jedanaest sekundi netko nešto ukrade, od zubne paste u dućanu, mobitela iz džepa do auta i zlatnine u stanu. One neprijavljene krađe tu nisu uračunate. Za RH i BiH nemamo takvih podataka. U te naše dvije države toliko je raznoraznih velikih krađa narodnog vlasništva i nasljeđa da ove "manje" krađe statistika i ne broji, a ni policija se za njih baš ne zanima. A od stranaca koji nam i danas naveliko krađu još se manje možemo zaštititi! Kao što će naša povijest među narodnim progoniteljima uvijek pamtići nasilnu Austro-Ugarsku s Kuhenom Hedervarijem, tako će bilježiti u našem

vremenu i bespomoćnost svih triju naroda pred nasilno-lopovskim postupcima EU-a i SAD-a s njihovim namjesnicima u BiH. Lakše je za materijalno, ali najgora je kad počnu jednom narodu pljačkati dostojanstvo i čast jer onda je to najgora pljačka koja ide za iskorjenjivanjem narodne duše.

Eno su nam dužnosnici EU-a i SAD-a ponovno ukrali televizijski program na hrvatskome jeziku. Bilo je glasovanje za RTV kanal na hrvatskome jeziku u BiH. Jadni predstavnici Hrvata u izvršnoj vlasti, "svi zastupnici u oba doma Parlamenta su poduprli ovaj prijedlog, čak i ustavni suci Hrvati su bili za to", ali glasovi stranaca, uz one zlude bošnjačkog naroda, prevagnuli su da se to, nakon toliko pokušaja u ova desetljeća "slobode" u BiH, Hrvati ponovno odbije i zabrani. Tako su muslimanski zulumi i sebični Zapad u toj stvari nadišli teror bivše komunističke države!

Ti nemoralni tuđi poslanici krađu nam i gaze još veće nacionalne potrebe. Tako dr. Ljubić kao predsjednik HNS-a bez krzmanja javno traži da konačno odu iz naše zemlje svojim kućama strani suci koje je u Sarajevo poslala međunarodna zajednica jer "mogu reći da smo duboko razočarani s više odluka Ustavnoga suda koje su se ticale vitalnih hrvatskih nacionalnih interesa". Eto, malo im je što krađu pravdu i zdravlje našim ljudima u svojim zemljama, kao i u Den Haagu, nego nam još i u našu kuću šalju skupe strane plaćenike, svoje sudce da nam krađu osnovne nacionalne interese u našoj vlastitoj zemlji!

U ovo božićno vrijeme eno velike krađe od našeg naroda i u Neumu! Mislili smo da je u toj općini završilo s većim prevarama kad su ono Dubrovčani presjekli Hrvatsku i iz svojih uskih interesa dali Neum Turcima koji su time prvi put izbili na Jadransko more! Ali, eto, nije! Sad nam navališe na najveći

hotelski kompleks u tome jedinome hercegovačkom gradu na moru, na Zenit. Lopovski skandal je očit! Vidjeti treba kolika je pri toj lopovskoj raboti uloga ministra trgovine, turizma i zaštite okoliša u Vladi HNŽ-a Ajdina Teletovića, koji je i sam riskirao ili riskira upustiti se u grube nezakonitosti. Lopovština i krađa više su nego jasni: općina Neum je zaobidena pri sudjelovanju u procesu pripreme javnog natječaja, a hotel Zenit je "prodan" iza leđa suvlasnika. Nadalje, u sudskom registru jasno stoji kako suvlasnik Brodomerker d.d. Split ima 51% i općina 5% udjela u hotelu, a da je državni kapital samo 44%. Odmah se postavlja pitanje kako je moguće da je prodana tuđa imovina s obzirom na to da je državna Agencija za privatizaciju na

Svaki narod, čuj, čuj, i jaslicam' pristupljui!

natječaju prodala (pazi!) 79,73% hotela Zenit lancu tvrtke Bingo iz Tuzle?! Na natječaj za prodaju navedenog kompleksa hotela prijavili su se također tvrtka obitelji Marić iz Austrije, koja ima nekoliko građevinskih tvrtki i gradi mnogobrojne objekte diljem europskih gradova, te NBA košarkaš Bogdanović iz Mostara s partnerskom tvrtkom iz Neuma. Hvala Bogu da su oni sada potegnuli to pitanje i uložili žalbu, a javno negodovanje iskazao je i načelnik općine Neum Živko Matuško.

Moglo bi se s pravom reći: *Prevariti i prevaren biti, o, ništa običnijeg u zemlji toj!* Ali Božić je jamstvo dobra, ljudi! Ni siromaštvo betlehemskih jaslina, ni teror svih svjetskih Heroda, ni patnja jeruzalemske Golgote u konačnici nisu spriječile uskrsnuće onoga dobrog u čovjeku i narodu! Naprotiv! Stoga, s velikom nadom za bolje, Vama, Vašima, svim ljudima i narodima sretan i za dobro, lijepo i istinito nadahnjujući bio Božić i bolja od dosadašnjih Nova godina! ■

Prvi časopis za učenje hrvatskoga jezika kao stranoga

"Ono što nas razlikuje od ostalih časopisa sličnog sadržaja jest popularizacija učenja hrvatskoga jezika. Svi tekstovi podijeljeni su u tri jezične kategorije ovisno o temi i težini jezika kojim su pisani, a sve manje poznate riječi i izrazi prevedeni su na marginama na engleski jezik"

Silvija Gojević,
glavna urednica
Croglotta



sveučilištima koji studiraju kroatistiku ili slavistiku te svi odrasli stranci privremeno ili trajno naseljeni u RH. Ali osim njima, "Croglotta" je namijenjena i svim nastavnima hrvatskoga jezika kao stranoga koji bi njome mogli osvježiti svoju nastavu. Izlaženje ovoga novog i jedinstvenog časopisa bio je povod da za Maticu porazgovaramo s pokretačicom i glavnom urednicom "Croglotta" Silvijom Gojević.

Prošle godine vratili ste se iz Njemačke nakon četverogodišnjega mandata u hrvatskoj nastavi u inozemstvu. Zašto ste odlučili otići i zašto ste se odlučili vratiti?

- Hrvatska nastava u inozemstvu moj je život uputila u neke neočekivane smjerove. Zapravo je i sam odlazak bio više svojevrsan trenutak inspiracije nego pomno isplanirani korak. Prije Njemačke radila sam u internacionalnoj atmosferi jedne škole stranih jezika i divila se ljudima koji su iz svih krajeva svijeta odabrali upravo Hrvatsku kao svoju usputnu postaju. Tad sam počela razmišljati o tome kako bih i sama voljela iskusiti život u nekoj drugoj zemlji, drugoj kulturi. Nije prošlo dugo i vidjela sam natječaj Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta za učitelje hrvatske nastave u inozemstvu, prijavila se i dobila posao. A zašto sam se vratila? Zato jer nisam ni otišla da bih ostala. Nisam otišla u potrazi za boljim životom, već za stjecanjem iskustva. Išla sam po iskustvo koje će mi pomoći da si u Hrvatskoj osiguram bolji život.

Kako ste došli na ideju pokretanja časopisa za učenje hrvatskoga jezika kao stranoga?

- Sama ideja spoj je moga dvogodišnjeg iskustva u nastavi hrvatskoga jezika kao stranoga te četverogodišnjega života i rada u Njemačkoj, u hrvatskoj nastavi u inozemstvu. Bila sam u ulozi nastavnika koji pokušava i želi nastavu sa strancima učiniti raznovrsnijom i bogatijom, ali sam iskusila i ovu drugu priču – bila sam stranac u zemlji čiji sam jezik učila. Časopis namijenjen učenju stranih jezika općenito nije novost, ali je novitet kad je riječ o hrvatskome jeziku kao stranome.

Što je konkretno uslijedilo nakon povratka u Hrvatsku?

- S obzirom na to da se ideja o časopisu rodila dok sam još bila u Njemačkoj, prvi konkretni planovi krenuli su tijekom božićnih blagdana 2014. Naime, tad sam saznala za *Startup inkubator* Grada Rijeke. Riječ je o gradskome projektu namijenjenome mladim ljudima s poslovnom idejom, koji dvaput godišnje raspisuje javni poziv za sudjelovanje. Zнала sam da će poziv biti raspisan u studenome te sam se pripremila za njega. U kolovožu sam se vratila iz Njemačke, a u studenome su počele intenzivne aktivnosti vezane uz pokretanje časopisa. Pohađanje radionica, konzulta-

Razgovarao: **Hrvoje Salopek**

U Rijeci je ove godine svjetlo dana ugledao časopis "Croglotta" koji je namijenjen svim strancima koji uče ili studiraju hrvatski jezik, ali i svim potomcima Hrvata koji su generacijama već u drugim zemljama te im je s godinama hrvatski jezik zapao u neki drugi plan. To su strani studenti na razmjeni u Hrvatskoj, studenti na stranim





Zvonimir Jergović, autor vizualnog identiteta Croglotte, Dario Zorić, jedan od mentora Startup inkubatoru Rijeka i Silvija Gojević

cije s mentorima, izvršavanje zadataka, sudjelovanje na konferencijama... Bilo je to vrlo intenzivno razdoblje od šest mjeseci nakon kojih sam pokrenula vlastitu tvrtku za izdavaštvo i usluge te otisnula prvi broj "Croglotte" u svijet. Od velike pomoći bili su poticaji za samoza-pošljavanje koje sam dobila od HZZ-a, ali ključna je ipak bila edukacija. Tijekom šest mjeseci boravka u *Startup inkubatoru* uz pomoć stručnih suradnika i mentora naučila sam puno o pokretanju posla, marketingu, prodaji, dizajnu, poslovnim planovima, rizicima, zakonima... Zapravo bi svatko tko pokreće vlastiti posao trebao proći takvu edukaciju. Štoviše, kad bi se pod obvezno stavila edukacija o poslovanju prije otvorenja tvrtki, sigurna sam da bi uspješnih po-

duzetnika bilo više. To nisu stvari koje se uče na fakultetima. Nema teorije i njihovih povijesnih razvoja i utjecaja, već ono konkretno što je sada i tu.

S obzirom na to da ste po zanimanju profesorica, što Vas je potaknulo da krenete poduzetničkim putem?

- Sad kad razmišljam unatrag, na prethodnim radnim mjestima uvijek sam imala neke nove ideje i nikad se nisam držala isključivo zadanih okvira. Voljela sam inicirati nove projekte, tražiti nove načine suradnje, nove suradnike... Vjerojatno je logičan slijed događaja i bio da to prestanem činiti za druge, a počnem za sebe. Mislim da u poduzetništvo ljudi ne kreću zbog financijske potrebe. A ako kreću, neka promisle još jedanput. Omjer rada i zarade vjerojatno mi nikad nije bio lošiji nego sad, ali isto tako ne sjećam se kad sam bila zadovoljnija onime što radim nego što sam sada. U poduzetništvo sam krenula zbog strasti. Ima tu svega... doza adrenalina, neizvjesnosti, profesionalnog dokazivanja, preispitivanja vlastitih sposobnosti. Ali lagala bih kad bih rekla kako se ne nadam da

će se jednoga dana i financijski isplatiti. Na odluku o pokretanju vlastitoga posla ne gledam kao na nešto konačno. To je ono što me trenutno pokreće i u čemu sam se htjela okušati. Ne znači da u dogledno vrijeme neću donijeti odluku o zatvaranju posla i posvetiti se nečemu potpuno novome.

Koji je koncept časopisa i tko sve iza njega stoji?

- Časopis na svojih 40-ak stranica donosi tekstove kojima se promiče hrvatska kulturna, prirodna i povijesna baština. Osim takvih tekstova, pišemo i o aktualnostima i zanimljivostima. Međutim, ono što nas razlikuje od ostalih časopisa sličnog sadržaja jest popularizacija učenja hrvatskoga jezika. Svi tekstovi podijeljeni su u tri jezične kategorije ovisno o temi i težini jezika kojim su pisani, a sve manje poznate riječi i izrazi prevedeni su na marginama na engleski jezik. Dio časopisa je i jezični prilog pod nazivom "Jezična gimnastika". U njoj se obrađuju određene gramatičke kategorije i komunikacijske situacije popraćene zadacima za vježbu. U projektu je od samog početka nas petero iako su u međuvremenu neka imena otišla, a neka nova se pojavila. Vizualni identitet osmislio je Zvonimir Jergović, mladi grafički dizajner iz Rijeke, a svojim tekstovima pridonose Martina Pačić i Katarina Brajdić, obje profesorice hrvatskoga jezika i moje bivše kolegice iz hrvatske nastave u inozemstvu te Ana Podnar koja je kao turistički vodič zadužena za tekstove turističkoga karaktera.

Kako gledate na razvoj časopisa u budućnosti?

- Budućnost "Croglotte" ovisi o potpori koju dobijemo. Vrlo sam motivirana i spremna naporno raditi. Prvi je zadatak pronaći najprikladniji put do što većeg broja čitatelja. Većinu posla obavljam sama (uređivanje, prodaja, marketing) zbog čega se stvari prema naprijed pomiču nešto sporije. I dalje sam vrlo optimistična te postoje već i neke nove ideje za nove projekte koji se također odnose na učenje i popularizaciju hrvatskoga jezika kao stranoga. ■



ENG Silvija Gojević is the chief editor of Croglotta magazine, targeted to foreigners learning the Croatian language and to all ethnic Croatians living abroad that are not fluent or do not speak the language of their ancestors.

"Ambasadori" hrvatske kulturne baštine i identiteta

Festivalsko okupljanje započelo je u petak 6. studenoga, a nakon dolaska autobusa iz raznih gradova i mjesta vidljiv je bio nagovještaj da će se ovdje u Hersheyu doista nešto važno događati



Odrasli tamburaški zbor "St. George" iz Cokeburga, PA

Tekst: **Franjo Bertović** Foto: **Ivan Begg**

Poznati grad čokolade i slatkiša Hershey, nedaleko od glavnoga grada Pennsylvanije Harrisburgha, bio je pozornica hrvatske tamburaške glazbe i folklora 6., 7. i 8. studenoga ove godine. Ovaj 29. *TamFest* Hrvatske bratske zajednice u Americi okupio je 25 kulturno-umjetničkih društava iz Kanade i SAD-a s više od 600 tamburaša i folklorša. "Mislim da mi u Hrvatskoj nismo ni svjesni koliko članovi HBZ-a vole i drže do kulture svojih hrvatskih predaka te je ponosno prenose na svoju djecu i prijatelje", bio je komentar Spomenke Cek, generalne konzulice Republike Hrvatske koja je bila prisutna na festivalu. Rekla je da se vraća u New York puna lijepih dojmova i ponosa. Na *TamFestu* je bio prisutan i veleposlanik RH iz Washingtona Joško Paro koji je u svome govoru, pri obraćanju nazočnima, prenio čestitke i pozdrave u ime RH i istaknuo

kako je Zajednica uistinu hrvatski "ambasador" koji širi i štiti lijepi glas o hrvatskome narodu ovdje u Americi.

PODIJ PREPUN PLESAČA

Festivalsko okupljanje započelo je u petak 6. studenoga, a nakon dolaska autobusa iz raznih gradova i mjesta vidljiv

je bio nagovještaj da će se ovdje u Hersheyu doista nešto važno događati. Prostrane i lijepe prostorije Hotela "Hershey Lodge" odzvanjale su tog vikenda zvucima hrvatske tamburice i pjesme. Prije samog otvaranja *TamFesta*, koji je slijedio u subotu u 14 sati, mnogi zborovi imali su probe u sporednim prostorijama, a zatim je uslijedilo druženje u banketnoj dvorani u kojoj je svirao TS "Zadnja stanica" iz Steeltona, PA. U subotu na večer nakon festivalskoga programa dvorana je ponovno bila dupkom puna uza zvukove i ritam "Trubadura" iz Pittsburga. Plesni podij bio je prepun plesača i folklorša koji se nisu 'predavali', ali i tamburaši nisu posustajali. Pjevalo se i plesalo do zore. Mislim da samo ovdje u Americi možete vidjeti i do dvjesto ljudi koji se uhvate u kolo i plešu. I to traje satima, a pojedinci kad posustanu ustupaju mjesto drugima koji jedva dočekaju priliku.

Svečanom otvorenju prethodile su himne Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i Hrvatske te kratki, ali lijepi govori veleposlanika Joška Pare, generalne konzulice Spomenke Cek i glavne



Folklorni ansambl "Hrvatski korijeni" iz St. Thomasa, Ontario

tajnice/blagajnice HBZ Bernadette Lucketich-Sikaras. Program je vodio glavni predsjednik Zajednice Edward W. Pazo, a riječi blagoslova i nadahnuća uputio je vlč. William Hristko, župnik crkve *Our Lady of Mount Carmel* iz Bucklyja i crkve *St. Leonard's Health* iz Ohia. Također, na *TamFestu* sudjelovala su u kulturno-umjetničkom programu još tri svećenika: Stjepan Lončar iz Merrillvillla, IN, sa zborom "Hossier Hrvati", Michael Huszti sa zborom "Žumberčani" i Joseph Rudjak, župnik Hrvatske crkve sv. Petra i Pavla iz Youngstown, Ohio, s tamburašima "Od srca tamburitza". Svi svećenici koncelebrirali su svetu misu koju je vodio vlč. William Hristko u nedjelju ujutro.

MNOGI TALENTI ROĐENI U DALEKOME SVIJETU

Oku ni srcu nije promaknula činjenica da su zborovi izveli svoje dvanaestominutne programe iz različitih kulturnih regija Hrvatske kao da su se dogovorili, kako ne bi bilo ponavljanja. Lijepe hrvatske narodne nošnje, zvuci tamburice,



Svetu misu predslavio je vlč. William Hristko

plesovi i pjesme zanosno su se smjenjivali na pozornici, a gledalište je pljeskalo i nagrađivalo izvođače. Iako *TamFest* nije natjecateljskog karaktera, sve je bilo originalno i savršeno. Mnogi talenti rođeni ovdje pridonijeli su u dalekome svijetu čuvanju i razvoju tamburaške baštine i folklora, daleko od domovine svojih pre-

daka. Neke pjesme i glazbeni aranžmani pisani su ovdje, a to potvrđuje činjenicu da čestitke i pohvale zaslužuju ovi "ambasadori" hrvatske kulturne baštine, identiteta i potomci vrijednih i ponosnih Hrvata koji su se doselili na američko tlo prije skoro dva stoljeća. ■

ENG Hershey, a town in the US state of Pennsylvania, was host to the 29th TamFest, a tamburitza music and folklore event organised by the Croatian Fraternal Union pooling twenty-five associations and over 600 folklore performers from Canada and the USA.

ISELJENIČKE VIJESTI



35. SMOTRA HRVATSKE KULTURE U ŠVEDSKOJ

ŠVEDSKA - Nedavno je u Malmöu održana 35. smotra hrvatske kulture. Domaćini smotre, članovi HKD Jadran, odličnom organizacijom potvrdili su još jednom da su i te kako dorasli organizacijama ovakvih zahtjevnih manifestacija kao što je bila ova - skup hrvatskih folklornih društava u Švedskoj. Mnogobrojne pohvale od glavnog pokrovitelja i organizatora Hrvatskoga saveza, sudionika Smotre, kao i posjetitelja dokazale su još jednom

da i te kako ima smisla održavati ove svečanosti hrvatskoga kulturnog izričaja jer postoji niz hrvatskih društava u Švedskoj koja njeguju ovaj segment hrvatske kulturne tradicije. Društva Jadran, Velebit, Šokadija, Croatia Katarina Zrinski, misijski zbor Branimir pokazala su svojim nastupima kako se hrvatska kultura vrijedno održava i prenosi na mlađe naraštaje. Nastupi društava obuhvatili su mnoga hrvatska područja, od sjevera do juga, od

istoka do zapada Hrvatske. Želimo posebno istaknuti da je središnji dio Smotre bio nastup Elitne grupe društva Jadran kada su izveli plesno-etnografsku atrakciju autora Gorana Kneževića pod nazivom Zagora te u drugome dijelu programa nastup s poznatim "Ladarkama" Emila Cossetta, skladbu inspiriranu hrvatskom tradicijskom glazbom te djevojačkim ophodima na Ivanje. Nastup koji su djevojke i tamburaši Jadrana vrijedno vježbali bio je fantastičan, to je bio spektakularan vrhunac ovog ciklusa koji je zaokružen na najbolji mogući način. Najveću radost i vjeru u budućnost ipak nam daje nastup nekoliko dječjih grupa iz Malmöa i Göteborga. Bilo je predivno vidjeti dječicu treće generacije hrvatskih korijena koji plešu međimurske spletove ili pjevaju i sviraju slavonske bečarce. Posebni gosti ove Smotre bili su grupa Desperado iz Zagreba koji su svojim nastupom na kraju Smotre pozvali gledatelje da se pridruže na večernjoj zabavi, koja je potrajala do kasno u noć. (Dean Bazina)

Bistro more, čisti zrak, bujna vegetacija, jedrenjaci, Apoksiomen...

Na Lošinju dominira sredozemna klima čija pogodna obilježja definiraju gospodarsku strukturu otoka u posljednjih 130 godina. Zahvaljujući blagim karakteristikama ljetnih srednjaka iznad 24 stupnja i siječanjkih od 12 stupnjeva, Lošinj se vrlo rano orijentirao u razvoju turizma kao klimatsko lječilište.

Pogled na područje grada
Malog Lošinja iz zraka



njega osim cijelog otoka Lošinja i južnog dijela Cresa spadaju i manji Uniye, Ilovik, Vele i Male Srakane i Susak, poznat po specifičnim reljefno-geološkim obilježjima pješčanog karaktera. Otok Lošinj za razliku od istočnoga niza kvarnerskih otoka Krka, Raba i Paga nema izraženiju plodnu flišnu zonu niti stalni vodotok tako da poljoprivreda nije u prošlosti imala značaj kao na Krku. Reljef otoka Lošinja izrazito je dinarskog pravca pružanja, a jedina flišna udolina zapravo je potopljena udolina zaljeva Luke Maloga Lošinja.

KAPETANI I MORNARI

Na Lošinju dominira sredozemna klima čija pogodna obilježja definiraju gospodarsku strukturu otoka posljednjih 130 godina. Zahvaljujući blagim karakteristikama ljetnih srednjaka iznad 24 stupnja i siječanjkih od 12 stupnjeva, Lošinj se vrlo rano orijentirao u razvoju turizma kao klimatsko lječilište. U posljednje vrijeme otok se afirmira i kao zdravstveno-turističko odredište s novootvorenim

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Mali Lošinj najveće je naselje na kvarnerskome otoku Lošinju, a ujedno i najveće otočno naselje u Hrvatskoj sa 6.091 stanovnikom prema zadnjem popisu iz 2011. godine. Površina lokalne samouprave koja ima ukupno 14 naselja i koja zauzima osim čitavog otoka Lošinja i južni dio Cresa iznosi 223 četvorna kilometra. Uz Mali Lošinj veća naselja su još Veli Lošinj s 901 stanovnikom i Čunski sa 165 stanovnika, dok nekada značajni Osor ima samo 60 stanovnika. Kopnenu granicu Mali Lošinj ima na sjeveru

s gradom Cresom, dok morsku granicu ima na istoku s gradom Rabom, Novim u Ličko-senjskoj županiji te gradom Zadrom u Zadarskoj županiji. Prema jugozapadu i jugu Mali Lošinj ima na morskome akvatoriju dodir s otvorenim morem.

Reljefno gledano, otok Lošinj je uz susjedni Cres produžetak istočnoistarskoga brdskog područja Čićarije i Učke u kome dominiraju krške stijene vapnenac i dolomit. Najviši vrh područja grada Lošinja je vrh Televrina u masivu Osoršćice na sjeveru Maloga Lošinja, visok 589 metara n.v. Područje lokalne samouprave grada Maloga Lošinja jedno je od najrazvedenijih područja u Hrvatskoj jer u

Lošinjska riva sa starim barkama koje su
danas u službi turizma





Lošinjska fontana *Dva dupina* rad akademskog kipara Vinka Matkovića



Uvala Čikat s austro-ugarskom vilom Karolinom

Centrom za hemodijalizu. Lošinj je poznat i po bujnoj vegetaciji kao jednim od pozitivnih čimbenika turističke afirmacije otoka, u čemu su upotpunjene i mnoge egzotične biljke zasađene na području šume Čikat, koje su donijeli lošinjski pomorci tijekom novije povijesti. Osim što na Lošinju nema zmija otrovnica, otok je poznat po bjeloglavim supovima, a u morskome akvatoriju i po zaštitnom znaku Lošinja, dupinima.

Najstariji antički naziv za otoke Cres i Lošinj, koji su prije prokopavanja kanala pokraj Osora bili povezani, bio je Ap-syrtides, dok je otok Lošinj osim Osora slabo naseljen sve do sredine 13. stoljeća. Lošinjski počinju vladati umijećima izrade brodova jedrenjaka, kao i samom plovidbom kao jedni od najboljih u Sredozemlju. Postupno se u 19. st. u vremenu dominacije jedrenjaka Lošinj razvio u jednu od najjačih pomorskih regionalnih sila sa sjedištem u Malome Lošinju te je iza Trsta po snazi jedrenjaka duge plovidbe bio najjača luka na Jadranu. Od tada Lošinj dobiva gospodarske temelje za snaženje, čije koristi se osjećaju i danas.

KLIMATSKO LJEČILIŠTE

U 19. stoljeću Mali Lošinj imao je šest brodogradilišta, a iz toga zlatnog razdoblja brodogradnje i pomorstva nastaje i do danas zadržana arhitektonska vizura mjesta. Lošinjsko brodarstvo imalo je u drugoj polovini 19. stoljeća gotovo 150 jedrenjaka, a vrhunac je bio između 1855. i 1870. kada je na lošinjskim jedrenjacima plovilo 1.400 kapetana i mornara. Najznačajnije obitelji brodograditelja bile su Katarinich, Tarabochia i Cosulich, koji su kasnije osnovali danas golemo brodogradilište u talijanskom Monfalconeu.

Pojavom parobrodarstva lošinjsko pomorstvo gubi dotadašnju snagu, a na scenu stupa nova gospodarska grana, turizam. Zna se i točan datum jer je 21. siječnja 1885. godine u Malome Lošinju registriran prvi turist ovog otoka, dok je prvi hotel u Malome Lošinju bio Vindobona, sagrađen 1887. godine. Odlukom Ministarstva zdravstva Austro-Ugarske Monarhije Lošinj je 1892. proglašen klimatskim lječilištem te time jedna od



Apoksiomen će uskoro biti trajno izložen u palači Kvarner

omiljenih destinacija tadašnje aristokracije. Zbog optimalnih vremenskih uvjeta, broja sunčanih dana i vedrine Mali Lošinj dobio je 1893. godine Zvezdarnicu. Turizam se masovnije počinje razvijati nakon 1905. godine i to posebno na prostoru obogaćenom šumskom vegetacijom, na Čikatu. Između dvaju svjetskih ratova Lošinj je pod talijanskom vlašću da bi od 1943. i okupacije Italije te do 20. travnja 1945. godine bio pod njemačkom okupacijom, nakon čega je u sastavu socijalističke Jugoslavije i konačno od 1990. godine u sklopu samostalne Republike Hrvatske.

TURIZAM I BRODOGRADNJA

Gospodarska slika Lošinja posljednjih desetljeća je daljnje snaženje održivoga razvoja turizma, čemu je pridonijela i otočna zračna luka pokraj Maloga Lošinja, kao i odlične pomorske veze. Uz to, i dalje je razvijena brodogradnja, iako manjeg opsega, kao i ribarstvo. Ono što je upotpunilo turističku ponudu i spoznaju o Malome Lošinju diljem svijeta je pronađena grčka brončana statua iz razdoblja 2. ili 1. st. p. K. koju je 1996. godine pokraj otočića Vele Orjule pronašao belgijski turist. Od tada je lošinjski Apoksiomen obišao mnogobrojne svjetske muzejske destinacije, a uskoro će biti smješten u palači Kvarner u Malome Lošinju.

Među poznatije Lošinjsane tijekom povijesti spadaju fizičar Paolo Budinich, botaničar Ambroz Haračić, jedriličari Augustino Straulino i Nicolo Rode, koji su za Italiju osvajali olimpijske medalje u jedrenju, brodograditelj Mario Tarabochia i biskup Valter Župan. ■

ENG Mali Lošinj is the largest settlement on the Kvarner Bay island of Lošinj and the largest island settlement in Croatia, with a population of 6,091 according to the latest census of 2011.



Sve što želite za blagdane je razveseliti svoje najdraže prekrasnim darovima? Pokloniti im nešto profinjeno, elegantno i vrijedno? Nježna svilena Croata marama za nju i elegantna Croata leptir kravata za njega izmamit će svakome osmijeh na lice i neće proći nezamijećeno. Zrače ljubavlju, toplinom i blagdanskom radošću. Potražite savršene darove u CROATA salonima ili na webshopu www.croata.hr.

www.croata.hr

CROATA®

Od 1951. izlazi mjesečnik Hrvatske matice iseljenika

MATIČIN VREMEPLOV

Pronašli smo u Matici za mjesec **prosina**c godine...

Priprema: **Hrvoje Salopek**

DOMAĆA RIJEČ I MELODIJA



U skladu s tradicijom hrvatske glazbe, u ovom broju Maticine su objavile nekoliko skladbi koje su nastale u duhu domovinske ljubavi i patriotizma. Među njima su i skladbe koje su napisali hrvatski iseljenici u inozemstvu, a koje su se proširile i među domaćim stanovništvom. Ove skladbe su postale dio hrvatske kulturne baštine i doprinose očuvanju i razvoju hrvatske glazbene tradicije.



1967.
U Krapini je održan drugi po redu Festival kajkavskih popevki. "Pomalo zapostavljena u našem javnom muzičkom životu, kajkavska popevka ponovno je dobila svoju publiku i svoj neobično intenzivan odnos prema kraju iz kojeg je potekla", piše Matica. Najboljom pjesmom na Festivalu proglašena je i danas rado izvođena skladba "Vužgi", koju je otpjevao Vice Vukov.

banov je život bio siro bogat. Nasko-
n ljubaviju i humanizmom.

rt bliskih i dragih osoba dopušta nam
oniti u sebe: biti raspet između beskra-

naših želja i omede-

sti naših mogućno-

Podaci iz životopisa

epana Krpana (poto-

skromne obitelji,

mnazijalac "vlakaš"

adić u ozračju hrvat-

države, odjeven u

oru njezinih branite-

krhki nemoćnik na

žnom putu", obilje-

i i opečaćeni profe-

skromni umirovlje-

upućuju motritelja

zaključak da je bio

stojan, dosljedan i

rajan. Bez posrtaja.

jek prepoznatljiv

du suživotnicima,



radionici vječnosti. Možda nam se

naslikan (uspješno ili manje uspješno)

nio kadikad iskrivljenim. Krpan je s

shvaćanjem svijeta, poglavito izn-

korisnim radom,

pridonijeti zdr-

promatranju i sli-

slike svijeta u koje

živio. Koliko je

mogao, želio je s

vnice svijeta, zbe-

motrenja učiniti i

hrvatski prepoz-

vim, shvatljivim i

prim.

Za svoj rad St-

Krpan nije bio n

pohvaljen, služ

prihvaćen, a naj

nagrađen. Nije

nikakvih odlič

prije, nit poslje

godina kada su n



1970.
Prosinačka Matica na naslovnici donosi fotografiju svetišta Majke Božje Bistričke u zimskome ugođaju. Budući da se u tadašnjim javnim medijima nije smio slaviti Božić, za razliku od Slovenije gdje je Božić bio čak neradni dan, urednik Matice uspio je te "prolječarske" godine barem slikom, kad već ne riječima, čitateljima diljem svijeta dočarati božićni duh domovine koja slobodnije diše.

1995.

Matica donosi iz pera dr. Ante Sekulića in memoriam Stjepanu Krpanu. Taj skromni i samozatajni profesor i publicist umro je u Zagrebu iznenada u 73. godini života (upravo je navršena 20. obljetnica smrti). Njegova života tematika bila je vezana uz hrvatske nacionalne manjine u susjednim zemljama ili, kako je Krpan uobičavao reći za Hrvate, "od Karaša do Biferna" – po rijeci Karaš u Rumunjskoj, gdje žive karaševski Hrvati i po rijeci Biferno u talijanskoj pokrajini Molise gdje žive moliški Hrvati. Povijest, stanje i probleme hrvatskih manjina opisao je u mnogobrojnim knjigama, raspravama i studijima. U toj domeni bio je jedan od rijetkih i nepobitnih stručnjaka.

Promidžba Hrvatske i integracija u švicarsko društvo

Kolovrat je jedna od hrvatskih udruga u Švicarskoj koje su ostale vrijedne svom načelu - djelovati kao hrvatska udruga, a ne regionalna. Ova večer pokazala je da ono što se s ljubavlju čini, nosi kvalitetne plodove



Pozornica je bila premala za sve aktivne

Tekst: Ruža Studer

U subotu, 14. studenoga 2015. godine, Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo Kolovrat iz Luzerna obilježio je 20 godina svog djelovanja. Uz njih, svojih 15 godina proslavili su i tamburaški sastav Bečari, koji su dio Društva. Dvorana u Ebikonu nije bila dovoljno velika za sve koji su htjeli nazočiti ovoj večeri koju su pripremali članovi Kolovrata s puno ljubavi.

Program je počeo himnom, a tijekom izvedbe na pozornici su se mijenjale slike naše domovine. Slijedio je prvi nastup, splet slavonskih plesova u koji su se uključili svi aktivni članovi. Simpatično je bilo vidjeti na pozornici male plesače koji su se odlično uvježbani bez većih teškoća priključili aktivnim plesačima. Slijedio je pozdrav voditeljice Društva, Ljiljanke Primorac, koja je to učinila na hrvatskome i, budući da su nazočili i domaćini Švicarci, na švicarsko-njemačkome dijalektu.

Posebno su pozdravljeni gosti koji su se odazvali ovom pozivu: veleposla-

nik RH u Švicarskoj Aleksandar Heina i supruga Zvezdana, konzularni predstavnik Igor Surdich, misionar hrvatske katoličke Misije Luzern fra Branko Radoš, predstavnici drugih hrvatskih udruga iz Švicarske, "kum" tamburaškoga sastava Goran Perkovac te gosti iz domovine – Vesna i Marija Milković.

ŠETNJA KROZ HRVATSKU

Slijedio je kulturni program – šetnja kroz Hrvatsku u životopisnim nošnjama. Da bi posjetitelji vidjeli što više hrvatskoga kulturnog blaga, voditeljica je skratila koreografije i prilagodila ih programu. Plesovi koje je publika pratila pljeskom – Bunjevac, Prigorje, Zagorje, Posavina – bili su isprepleteni nastupom dječje sekcije te pjesmom Zvonka Potočanca, jednog od najstarijih još uvijek aktivnih članova, te zvucima tamburica.

Nakon kulturnoga dijela voditeljica se osvrnula na rad Društva od osnivanja do danas. Prolistan je album s fotografijama koji je u nekih izazvao uzdahe i komentare: "Bili smo tada još mladi...." Nakon nevisnosti i oslobođanja Republike Hrvatske 1995. godine Švicarci su

pozivali Društvo na razne događaje jer su htjeli upoznati našu domovinu. Na početku je to bilo skromno, nekoliko parova u narodnim nošnjama predstavljalo je Društvo, no to je bila motivacija Ljiljanki Primorac da osnuje s istomišlje-

Voditeljica društva od početka do danas Ljiljanka Primorac i Zvezdana Heina, supruga veleposlanika RH





Dodjela priznanja i zahvalnica dugogodišnjim članovima



Dugogodišnji prijatelj društva Josip Blažević, konzul Igor Surdich i veleposlanik Aleksandar Heina

nicima folklorno društvo. Počeli su vježbati i nastupati i imati sve više članova. Budući da je Ljiljanka bila dugo godina član KUD-a Movis iz Züricha, imala je potrebno znanje. Nakon pet godina neki članovi otkrivaju svoj talent kao svirači i osnivaju tamburašku sekciju. Posljedica toga bila je manjak muških plesača.

HUMANITARNE AKCIJE

Tko prati događaje u Švicarskoj uočio je da taj središnji dio Švicarske, zahvaljujući upravo Kolovratu, dobro upoznaje Hrvatsku, hrvatske običaje i specijalitete.

Niz godina Kolovrat je sudjelovao na Božićnom sajmu VENITE, više puta organizirali su Hrvatske dane na kojima su domaćinima predstavili domovinu te sudjelovali na većim događajima pjesmom i plesom.

Uz nastupe, Kolovrat čini i mnoga dobra djela organizirajući humanitarne koncerte, posljednji su organizirali 2014. godine tijekom kojeg su skupljali pomoć za poplavljena područja u domovini. "Trudili smo se biti i ostati hrvatska udruga", naglasila je Primorac. "Promidžba hrvatske, integracija u švicarsko društvo i dobra suradnja sa švicarskim udrugama uvijek su nam bili iznimno važni." Najavljena je posljednja točka kulturnoga programa: ples iz Turapolja. "Ne zato što sam ja iz tog kraja", s osmijehom je najavila Primorac, "već zbog tog razloga što Turapolje povezuje istočne i sjeverne dijelove Hrvatske s južnim i zapadnim".

Publika je nastup oduševljeno pratila pljeskom, tražilo se još, no program je tekao dalje i na pozornicu su pozvani najvrjedniji i najvjerniji članovi Društva. Uz dugogodišnje članove priznanja i zahvalnice za svoje vrijedan doprinos u Društvu dobili su: Ljubica i Štef Mrnjec, Mirko Marković, Zvonko i Antonija Potočanac, Ružica Čačić, Branko Aničić, Matija Trninić, Marija Begović,

Ljerka Aničić, Stjepan Stojčić te Zlatko Mrnjec. "Život bi mi bio siromašniji da nisam plesao. Ples je ispunjavao moju dušu i moje tijelo", riječi su jednog od najstarijih aktivnih članova, Štefa.

UKUSNA VEČERA I MODNA REVIJA

Tajnu kvalitetnih nastupa i savršeno odjevenih članova u narodne nošnje otkrila je Ružica Čačić, koja u Društvu pleše od svoje 12 godine: "Stroga Lili kri-va je za sve ovo. Nema šale na probama, traži se red, rad i disciplina." Članovi su voditeljici i "dobroj duši" društva Ljiljanki Primorac uručili cvijeće i poklon, a nisu zaboravili ni njezina supruga Juru. Svoje čestitke na uspješnom radu Kolovratu su uputili veleposlanik RH u Švicarskoj, Aleksandar Heina te misionar Hrvatske katoličke Misije Luzern, fra Branko Radoš.

Slijedila je ukusno pripremljena ve-

čera u stanci te drugi dio programa, revija u kojoj je publika imala priliku vidjeti novu kolekciju Etno butika Mara iz Zagreba. Članice Kolovrata i taj dio posla odradile su profesionalno. Svi su uživali gledajući prekrasne haljine s motivima sinjske alke, paškom čipkom, motivima iz Prigorja te u novoj kolekciji sa slavonskim zlatovezom.

Nakon revije Ljiljanka Primorac zahvalila je sponzorima i svim vrijednim ljudima koji su uložili svoje vrijeme da ova jubilara obljetnica svim posjetiteljima ostane u lijepom sjećanju te je pozornica pripala "bečarima" i plesačima. Uz dobro raspoloženje slavlje je veselo nastavljeno.

Kolovrat je jedna od hrvatskih udruga u Švicarskoj koje su ostale vrijedne svom načelu - djelovati kao hrvatska udruga, a ne regionalna. Ova večer pokazala je da ono što se s ljubavlju čini, nosi kvalitetne plodove. ■



Dio kolekcije Etno butik Mara

ENG The Kolovrat Croatian culture and arts association of Luzern in Switzerland celebrated its 20th anniversary on the 14th of November. The Bečari tamburitza ensemble, which operates in the fold of the association, also celebrated its 15th anniversary.

"Dok je srca bit će..."

U gradu Wiesbadenu, u kojem živi više od 1.300 građanki i građana hrvatskog podrijetla, HKZ pronalazi cilj i sadržaj svoga rada. Zajednica sada ima 120 članova, a oko 20 do 30 članova redovito se okupljaju, iako ne u istom sastavu



Ivica Košak i Christa Knauer

Tekst: **Ivica Košak**

Svečanom akademijom obilježen je 28. studenoga dvadesetpetogodišnji rad *Hrvatske kulturne zajednice* (HKZ) u glavnome gradu njemačke pokrajine Hessen, Wiesbadenu. Na svečanosti je više od 120 uzvanika i sudionika sudjelovalo u večernjem programu i gotovo četvrosatnom susretu.

Prošlo je već četvrt stoljeća od 2. ožujka 1990. i osnivačke skupštine Kulturne zajednice u Wiesbadenu kada se učlanilo 82 budućih suradnika, ali na žalost samo su malobrojni bili prisutni na "srebrenom piru" Zajednice. Konsti-



Brojni uzvanici nazočili su proslavi obljetnice

tuiranje osnivačkog odbora za udruživanje Hrvata u Wiesbadenu započelo je još u jesen 1989. godine. Inicijativa je krenula od suradnika socijalne službe *Caritasa*, dakle od ljudi koji su imali pregled pučanstva i znali potrebe. Prva predsjednica Zajednice bila je Maja Runje, slijede Biserka Andrijević, Ivo Andrijević, Ante Marinčić, Ljubica Turić, a Ivici Košaku teče treći mandat. U gradu Wiesbadenu, u kojem živi više od 1.300 građanki i građana hrvatskog podrijetla, HKZ pronalazi cilj i sadržaj svoga rada. Zajednica sada ima 120 članova, a oko 20 do 30 članova redovito se okupljaju, iako ne u istom sastavu.

Na početku svečanosti okupljene su pozdravili sljedeći uzvanici: predstavica poglavarstva Wiesbadena Christa Knauer, predstavica gradskoga parlamenta Renate Kienast, generalni konzul RH iz Frankfurta/M. Vladimir Duvnjak i dr. Ante Bilokapić, voditelj katoličke misije u Wiesbadenu koji je riječima A. G. Ma-

toša ... *dok je srca bit će i Croatie!* završio svoj pozdravni govor.

Za Hrvatsku kulturnu zajednicu - Wiesbaden ovaj jubilarni susret bila je samo jedna od mnogobrojnih prilika za djelovanje, okupljanje i druženje koje traje već dva i pol desetljeća - rekao je Ivica Košak, predsjednik Zajednice i naglasio da s više od osamdeset javnih nastupa u proteklih pet godina HKZ svrstava među najaktivnije hrvatske udruge u iseljeništvu.

Glazbeni okvir ovoga jubilarnog susreta HKZ-a pružio je *Muški njemačko-hrvatski zbor Rhein-Main*, ansambl omladinskog folklora Katoličke misije u Wiesbadenu i sopranistica Glorija Turić.

Zajednica u kontinuitetu izdaje časopis "Riječ". Ana Kramarić, učiteljica u *Hrvatskoj nastavi u Hessenu* i glavna urednica časopisa, predstavila je novi broj - 48/49. Posebnu atrakciju večeri predstavljala je izložba slika likovne umjetnice Jele Šare.

Zadovoljstvo gostiju bila je naša plaća, izjavili su na kraju vrijedni, aktivni sudionici u pripremi domaćih jela i slastica, koji su bili jednostavan i ukusan dar svima koji vole Hrvatsku ili se zanimaju za nju te žele znati kako ih HKZ-Wiesbaden može još bolje upoznati s Hrvatskom. ■



ENG A gala event was staged to celebrate the 25th anniversary of the Croatian Culture Community of Wiesbaden in Germany. Some one hundred twenty guests gathered for the four-hour festivity.

Gayatrini 'Krajolici misli' u Matici

Strast prema crtežu može se mjeriti samo s onom prema putovanjima pa tako Irena Gayatri Horvat otkriva druge kulture i krajolike obilazeći Indiju, Nepal, Tibet, Maleziju, Tajland, Indoneziju, Južnu Ameriku...

Tekst: **Diana Šimurina-Šoufek**

Foto: **Hrvoje Salopek**

Izložba "Krajolici mojih misli" Irene Gayatri Horvat otvorena je 25. studenoga u Hrvatskoj matici iseljenika. U svijet koji je autoricu predstavio slikom i stihom znački je nazočne vodila Ljerka Galic, rukovoditeljica Odsjeka iseljeničke baštine Hrvatske matice iseljenika. Prisutne je pozdravio mr. Marin Knezović, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika, a zatim je o izloženim radovima govorila povjesničarka umjetnosti Sanda Stanačev Bajzek.

Ravnatelj Hrvatske matice iseljenika poručio je prijateljima, ljubiteljima umjetnosti i gostima: "Da bi stvari vidjele onakvima kakvima zaista jesu oštar vid često predstavlja ne prednost, nego prepreku. Naše vidno polje stalno je zatrpno nepotrebnim detaljima. Tako stalno gledamo, a vidimo vrlo malo. Slikarstvo Irene Gayatri Horvat, premda polazi od prirodnih oblika, želi se usredotočiti upravo na ono bitno, forme koje stoje iza vidljivih stvari. Ova je izložba vodič slikarice prema bitnome. Dopusimo bitnom da nam priđe."

Zagreptanka Irena Gayatri Horvat (1968.) već je tijekom studija slikarstva i grafike, koji je završila na ALU u Zagrebu 2008., pronašla svoj sugestivni likovni izraz. Strast prema crtežu može se mjeriti samo s onom prema putovanjima pa tako otkriva druge kulture i krajolike obilazeći Indiju, Nepal, Tibet, Maleziju, Tajland, Indoneziju, Južnu Ameriku. Odabrala je i ime Gayatri po hinduskoj božici Sunca.

Umjetnica se bavi i grafičkim dizajnom, ilustracijom, fotografijom, kao i snimanjem dokumentarnoga materijala s dalekih putovanja od kojih su neki bili prikazani na HTV-u i Novoj TV te za potrebe Prve hrvatske alpinističke ženske ekspedicije na Cho-Oyu (8.201 m) 2007. godine, čija je bila članica. Članica je HDLU-a Zagreb, Likovnog društva Kranj, a budući da živi u Sloveniji, surađuje i s likovnom sekcijom Hrvatskog društva Maribor. Usto, polazila je posljediplomski interdisciplinarni doktorski studij na Filozofskome fakultetu u Ljubljani. Sudjeluje od 1993. na mnogobrojnim međunarodnim likovnim simpozijima te na 30-ak samostalnih i nekoliko skupnih izložaba u Hrvatskoj i svijetu.



Slikarica Irena Gayatri Horvat

Povjesničarka umjetnosti Sanda Stanačev Bajzek za njezine slike rekla je kako su mjesta autoričinih emotivnih i mentalnih praznjenja, njezini osobni krajolici misli, zemljovidni imaginacije i otisci vlastitih mentalnih brazda koji u samoj egzistenciji slike afirmiraju bogatstvo autoričina svijeta. Samostalan ustroj crteža realizira u njegovim različitim tehnikama, u rasponu od linearnog do tonskog tretmana u bogatim gradacijama frottaža, pa sve do reduciranog zatvaranja cjeline, svođenja forme na znak u slovnom pismu glagoljice. A marnost i minucioznost crtačke forme nadopunjava eksplozijom kolora.

Izložba koja je zagrebačkoj publici predstavila 26 iznimnih radova Irene Gayatri Horvat započela je i završila je pjesmom. Izvođač hrvatske pa slovenske skladbe bio je glazbeni umjetnik, operni pjevač Marko Mundi, aktualni predsjednik najstarijega hrvatskog društva u Sloveniji – HKD Maribor. Izložba "Krajolici mojih misli" bit će dostupna zainteresiranoj publici do kraja godine. ■

ENG The Landscapes of My Thoughts (*Krajolici mojih misli*) exhibition featuring the work of Irena Gayatri Horvat, a Croatian living in neighbouring Slovenia, opened at the Croatian Heritage Foundation on the 25th of November.



Povjesničarka umjetnosti Sanda Stanačev Bajzek predstavlja umjetnicu i njena djela

Požunski mir 1805. i Hrvati

Mirom s Napoleonom u Požunu (danas Bratislava) prije 210 godina austrijski car i ugarsko-hrvatski kralj Franjo I. odstupio je bivšu mletačku Dalmaciju, Boku kotorsku i Istru pod francusku vlast



Hrvatska u doba francuske okupacije



Ogulinski vojnici u Zadru

Piše: **Željko Holjevac**

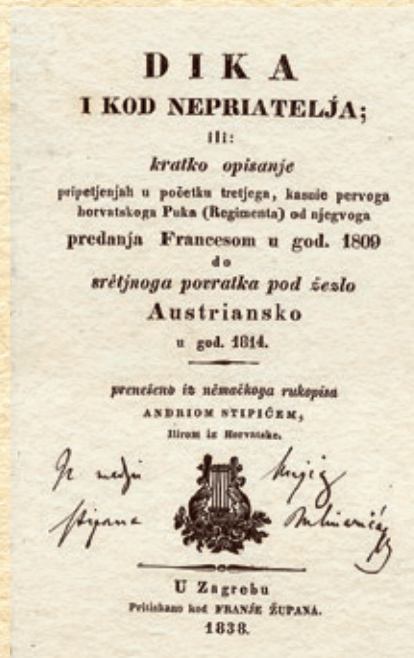
Napoleonovi ratovi potkraj 18. i početkom 19. stoljeća nisu zaobišli ni hrvatske zemlje. Najprije su Dalmacija i Istra padom Venecije 1797. ušle su u sastav Habsburške Monarhije, a zatim je u Požunu (danas Bratislava) 26. prosinca 1805. austrijski car i ugarsko-hrvatski kralj Franjo I. odstupio bivšu mletačku Dalmaciju, Boku kotorsku i Istru pod francusku vlast.

Do kraja 18. stoljeća Dalmacija s Bokokotorskom i Istra bile su pod vlašću Mletačke Republike, gospodarice Jadranskoga mora. Napoleonovim ulaskom u Veneciju 12. svibnja 1797. prestala je stoljetna mletačka vlast u Dalmaciji i Istri. Već 5. srpnja iste godine u zadarSKU luku došao je general Mato Rukavina s krajiškom vojskom u namjeri da zauzme bivšu mletačku pokrajinu Dalmaciju, a u listopadu je Napoleon s Austrijom sklopio mir u Campoformiju u Italiji, kojim je Habsburgovcima potvrđen posjed Dalmacije i Istre.

Čim je Dalmacija ušla u sastav Habsburške Monarhije, kojoj je od ranije pripadala glavina hrvatskih zemalja, u njoj se pojavio pokret za sjedinjenje s ostatkom Hrvatske. Na čelu tog pokreta bio je franjevac Andrija Dorotić, autor proglasa *Narode slavni*. U Splitu, Trogiru, Šibeniku i Makarskoj izbili su nemiri, a dalmatinski predstavnici otišli su u Beč kako bi ondje zatražili ujedinjenje Dalmacije s ostatkom Hrvatske. Ugarski sabor u Požunu prihvatio je 1802. zahtjev hrvatskih zastupnika da se zatraži sjedinjenje Dalmacije s Hrvatskom. Međutim, bečki dvor odbio je sve zahtjeve i nije vratio Dalmaciju pod vlast Hrvatskoga sabora i bana. Pod habsburškom vlašću uspostavljena je sloboda plovidbe i trgovine koju je ranije Mletačka Republika ograničavala. To je potaknulo gospodarski razvoj u Dalmaciji i Istri.

POKRET ZA SJEDINJENJE S OSTATKOM HRVATSKE

Nakon pobjede u novome ratu protiv Austrije, Francuzi su mirom u Požunu 26. prosinca 1805. stekli Dalmaciju i Istru.



"Dika i kod neprijatelja"

Pod zapovjedništvom generala Molitor francuska vojska zauzela je u veljači i ožujku 1806. Dalmaciju. Sjedište pokrajinske uprave za Dalmaciju pod francuskom vlašću (u sklopu Kraljevine Italije)

bilo je u Zadru, a za Istru u Kopru. U Dalmaciji je vojničku vlast preuzeo maršal Auguste-Frédéric-Louis de Marmont, a civilnu upravu ustrojio je providur Vincenzo (Vicko) Dandolo.

PROVIDUR VICKO DANDOLO

Francuska uprava u Dalmaciji i Istri primjenjivala je neke tekovine Francuske revolucije. Francuzi su osnivali škole i poticali razvoj prizvodnje, trgovine i kulture. Tijekom francuske okupacije sagrađena je cesta Knin - Sinj - Metković - Kotor - Budva. U Zadru je 1806. osnovano Središnje povjerenstvo za trgovinu sa zadaćom unapređenja trgovine u Dalmaciji stvaranjem trgovačkih komora. Prva takva komora uskoro je osnovana u Splitu. U Zadru je 12. srpnja 1806. počeo izlaziti *Kraglski Dalmatin* - prve novine na hrvatskome i talijanskome jeziku u Dalmaciji. U Trogiru je u studenome 1806. otvoren Kolegij sv. Lazara sa studijem filozofije, prava i medicine, a u Zadru licej (visoka škola) za studij latinske i talijanske gramatike, lijepe književnosti, filozofije, medicine, prava, prirodopisa, botanike i agronomije.

FRANCUSKA VOJSKA ULAZI U DUBROVNIK

Providur Vicko Dandolo proglasio je 5. svibnja 1807. u Dalmaciji *Opću osnovu opće javne nastave* kojom je uređeno djelovanje liceja u Zadru i gimnazija u Krku, Zadru, Šibeniku, Trogiru, Splitu, Makarskoj i Hvaru. Nastavni jezik u tim obrazovnim ustanovama bio je talijanski. U sklopu zadarskoga liceja bili su predviđeni studiji za stjecanje zvanja višega i nižega kirurga, ljekarnika, odvjetnika, javnoga bilježnika, arhitekta i mjernika.

I dok su navedene mjere uglavnom bile prihvaćene, neke druge nailazile su

na otpor. Francuska vlast ukinula je komunalnu samoupravu istarskih gradova. Stari sveučilišni studij pri dominikanskome redu u Zadru prestao je postojati. Ukidanje tradicionalnih oblika lokalne samouprave i istupi protiv Crkve i samostanskih zajednica izazivali su nezadovoljstvo i otpor hrvatskoga puka, privrženog tradiciji i Katoličkoj crkvi. Neke pobune, npr. ustanak Poljičana 1807., francuska vojska krvavo je ugušila, a posljednji poljički knez Ivan Čović pobjegao je u Rusiju.

Pod zapovjedništvom generala Jacquesa Alexandrea Lauristona francuska vojska ušla je 26. svibnja 1806. u Dubrovnik pod izgovorom da će braniti grad od Rusa i Crnogoraca. Oni su u veljači 1806. zauzeli Boku kotorsku, a pokušali su osvojiti i Dubrovnik, ali su ih Francuzi odbili. Ruska vojska u međuvremenu je zauzela Korčulu, Brač i Vis pa je general Lauriston okupirao s vojskom dubrovačke utvrde. Dubrovačka zastava sv. Vlahu zamijenjena je francuskom trobojnicom, dubrovačke brodove razgrabili su Francuzi i drugi stranci, a u gradu je zbog europske kontinentalne blokade prestala gotovo svaka brodogradnja. Maršal Marmont ukinuo je 31. siječnja 1808. Dubrovačku Republiku, a Napoleon je to potvrdio. Dubrovački Senat to je samo primio na znanje, a Marmont je dobio naslov "vojvode dubrovačkog" i preuzeo upravu nad dubrovačkim područjem. Bio je to kraj stoljetne neovisnosti slavne Republike, često jedine oaze mira i slobode na hrvatskome prostoru, koja se zbog iznimne kulturne važnosti slikovito naziva hrvatskom Atenom.

Budući da su se Rusi poslije mira u Tilzitu 1807. povukli iz Boke kotorske i Jadrana, u Jadran je uplovilo britansko brodovlje. Na Jadranu se britanska kolonijalna roba razmjenjivala za srednjoeuropske proizvode. Kad su Francuzi primjenom kontinentalne blokade pokušali to spriječiti, Britanci su odgovorili protublokadom od Trsta do Krfa. Uz to, zauzeli su Vis i zaplijenili mnoge brodove. U francusko-britanskoj pomorskoj bitki pred Piranom u veljači 1812. sudjelovao je na francuskoj strani i "Rivoli", jedan od najvećih brodova toga vremena. Na njemu su većina od 808 mornara bili dalmatinski Hrvati. Brod se predao



Dubrovnik početkom 19. stoljeća

tek kad su pobijeni ili ranjeni svi časnici i većina mornara. Na Visu su Britanci podignuli četiri utvrde, a 1813. zauzeli su Korčulu, Lastovo, Nin, Ugljan, Mljet i Hvar, odakle su se povukli tek poslije Bečkoga kongresa 1815. godine.

ILIRSKJE POKRAJINE SA SJEDIŠTEM U LJUBLJANI

Habsburgovci su 1809. poraženi i u novome ratu s Napoleonom pa su morali prepustiti Francuskoj slovenske i hrvatske zemlje južno od Save. Te je krajeve Napoleon ujediniio s Dalmacijom, Istrom i Dubrovnikom te osnovao Ilirske pokrajine. Upravno središte Ilirskih pokrajina bilo je u Ljubljani. Za guvernera je postavljen maršal Marmont. Na njegov poticaj filolog i lički svećenik Šime Starčević izdao je 1812. godine u Trstu gramatiku *Novu ričoslovicu iliričku*, rani pokušaj standardizacije hrvatskoga jezika na štokavskoj ikavici. Godine 1811. dovršena je nova cesta Karlovac - Rijeka, koja je po Napoleonovoj ženi Mariji Lujzi nazvana Lujzinskom cestom. Nakon Napoleonova sloma 1812. u pohodu na Rusiju, u kojem su sudjelovali i hrvatski vojnici kao "dika i kod neprijatelja", austrijska vojska ponovno je zauzela Ilirske pokrajine. Odlukom kongresa u Beču tri godine kasnije potvrđena je habsburška vlast na cijelom području bivših Ilirskih pokrajina. Na taj način teritorij današnje Hrvatske, iako i dalje podijeljen, prvi put u novom stoljeću okupljen je u jednoj državi - Habsburškoj Monarhiji. ■

ENG The Peace of Pressburg (now Bratislava in Slovakia) 210 years ago by France's Napoleon and the Austrian Emperor and Hungarian and Croatian King Francis I ceded former Venetian Dalmatia, Boka Kotorska and Istria to French rule.



Kraglski Dalmatin

SVEČANIM NASTUPOM SVIH GENERACIJA OBILJEŽENO 50 GODINA FA LINDO

DUBROVNIK - Svečanim nastupom u kojem su sudjelovale sve generacije nekadašnjih i sadašnjih plesača Folklornog ansambla Lindo, iz svih krajeva Hrvatske i svijeta, 27. studenoga u Dubrovniku je proslavljena 50. obljetnica njegova postojanja.

Ravnateljica FA Lindo Anuška Matušić rekla je ovom prilikom kako je obilježavanje ovakve obljetnice golemu čast i zadovoljstvo. "Lindo je pokazao da diše jednim plućima i da smo jedna obitelj. Na pozornici smo pokazali golemu ljubav i entuzijazam", rekla je Matušić te dodala kako su bivši članovi folklornog ansambla za ovu priliku došli iz svih krajeva svijeta. "Od SAD-a, Njemačke i Austrije, okupili su se stari plesači i veterani, naš ansambl i naši najmlađi od Lindovog blaga' do dječice", rekla je ona.

Predsjednik organizacijskog odbora proslave 50 godina Linđa Luko Brailo rekao je kako je večeras "balalo" oko 250 plesača svih generacija. "U finalnoj točki sa Zborom Libertas i Dubrovačkim simfonijskim orkestrom sudjelovalo je više od 400 izvođača", rekao je Brailo.

Gledatelji u prepunoj sportskoj dvorani u Gospinu polju mogli su vidjeti, uz ostalo, dubrovačku poskočicu Lindo, vrličko, baranjsko i šokačko kolo, istarski balun, banatski mađarac, međimurski i bizovački ples, bunjevačke plesove, nekoliko vrsta drmeša, a na kraju gotovo dvosatnog nastupa i završni dio iz opere "Ero s onoga svijeta" u pratnji Dubrovačkoga simfonijskog orkestra.

Folklorni ansambl Lindo utemeljio je 1965. godine Sulejman Muratović, a od tada do danas kroz njega je prošlo više od tri tisuće Dubrovkinja i Dubrovčana koji su zabilježili više od 200 gostovanja diljem svijeta, od Sjedinjenih Američkih Država do Japana. (Hina)



"RJEČNIK GOVORA BLATA NA KORČULI" I "RJEČNIK KAJKAVSKE DONJOSUTLANSKE IKAVICE"

ZAGREB - Knjige "Rječnik govora Blata na Korčuli" i "Rječnik kajkavske donjosutlanske ikavice" koje je objavio Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje predstavljene su na Interliberu Zagrebačkoga velesajma.

O "Rječniku govora Blata na Korčuli" govorio je autor Petar Milat Panžo i ravnatelj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ) Željko Jozić, dok su suautori Štefica Hanzir, Božica Jakolić, Željko Jozić i Mijo Lončarić govorili o "Rječniku kajkavske donjosutlanske ikavice". "Rječnik Blata na Korčuli" je dijalektni rječnik Blata, a u nekim aspektima i zapadnoga dijela otoka Korčule. Leksik, frazemi, ustaljeni izrazi i metafore iz živoga govora čine govor Blata i zapadnoga dijela otoka Korčule bez sumnje jedinstvenim među hrvatskim lokalnim govorima.

Jozić je istaknuo kako predstavljanjem ovih dvaju dijalektoloških rječnika IHJJ na određeni način povezuje hrvatski sjever i jug.

Prof. Mijo Lončarić podsjetio je kako su donjosutlanski kajkavski ikavski govori zapravo čakavski govori s rijeke Une. Njih bi se po osobinama moglo zvati i čakavskim govorima, rekao je Lončarić dodavši kako uz te osnovne elemente oni imaju i svoj "kaj". Riječ je o govorima koje su donijeli Hrvati iz Bosne povlačeći se pred Turcima, napomenuo je Lončarić.

Predsjednica Udruge "Ivan Perkovac" Jasna Horvat, inicijatorica i jedna od autorica Rječnika, istaknula je kako su članovi Udruge Ivana Perkovca volonterskim radom, ustrajnošću i entuzijazmom pridonijeli da rad na Rječniku bude i završen, a Rječnik i objavljen. Golem je to doprinos i stoga što je izvornih govornika kajkavske ikavice sve manje pa je samim time i važnija potreba za njezinim dokumentiranjem i promicanjem, rekla je dodavši kako je zbog promjene načina života i sve veće pokretljivosti stanovništva, posebno prema gradovima te zbog doseljavanja govornika drugih, nekajkavskih idioma, kajkavska ikavica u posljednja dva desetljeća izrazito promijenjena, a uloga i odgovornost članova Udruge u njezinoj zaštiti to je veća. (Hina)

Tradicionalno druženje švicarskih Livnjaka

Ove godine iz Livna su na Livanjsku noć pristigli članovi KUD-a Ljubunčić. Oni su na početku fešte izveli hrvatsku himnu, a zatim i nekoliko tradicionalnih pjesama livanjskoga kraja.



Tekst/foto: Ivan Ivić (hrvati.ch)

Livnjaci iz Švicarske i njihovi gosti proslavili su u subotu 7. studenoga *Livanjsku noć* u sportskoj dvorani Unterrohr u Schlierenu (Zürich). Ovu manifestaciju, sedmu po redu pod ovim nazivom, priređuje udruga Livanjska zajednica iz Züricha, s ciljem očuvanja kulture i tradicije livanjskoga kraja, bolje povezanosti Livna s dijasporom u Švicarskoj te humanitarne djelatnosti, usmjerene ponajprije na ovaj kraj, ali i na sve dijelove Hrvatske i BiH. Svake godine udruga ugosti jedno folklorno društvo. Ove godine iz Livna su pristigli članovi KUD-a Ljubunčić. Oni su na početku fešte izveli hrvatsku himnu, a zatim i nekoliko tradicionalnih pjesama livanjskoga kraja.

Ilija Vukadin, mladi voditelj koji već nekoliko godina vodi ovu manifestaciju, pozvao je na pozornicu Jozu Dalića, predsjednika Livanjske zajednice. Dalić je naveo nekoliko crtica iz aktivnosti udruge te zahvalio sponzorima koji svojim donacijama pomažu u radu udruge i omogućuju održavanje ove manifestacije. Nakon njega nazočnima se kratko obratio i fra Stjepan Neimarević, misio-

nar HKM Zürich. On je u svome kratkom pozdravu istaknuo važnost zajedništva i druženja. – Ništa nema ljepše nego kad smo zajedno – rekao je fra Stjepan i dodao – Tu ćemo pronaći sve ono lijepo i dobro što nas može vezati i činiti nam život sretnijim.

Članovi KUD Ljubunčić otpjevali su još nekoliko pjesama, a zatim su, zajedno s publikom, zaplesali u kolu na



glazbu usne harmonike. Vrhunac večeri svakako je bio temperamentni nastup popularnoga splitskog pjevača Giuliana Đanića i njegova benda. Izvodeći svoje pjesme, ali i poznate dalmatinske hitove, oduševio je mnogobrojnu publiku. Posebno živo bilo je za vrijeme izvođenja pjesme *Lijepa li si* u kojoj, kao što je poznato, Giuliano pjeva dionice vezane uz Dalmaciju.

Stanku između dva glazbena bloka mladi su iskoristili za zajedničko fotografiranje s pjevačem, a organizatori su izvukli dobitnike nagradne igre. Druzi nastup KUD-a Ljubunčić bio je nešto "opušteniji" i pojačan harmonikom. Izveli su nekoliko popularnih pjesama i oduševili publiku. Tijekom cijele večeri o tjelesnoj okrijepi gostiju brinula se mnogobrojna ekipa pomagača. Na trpezi nije nedostajalo poznatoga livanjskog sira, hercegovačkoga pršuta, kolača, vina i ostalih delicija. ■

ENG Natives of the Livno municipality in Bosnia-Herzegovina now living in Switzerland celebrated their Livno Night event on the 7th of November at the Unterrohr sports arena in Schlieren in the canton of Zürich. The event is hosted by the Livno Community Association of Zürich.

San o strojevima

Izvornik Vrančićeva remek-djela *Machinae novae* vidjeli smo izloženog samo na svečanom otvorenju izložbe. Njegov vjerodostojni pretisak, kao i digitaliziranu mu inačicu, posjetitelji su mogli proučavati u središnjem prostoru ove izložbe



Portret Fausta Vrančića

56 IZUMA I TEHNIČKIH KONSTRUKCIJA

Machinae novae jedno je od najznačajnijih djela iz područja tehnike s početka 17. stoljeća. Na 49 bakrotisaka Vrančić je donio 56 izuma i tehničkih konstrukcija, a među njima i nekoliko tuđih projekata, za koje je smatrao da se uklapaju u njegovo djelo ili da će mu poslužiti kao nadahnuće za druge savršenije izume. Izvorni primjerak ove knjige, osim u Vrančićevu rodnome Šibeniku, čuva se i u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK u Zagrebu i upravo je to bio povod Knjižnici da u svojem prostoru organizira ovu izložbu te na taj način podsjeti na kapitalno djelo hrvatske renesanse, ali i svjetske. Suorganizatori NSK pri realizaciji ove izložbe bili su Memorijalni centar Faust Vrančić, Tehnički muzej Nikola Tesla, Gradska knjižnica Juraj Šižgorić Šibenik te Zaklada NSK u Zagrebu.

Izvornik remek-djela *Machinae no-*

vae vidjeli smo izloženog samo na svečanom otvorenju izložbe. Njegov vjerodostojni pretisak, kao i digitaliziranu mu inačicu, posjetitelji su mogli proučavati u središnjem prostoru ove izložbe. Pretisak je također dio fonda *Zbirke rukopisa i starih knjiga* NSK, dok je digitalizirana inačica sastavni dio mrežne stranice - *Digitalizirana baština* NSK u Zagrebu. I gle čuda, to hrvatsko nacionalno blago u digitalnom obliku danas je udaljeno od vas u iseljeništvo koliko i od nas u Matici - tek jednim klikom miša na računalu ili pametnome telefonu.

PUSTOLOV I ERUDIT RENESANSNE EPOHE

U središnjem prostoru vidjeli smo postav izložbe Tehničkoga muzeja Nikola Tesla posvećene djelu *Machinae novae*, a koja je krajem proljeća 2015. bila postavljena u sklopu Festivala znanosti, održanoga u tome muzeju. Do najvažnijih po-

Tekst: Vesna Kukavica

Izložba znakovito naslovljena *Machinae novae* – 400 godina poslije ovih je dana, točnije od 10. do 30. studenoga, održana u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NSK) u Zagrebu u povodu obilježavanja 400. obljetnice od kada je objavljeno djelo *Machinae novae* Fausta Vrančića, glasovitoga hrvatskog izumitelja i konstruktora. Bila je to fascinantna rekonstrukcija Vrančićeve znanstvene karijere stvarane na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće, čiju su životnu priču posjetitelji otkrivali, uživajući i u nizu popratnih sadržaja inspiriranih prikazima Faustova djela u multimedijalnim instalacijama, pa i videoigrama. Na svečanosti otvorenja izložbe okupljenima se prigodnim govorom, uz autore izložbe, obratila dr. sc. Tatijana Petrić, glavna ravnateljica NSK u Zagrebu.



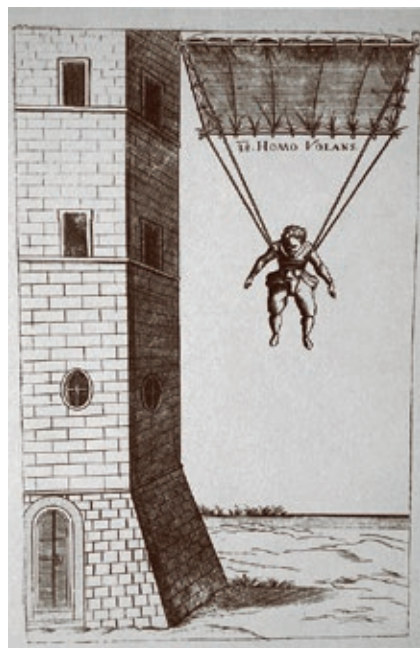
Otvoranje izložbe *Machinae novae* – 400 godina poslije u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici

jednosti izložbe na podnim grafikama vodila nas je kronološka traka koja povezuje razdoblja u životu i radu Fausta Vrančića sa starom i vrijednom građom iz fonda NSK u Zagrebu. Suorganizatori su osmislili i niz popratnih događaja sa željom da se na zoran način, koristeći sve prednosti moderne tehnologije i multi-medije, dočaraju prije svega Vrančićevi nacrti iz djela *Machinae novae*, ali i njegov životni put koji odiše pustolovnim i eruditskim duhom renesansne epohe. Osim fizičke, u pripremi je i virtualna izložba koja će popratiti Vrančićev profesionalni vijek, s naglaskom na djelo *Machinae novae*. Važnost ove obljetnice prepoznao je i UNESCO, uvrstivši je među značajne svjetske obljetnice u 2014. i 2015. godini, te je izložba dobila i pokroviteljstvo Hrvatskog povjerenstva za UNESCO. Izložba je ostvarena uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Među atraktivnim popratnim događajima u NSK doimala se maketa padobranca izrađena na temelju nacrtu *Homo volansa* objavljenoga u djelu *Machinae novae*, kao i igranje videoigrice osmišljene u Vrančićevu Memorijalnom centru.

VIŠEJEZIČNI RJEČNIK

Zaključno, slavni hrvatski izumitelj, polihistor i leksikograf Faust Vrančić (Šibenik, 1551. – Venecija, 1617.) potječe



Faustov legendarni *Leteći čovjek* (*Homo volans*), konstrukcija padobrana



iz ugledne šibenske obitelji. Školovao se u Ugarskoj, a studij filozofije, fizike i matematike pohađa u Padovi i Veneciji. Nakon studija vratio se u Šibenik 1571., ali je ubrzo ponovno otišao u Ugarsku, gdje se bavio znanstvenim radom. Vrančić se kretao u krugu uglednih europskih znanstvenika, a i sam je ostvario vrhunsku karijeru. Rezultate svojega rada objavio je u nekoliko knjiga te ostavio i nešto rukopisa, gotovo sve na latinskome jeziku. Glavna su mu djela, sudeći prema izložbi i predavanjima stručnjaka, *Dictionarium* i *Novi strojevi* (*Machinae novae*), kojima je već za života stekao svjetsku slavu. Živeći izvan domovine, Vrančić se služio mnogim jezicima, što je u doba boravka na kraljevskome dvoru u Pragu iskoristio i napisao, za tadašnje poimanje prije 420 ljeta neobičan, višejezični rječnik. Nazvao ga je *Rječnik pet najodličnijih europskih jezika, latinskoga, talijanskoga, njemačkoga, dalmatinskoga i ugarskoga* (*Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Ungaricae*). Rječnik je tiskan u Veneciji 1595. iako je vjerojatno sastavljan

desetak godina prije, a samo je ureden neposredno prije tiskanja. Najpoznatiji Vrančićev izum je *Leteći čovjek* (*Homo volans*), konstrukcija padobrana za koji se pretpostavlja da je i iskušan skokom s nekog tornja u Veneciji. U knjizi je detaljno prikazana Vrančićeva zamisao, tj. pravokutni drveni okvir na koji je razapeta tkanina, a o koji je ovješena padobranac, što u znatnoj mjeri nalikuje današnjim padobranima. Hrvatski pretpisak s prvim prijevodom opisa strojeva na hrvatski jezik (V. Muljević) objavljen je u Zagrebu 1993.

Nakon dugih godina zaborava Vrančić se u Hrvatskoj sve više istražuje i spominje. Godine 1969. medaljon s njegovim likom (rad K. Angeli-Radovanija) ugrađen je na rektorski lanac Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski sabor utemeljio je 1992. Državnu nagradu tehničke kulture *Faust Vrančić*, 1993. postavljeno je njegovo poprsje (K. Angeli-Radovani) u Parku skulptura velikana hrvatskog prirodoslovlja i tehnike u Tehničkom muzeju u Zagrebu, u Šibeniku se održava godišnja kulturna manifestacija *Dani Fausta Vrančića*. ■

ENG *Machinae Novae – 400 Year Later* is an exhibition staged at the National and University Library in Zagreb on the occasion of the 400th anniversary of the publication of famed Croatian inventor and constructor Faust Vrančić's capital work *Machinae Novae*.



Pureći zabatak nadjeven prosenom kašom

Koliko pojedemo od Božića do Nove godine? Puno, zapravo previše jer je tradicija nalagala da se uvijek puno kuha za blagdane. Nekada se nije živjelo kao danas pa se sve štedjelo i čuvalo za Božić i Novu godinu. Racice, guščiće, purice i piceke žene su same uzgajale za potrebe svojega domaćinstva. Nastojale su osigurati dovoljan broj mladine za blagdanske pečenke. Božićna pečenka nema poseban naziv pa žene u Podravini, otkud dolazi ovaj specijalitet, kažu "bumo racu spekle". Umjesto race to može biti pura, guska, lijepi komad svinjetine ili odojak. Božićna pečenka peče se u jednom komadu, a mast se koristi za podlijevanje mlinaca. Poštujući tradiciju podravske kuhinje u kojoj se puno koristi i hajdinska (heljdina) ili prosena kaša, pripremili smo vam recept s puretinom i prosenom kašom uz pomoć Udruge kuhara Koprivničko-križevačke županije.



SASTOJCI (za 4 do 6 osoba)
1,2 kg purećeg zabatka
0,5 dcl ulja

1 žlica oštrog brašna
1 jaje
300 g blitve

100 g prosene kaše
1 žličica Vegete Mediteran
sol, papar i Vegeta

PRIPREMA: Pureći zabatak odvojite od kosti, oblikujte u dva odreska i začinite. Proso skuhaite u slanoj vodi, isperite, ocijedite i ohladite. Blitvu isto kratko prokuhaite u slanoj vodi i ocijedite. U proso dodajte jaje, brašno, začine i izmiješajte. Na svaki odrezak poslažite kuhanu blitvu, zatim stavite proso i zamotajte u roladu. Roladu stavite na aluminijsku foliju, pospite solju, paprom i mediteranskim biljem, poprskajte uljem i zamotajte. Stavite u lim za pečenje, dolijte vodu i pecite u pećnici na 180°C oko 35 minuta. Roladu nakon pečenja ostavite još oko 10 minuta u foliji, odmotajte, narežite i poslužite s mlincima.

SAVJET: Umjesto mediteranskog bilja možete staviti samo ružmarin. Na isti način možete pripremiti roladu od purećih prsa i pileline. Ako Vam ostane nadjeva, možete ga zamotati u foliju i ispeći u pećnici te poslužiti kao prilog.

Brzo, lako i zanimljivo ovladajte temeljima hrvatskoga jezika učite kada želite i gdje želite

A fast, easy and interesting way to learn the basics of Croatian. Learn when and where you want.



Sveučilište u
Zagrebu



@ srce

HIT-1

Prvi sveučilišni on-line tečaj hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika

The first on-line course of Croatian as second and foreign language

7. ožujka – 29. svibnja 2016.

March 7 - May 29, 2016

- 7 nastavnih cjelina u sustavu MoD (utemeljen na Moodleu)
- 150 nastavnih aktivnosti
- 24 sata online nastave u živo
- iskusni lektori, stručnjaci za hrvatski kao ini jezik
- interaktivan, komunikacijski i individualiziran pristup učenju jezika
- 7 learning units in the Moodle-based e-learning system
- 150 learning activities
- 24 hours of real-time communication online
- experienced language instructors, specialists in Croatian as L2
- an interactive, communicative and individual approach to language learning

Pogledajte videopriloge o tečaju na mrežnoj stranici

Look at videos about the course at web page

www.matis.hr

Obavijesti i upisi

additional information and enrollment:

ecroatian@gmail.com www.matis.hr

Deset tisuća Hrvata pjevalo u glas

Oduševljena publika uživala je u velikim hitovima Danijele Martinović, Željka Bebeka, Olivera Dragojevića, Miroslava Škore, Mate Bulića i Jole. U programu su nastupili i trenutno popularni Mejaši te Damir Žilić i klapa Bandira



Oko deset tisuća posjetitelja ispunilo je Fraport Arenu

Tekst: Mario Kolmanić

Još jedna spektakularna Hrvatska noć održana je u Fraport Areni u Frankfurtu. Oko deset tisuća posjetitelja iz cijele Njemačke i drugih zemalja okupilo se kako bi uživali u velikim hitovima Danijele Martinović, Željka Bebeka, Olivera Dragojevića, Miroslava Škore, Mate Bulića i Jole. U programu su nastupili i trenutno popularni Mejaši te Damir Žilić i klapa Bandira.

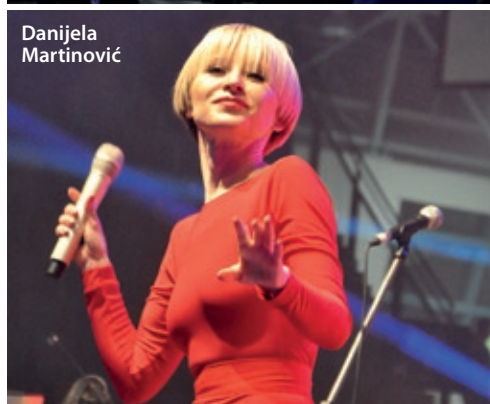
Program su vodili Dalibor Petko i fra Marinko Vukman, a u backstageu uzvanike su zabavljali Ivana Marijan, Saša Amić i Josip Mihaljević, ali i legendarni Željko Bebek. Među mnogobrojnim uzvanicima na estradnome događaju godine u Frankfurtu primijetili smo i nogo-

metaša Ivana Klasnića i političara Josipa Juratovića. Za organizaciju događaja i ove godine pobrinula se koncertna agencija Rokaro Numen iz Neussa na čelu s Robertom Martinovićem.

"Ideja koncerta *Hrvatska noć* bila je okupiti na druženju što veći broj naših ljudi koji žive izvan domovine i dobro se provesti i proveseliti. Puno je to ljudi različitih glazbenih ukusa i zato imamo i velik broj odličnih izvođača, od rocka do popa i zabavnih pjesama. Sve su to vodeća imena hrvatske glazbene scene i iznimna nam je čast ugostiti ih u Frankfurtu", izjavio je Robert Martinović, organizator koncerta. ■



Oliver Dragojević



Danijela Martinović



Mate Bulić

ENG Some ten thousand people from across Germany and nearby countries visited to Frankfurt for the Croatian Nights concert featuring the popular music hits of Danijela Martinović, Željko Bebek, Oliver Dragojević, Miroslav Škoro, Mato Bulić, Jole and others.

Služavke Malog Isusa u Essenu – Splitska provincija (drugi dio)

Danas sestre u Essenu djeluju u staračkim domovima, dvije kao dušobrižnice, dvije u hrvatskoj misiji, jedna se u biskupiji brine o crkvenom ruhu, ostale sestre vode domaćinstvo, održavaju samostan i pomažu gdje zatreba u misiji

Prvopričesnici 2015.



Piše: fra Jozo Župić

Godine 1967. zajednica se povećala za 16 kandidatica. Njih je dočekala s. Benedikta Katančić, s. Anuncijata i Alojzija i u sljedećim godinama dolaze i nove sestre: s. Tomislava Vidović, s. Salutaria Đula, s. Krucifixa Ivelić, s. Silvana Kavain, s. Bertila Kovačević, s. Mihela Slakoper. Od samog početka sestre su djelovale i kao patronažne sestre: s. Valburga i s. Krucifixa u dijelu grada Stadtwalda, s. Silvana, s. Bertila i s. Nevenka u župi St. Dionysius i s. Angelis Kešina u župi St. Thomas Morus.

Jedna nova etapa u životu zajednice u Essenu počinje 1972. godine kada se otvara novi starački dom "Albert Schmidt Haus" u župi St. Thomas Morus, u kojem će djelovati naše sestre. Prva voditeljica doma bila je sestra Anuncijata Kovačušić, u kuhinji će biti sestre Rafa-

ela Ivanković i s. Florina Matić koja je u Essen došla u kolovozu. Njegu bolesnika na početku preuzimaju s. Beatrix Marić, s. Vesna Bodač, s. Anette Krstičević, s. Zdenka Tomas, s. Rozalia Buvinić, s. Božena Čerlek. Naša zajednica ima u to vrijeme 23 člana.

DOLAZILE SU ČITAVE OBITELJI

To je bilo vrijeme čestih promjena pa dok su neke sestre napuštale samostan, druge su dolazile. To je uvjetovalo da su i sestre češće mijenjale svoje službe pa je s. Zdenka preuzela rad u hrvatskoj misiji nakon odlaska s. Mihele te se s. Rosmarie iz Lüdenscheida vratila u dom u Essenu, s. Humilitas Midenjak došla je iz Belgije, s. Gertruda Barišić na mjesto sestre Benedikte Katančić, a s. Fanita Jukić koja je došla početkom 1973. preuzima djelomično službu s. Mihele kod župnika Lodete i sprema se za daljnje školovanje.

U sljedećim godinama u domu će

djelovati sestre: s. Agnes Gabrić, s. Salutaria Đula, s. Beatrix Marić, s. Jakobina Čubelić, s. Angelis Kešina, s. Tadeja Marović, s. Krucifixa Ivelić, s. Silvana Kavain. Neke će odlaskom u mirovinu odlaziti u domovinu, a neke će još služiti zajednici dok dovršimo svoje poslanje u ovoj sredini. U samostanu će domaćinstva nakon sestre Damire voditi s. Gertrud Barišić, zatim s. Virginija Jurković i s. Antonija Barišić.

Nakon sklapanja ugovora između tadašnje Jugoslavije i Savezne Republike Njemačke broj radnika se brzo povećao, dolazile su čitave obitelji. Osnivaju se nove misije, a i misija Essen dijeli se na dva dijela, u jednom ostaje vlč. Franjo Lodeta, a u drugom dijelu dolaze franjevci Trećoredci. Prvi je bio o. Danijel Mihatov. Samostan u Essenu postao je najvažniji centar gdje su svi hrvatski biskupi i kardinali (Franjo Kuharić i kasnije Vinko Puljić) rado navraćali kada bi pohađali druge hrvatske misije jer smo mi jedini imali uvjete za prijem i smještaj. Uz biskupe posjećivali su nas i svećenici koji su studirali te bogoslovi koji su dolazili na rad preko ljetnih praznika.

Jaslice u kapeli u Essenu



Naš najčešći gost bio je mons. Vladimir Stanković koji je u Essenu zapravo imao treći ured uz ured u Zagrebu i Rimu, odakle je slao poštu našim dušobrižnicima diljem svijeta, u čemu su i sestre svesrdno pomagale. Uz mons. Stankovića često je dolazio i nadušobrižnik iz Frankfurta pater Bernard Dukić kojega se posebno sjećamo kao čovjeka koji je širio radost, osmijeh i optimizam. Vlač. Branko Šimović, koji je kopao temelje za centar, ostao je do danas prijateljski povezan sa sestrama i župnicima Essena.

GOSTI KAO UZORI

Posebne kontakte njegovali smo s vlač. Vilimom Ceceljom, koji je češće imao duhovne obnove i kod kojega smo odlazili na odmor u Salzburg. O. Johanes Šumanović redovito nas je posjećivao, a k nama su dolazili svećenici iz Pariza: vlač. Marin Tadin, vlač. Zdravko Ostojić, o. Krsto Šušnjara i mnogi drugi svećenici koji nisu smjeli u domovinu.

Poseban trag ostavili su posjeti o. Ante Gabrića. Njega smo uz vlač. Cecelju doživjeli kao svete ljude. U Essenu je bila i Majka Terezija, koju smo pozdravili kad je dovela svoje prve sestre u Essen. Papa Ivan Pavao II. posjetio je biskupiju Essen i tom prilikom su ga naše sestre dvorile. Ovi sveti ljudi bili su nam veliki uzor.

Nakon Alberta Schmidta župu je 1975. preuzeo vlač. Gerhard Witzel koji se nadalje brinuo za našu zajednicu. O. Albert Schmidt preminuo je 1976., naš dobročinitelj kojemu smo čitav život zahvalne za očinsku brigu za nas i naše djelovanje.

Dvadesetogodišnjicu misije svečano smo proslavili uz sudjelovanje mnoštva



S. Rosemarie dvori starice u domu

naroda, naših poglavarica, predstavnika njemačke Crkve i grada. U zajednici je tada bilo 19 sestara.

Krajem 1976. godine dolazi nam sestra Alis Lovrić koja nakon premještaja s. Zdenke Tomas u domovinu preuzima pastoralnu službu u našoj misiji, gdje i danas djeluje.

PRERANA SMRT VLAČ. LODETE

Svećenik Franjo Lodeta osjeća pomalo da mu je potrebna pomoć i na njegovu zamolbu šalje nadbiskup Franjo Kuharić novog svećenika, vlač. Stjepana Penića, koji od 1977. počinje svoju dušobrižničku službu u dijelu Essena za koji se brinuo vlač. Lodeta. Dva svećenika dobro su se rasporedila i sve je bilo skladno. Prerana smrt velečasnog Lodeta 1980. okupila je mnoštvo vjernika, rodbine, prijatelja, štovatelja Hrvata i Nijemaca na pogrebu u Essenu.

Nakon njegove smrti vlač. Stjepan Penić preuzima dušobrižništvo s još više elana. Mladi svećenik uvodi novi ritam i nove oblike. Svete nedjeljne mise premješta u veliku crkvu St. Thomas Morus. Organizira vjeronauk za prvopričesnike i krizmanike nedjeljom prije mise

i uvodi katehetske dane za njih i ministrante. Organizira obiteljske seminare, razna predavanja, hodočašća u Rim, Lourdes, Fatimu, Izrael te putovanja u Pariz i razne gradove Njemačke. Uvodi slavlje župskog dana.

Organizira sudjelovanje mladih na biblijskim olimpijadama i folklorijadama, razne tečajeve za djecu; dvije folklorne skupine koje već 25 godina vodi Pišta Babli. Sestre se skrbe o narodnim nošnjama i same su sašile više od 80 komada iz različitih krajeva. Poticaj za njegovanje hrvatske kulture ponijele su sestre iz domovine kada su svojim kandidatcima darovale 16 narodnih nošnji kako bi one bile prve koje su plesale hrvatska kola ovdje u Essenu. Tečajevi za različite instrumente: gitare, tamburice, frulice, harmonike funkcionirali su periodično. Jedna od njegovih posebnih aktivnosti jest pastoralni posjet obiteljima, a godišnje bi obišao više od 400 obitelji. Sve su to aktivnosti uz dijeljenje sakramenata, krstio je više od 800 djece. Sestre koje rade u misiji, s. Alis Lovrić od 1976. i s. Fanita Jukić od 1979. do danas, uključene su u sve te aktivnosti; vjeronauk, vođenje zbora, priprema priredaba, putovanja, posjeti obiteljima i bolesnicima i pomoć u uredu. Sestre u samostanu sudjeluju u misiji prema svojim mogućnostima.

LOGISTIKA KUĆE

Karitativno su sestre djelovale na različite načine, a posebno se to događalo u vrijeme Domovinskoga rata, kada smo se u svojoj kući skrbili za šestero izbjeglica, mnoge druge smještali po mogućim ustanovama, a naša kuća bila je logistika gdje je naša misija skupljala hranu, odjeću i medicinske potrepštine za ratom zahvaćena područja u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Posebna karizma

Sestre i mali folkloraiši



S. Jakobina
njeuguje staricu



zajednice bila je skrb i smještaj bolesnika koji su dolazili u Essen na specijalna liječenja, osobito očnu kliniku.

Iz ove zajednice dvije sestre, Krucifix Ivelić i s. Beatrix Marić, zajedno s još dvije sestre osnovale su misiju u Ruandi i nekoliko godina do rata djelovale u Ruandi.

Tijekom 55-godišnje povijesti premnule su tri sestre u Essenu: s. Valburga Cvitković 1965., s. Benicija Rubić 1986. i s. Tomislava Vidović 1989., a više njih u domovini nakon povratka iz Essena.

U zajednici sestara u Essenu na kraće ili dulje vrijeme boravilo je više od 50 sestara i 16 kandidatice. Od kandidatica njih pet su ostvarile redovničko zvanje.

Danas sestre u Essenu djeluju u staračkim domovima, dvije kao dušobriž-

nice, dvije u našoj hrvatskoj misiji, jedna se u biskupiji brine o crkvenom ruhu, ostale sestre vode domaćinstvo, održava-

ju samostan i pomažu gdje zatreba u misiji. U Essenu su još prisutne: s. Rafaela Ivanković, s. Alis Lovrić, s. Salvatora Delaš, s. Krucifixa Ivelić, s. Angelis Kešina, s. Jakobina Čubelić, s. Rosemarie Matijašević, s. Florina Matić i s. Fanita Jukić. Zajednica sestara u Essenu izvršava svoju karizmu, okuplja se na molitvu za Crkvu, za svoj narod, za čitav svijet. Živi radošno svoje poslanje i očekuje da Gospodin pozove nove radnike u svoju žetvu.

I za kraj jedna zgoda! Jednom prilikom kandidatice su zalutale u gradu, vozile su se u pogrešnom smjeru. Sestre su angažirale policiju u potrazi za njima. Policija je pvela jednu kandidatice iz kuće da bude primjer drugima kako bi ih lakše pronašli i da se druge ne prestraše policije. ■

G O V O R I M O H R V A T S K I

ŠTO NAM ZNAČI ŠPANSKO SELO?

Pri komunikaciji hrvatskim jezikom nerijetko se mogu čuti rečenični sklopovi tipa: *On o tom ne zna ništa, njemu je to špansko selo.* Govornici hrvatskoga jezika rabe frazem *špansko selo* u značenju: nešto potpuno nepoznato ili potpuno nerazumljivo (nekomu). U istom se značenju taj fra-

zem može rabiti i u množinskom obliku *španska sela*. Uporaba razmatranoga frazema u skladu je s hrvatskom književnojezičnom normom, pa barem jednu ili obje navedene inačice toga frazema nalazimo i u hrvatskim jezikoslovnim priručnicima. Za razliku od značenja frazema *špansko selo*, koje je načelno govornicima hrvatskoga jezika dobro poznato, pa zato taj frazem pravilno rabe, značenje prve riječi, tj. samoga pridjeva *španski*, -a, -o (izvan frazema), većini govornika hrvatskoga jezika nije poznato. Mnogi ga pogrešno poistovjećuju sa srpskim pridjevom *španski* u značenju 'španjolski'. Međutim, hrvatski pridjev



Piše: Sanja Vulić

španski ima posve drukčije značenje. To je stari hrvatski pridjev, kojega nalazimo u brojnim hrvatskim pravnim i književnim tekstovima. U redovitoj je uporabi od srednjega vijeka pa nadalje, a od 19. stoljeća postupno sve manje rabi i zaboravlja mu se značenje, što je ponajprije uvjetovano promjenom društvenih odnosa i administrativnoga

nazivlja. Naime, u hrvatskoj je jezičnoj povijesti imenica *špan* najprije značila župan, knez i sl., a zatim: upravitelj vlastelinstva. Sukladno tomu, pridjev *španski* znači: koji se odnosi na špana, tj. na upravitelja vlastelinstva, plemićkoga posjeda. Tako je i prvotno značenje dvočlanoga izraza *špansko selo* bilo: vlastelinski posjed kojim upravlja špan, a kasnije se, promjenom povijesnih okolnosti, taj dvočlani izraz počeo rabiti kao frazem u značenju: nešto potpuno nepoznato ili nerazumljivo.

Zanimljivo je da je već potkraj 19. stoljeća frazem *špansko selo* bio posve uobičajen, ali je istodobno temeljno zna-

čenje odnosnoga pridjeva *španski* bivalo sve manje poznato. Dokaz tomu nalazimo npr. u romanu *Osvit* Ksavera Šandora Gjalskoga, koji je objavljen 1892. Gjalski frazem *špansko selo* prevodi na francuski kao *village d'Espagne*, tj. španjolsko selo, pa piše: *Mnogomu i premnogomu bijahu moje riječi prave "village d'Espagne"*. Isto tako, zbog nepoznavanja značenja hrvatskoga pridjeva *španski*, pojedini govornici hrvatskoga jezika i danas pogrešno zamjenjuju hrvatski frazem *špansko selo* izrazom *španjolsko selo*, jer misle da je *špansko selo* srbizam.

Sukladno frazemu *špansko selo*, ime zagrebačkoga naselja *Špansko* posve je pogrešno povezivati s pridjevom *španjolski*. Ime *Špansko* poimenični je nekadašnji pridjev. Taj se pridjev poimeničio nakon što se iz dvočlanoga pridjevsko-imeničkoga izraza *špansko imanje* (selo i sl.), u težnji za kratkoćom izričaja, počeo ispuštati drugi dio, tj. imenička riječ.

Pridjev *španski* jedan je od brojnih primjera koji pokazuju kako se hrvatske riječi i značenja tih riječi nažalost lako zaboravljaju, unatoč višestoljetnoj uporabi. ■

TOP 2



NARODNOG RADIJA

- 1. Toni Cetinski**
Vjera nevjera
- 2. Klapa Rišpet**
Samo njoj ću pivat
- 3. Massimo**
Zemlja zove oblake
- 4. Elemental**
Sve je moje tudje
- 5. David Temelkov**
Bila je bolja
- 6. Pravila igre**
Kamen na duši
- 7. Neno Belan i Maja Posavec**
Tvoj glas
- 8. Nina Badrić**
Cipele
- 9. Jure Brkljača**
Druga strana
- 10. Dženan Lončarević**
Prokleta i sveto
- 11. Boris Novković**
Ako je to što vidim
- 12. Baruni**
Za tebe sam ljubav čuvao
- 13. Klapa Cambi (Kaštel Kambelovac)**
Korak bez tebe
- 14. Sandi Cenov**
Dobro jutro bivša moja
- 15. Magazin**
Maskara
- 16. Tereza Kesovija**
Ostavi me tu
- 17. Zoran Predin**
Život se voli našaliti s nama
- 18. Buđenje & Tomo in der Muhlen**
Nećemo se lagati
- 19. Leo**
Vjetar
- 20. Grupa Vigor**
Život je raj



IVICA ŠERFEZI

JOŠ UVIJEK VOLIM PLAVE OČI

Gledam te, u očima ti suze stoje
sama si, i tiho tražiš ruke moje

Htjela bi, da netko čuje tvoju priču
žurim se, te stvari me se sad ne tiču

Al' tvoj glas, u meni stare vatre pali
zar te još i nakon svega ovog žalim
prošlo je, al' sve se opet vraća tu

(refren)

Još uvijek volim plave oči
i nikad druge nisam znao
jer tebi srce ja sam dao
zauvijek, zauvijek

Još uvijek volim plave oči
a ti si drugog htjela sama
sad više ništa među nama
ne postoji, ne postoji, to znaš

Sjedimo kraj prozora uz gorko piće
tu gdje svi na ljubavnike tajne liče

Ti i ja, k'o nekad kad smo znali doći
skriveni od prijatelja i od noći

Pričaš mi a ja te i ne slušam više
to već sve u stotinu romana piše
sad si ti u jednom od njih glavni lik

Fotografije Davora Rostuhara iz knjige "National Geographic – Hrvatska iz zraka"

Vinogradi oko Jastrebarskog

Zagrebačka županija

Plešivica i pripadajuće prigorje poznato je vinogradarsko područje nedaleko od Jastrebarskog. Sunčane padine u spoju s dugom tradicijom vinogradarstva i vinarstva rezultiraju uspješnim berbama sorti graševina, rajnski rizling, traminac, bijeli pinot, chardonnay i portugizac.



Naručite hit-fotomonografiju sa svih
200 unikatnih fotografija

Hrvatske iz zraka, velikog formata
(48x32 cm, tvrdi uvez).

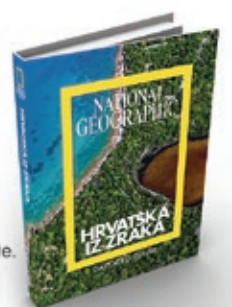
Cijena **200,00 kn** + poštarina.

Više informacija na:

www.hrvatskaizzraka.com/shop.

Za veće narudžbe nudimo dodatne popuste.

Kontakt: asistenti@rostuhar.com



Fontane u bojama francuske zastave

Diljem svijeta bio je proglašen dan žalosti u spomen na žrtve terorističkih napada u Parizu. Mnoge svjetske znamenitosti bile su obojene u boje francuske zastave, pa tako i zagrebačke fontane u Ulici Hrvatske bratske zajednice. Poznata agencija France-Press objavila je na službenome Twitter profilu fotografiju mladoga zagrebačkog para ispred obojenih fontana.



Izabrana Kraljica Zagreba

Devetnaestogodišnja Marija Vukojević nova je kraljica Zagreba. Mlada Zagrepčanka uz atraktivan izgled izdvojila se zanimljivom osobnošću i vedrinom te osvojila najviše simpatija žirija na tradicionalnom izboru ljepote održanom u Kristalnoj dvorani hotela Westin. Titulu prve princeze osvojila je šarmantna Antoanet Levačić, a titula druge princeze pripala je atraktivnoj Dori Katarini Špoljar. Tešku odluku između četrnaest ljepotica donio je stručni žiri predvođen glumicom Ankicom Dobrić. Glamuroznu noć odluke vodila je Doris Pinčić, a goste su zabavljali Lidija Bačić te plesna skupina Megablast. Kraj uzbudljive avanture i nova prijateljstva ljepotice su proslavile, zajedno sa sretnom pobjednicom, na službenome after partyju druženjem uz obitelj i prijatelje.



WWF se zalaže za održivo ribarstvo

Svjetska organizacija za zaštitu prirode World Wide Fund for Nature (WWF) predstavila je inicijativu za održivo ribarstvo, projekt "Fish Forward", čiji je naziv WWF preveo kao "Za riblje sutra". Neodrživo ribarstvo globalni je problem koji ne utječe negativno samo na morske ekosustave, već pogađa i živote milijuna ljudi, rekao je stručnjak za ribarstvo WWF Adria Darnijel Kanski ističući kako je po posljednjim statističkim analizama Europske unije više od 90 posto ribljih populacija u Mediteranu izloženo. Na fotografiji su Ana Grgić, Barbara Kolar i Marina Orsag tijekom promocije ribarskih proizvoda.



Milenijska fotografija Zagrebačkoga holdinga

Djelatnici Zagrebačkoga holdinga, najvećega gradskoga javnog poduzeća i jednog od najvećih takve vrste u Hrvatskoj, zauzeli su travnatu površinu uz gradske fontane i preko puta Nacionalne i sveučilišne knjižnice i pozira-

li za milenijsku fotografiju poznatome fotografu Šimi Strikomanu. Oko 1.500 radnika, tj. gotovo desetina ukupnog broja, rasporedilo se tako da čine logotip Zagrebačkoga holdinga, a učinili su to u povodu početka obilježavanja

10. obljetnice postojanja Holdinga te ujedno uveličali i Strikomanov jubilej, kojemu je fotografiranje radnika komunalne megatvrtke i 500. milenijska fotografija.

Ratni brodovi "Cetina" i "Krka" uplovili u Loru

Dva desantna broda minopolagača Hrvatske ratne mornarice (HRM) "Cetina" i "Krka" (HRM), koji su bili potpora Hrvatskoj kopnenoj vojsci (HKOv) u prijevozu vojnika i opreme na vojnu vježbu "Trident Juncture 15", vratila su se iz Španjolske nakon 32 dana u vojnu luku Loru. Dva broda sa 69 članova posade i 14 pripadnika HKOv-a uplovila su uz sirenu dobrodošlice u matičnu luku Loru, u koju su se vratili nakon 2.700 isplavljenih milja. Na dočeku su članovi obitelji primili svoje najmilije u zagrljaj, a najviše su se svojim tatama i mamama veselili oni najmanji.



Upaljena prva adventska svijeća u Splitu

Adventski vijenac, opsega čak 25 metara, postavljen je na fontani na splitskoj rivi. Uz dvije tisuće lampica, upaljena je i prva adventska svijeća, u organizaciji Grada Splita, Turističke zajednice grada Splita i Splitsko-makarske nadbiskupije. Prvu adventsku svijeću upalili su splitski gradonačelnik Ivo Baldasar, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije monsijor Miroslav Vidović i direktorica Turističke zajednice grada Splita Alijana Vukšić. Svjetlost adventskih svijeća označio je početak bogatoga blagdanskih programa koji će se u idućih 40 dana održavati na svim gradskim trgovima.



EUROLIGA: CEDEVITA ČEKA NOVU ŠANSU ZA TOP 16

Košarkaši Cedevite poraženi su od turskog Anadolu Efesa sa 75 - 81 (13 - 17, 26 - 25, 26 - 15, 10 - 24) u 8. kolu Eurolige pred punim tribinama u Draženovu domu te su propustili priliku već sad osigurati prolaz u Top 16. Isti je to rezultat kojim je Cedevita svladala Anadolu Efes u Istanbulu, što je bila pobjeda koja je pokrenula zagrebačku momčad nakon dva uvodna euroligaška poraza. Na žalost, Cedevita je u posljednjih osam minuta dvoboja prokockala 10 koševa prednosti. Turci su iz Draženova doma otišli s važnom pobjedom koja ih ostavlja u utrci za Top 16 u kojoj su se izjednačili s Cedevitom po broju pobjeda (4 - 4). Najbolji igrač pobjedničke momčadi bio je hrvatski reprezentativac Dario Šarić koji je u Zagrebu dočekan i ispraćen ovacijama, a utakmicu završio sa 16 koševa i 10 skokova. Cedevita će novu priliku za proboj u Top 16 ponovno imati pred svojim navijačima 11. prosinca, kad u Draženov dom stiže talijanski Milano predvođen bivšim Cedevitinim trenerom Jasminom Repešom i hrvatskim reprezentativcem Krunom Simonom.



70 GODINA SPORTSKIH NOVOSTI NA 35 FOTOGRAFIJA

U povodu obilježavanja 70 godina izlaženja jednog od najstarijih sportskih dnevnika u Europi, Sportskih novosti, u Zagrebu je otvorena izložba fotografija nekih od najvećih hrvatskih sportskih zvijezda. - Na 35 fotografija željeli smo ispričati barem djelić prebogatih sportske povijesti i sjajnih događaja uhvaćenih objektivima velikana sportske fotografije - naglasio je na svečanom otvorenju izložbe novinar SN-a Dean Bauer. Direktor SN-a Janko Goleš rekao je kako je ovo tek jedna u nizu manifestacija kojima će SN obilježiti sedam desetljeća kontinuiranog izlaženja, čija će kulminacija biti 11. prosinca, kada će uz tradicionalni izbor "Najboljih sportaša Hrvatske" biti predstavljena i reprezentativna fotomonografija o 70 godina djelovanja Sportskih novosti. (Na fotografiji Tomislav Paškvalin.)



KHL: HOKEJAŠI MEDVEŠČAKA NA 8. MJESTU ZAPADNE KONFERENCIJE

Hokejaši Medveščaka poraženi su na gostovanju kod Avangarda 3 - 6 (0 - 2, 1 - 2, 2 - 2) u utakmici 39. kola KHL-a. Bio je to drugi uzastopni gostujući poraz zagrebačkoga kluba nakon kojeg je Medveščak ostao na 8. mjestu Zapadne konferencije s 56 bodova. Avangard je 15. pobjedom zasjeo na 4. mjesto Istočne konferencije KHL-a sa 64 boda. Dana 5. prosinca Medveščak će u Astani odigrati posljednju utakmicu na aktualnoj gostujućoj turneji protiv Barysa, 9. momčadi Istočne konferencije.



KLJAKOVIĆ GAŠPIĆ DRUGI U 'FINNU'

Nakon netom završenoga Svjetskog prvenstva klase finn, Kljaković Gašpić 2015. završava kao drugi finaš svijeta, objavio je Svjetski jedriličarski savez. Na 21. mjestu je Milan Vujašinović, 41. je Nenad Bugarin, 53. Josip Olujić. Britanac Giles Scott je prvi. Tonči Stipanović na četvrtom je mjestu Lase-
ra za 2015., Filip Jurišić je 43., Daniel Mihelić je 60., a 109. je

Toma Višić, dok prvo mjesto pripada Australcu Tomu Burtonu. Među dvojcima na petome mjestu su Šime Fantela i Igor Marenić. I u ovoj disciplini na prvome mjestu su Australci Matthew Belcher i William Ryan. U ostalim disciplinama naši jedriličari nisu toliko visoko plasirani zato što su manje jedrili ove godine na regatama Svjetskog kupa.



LP: DINAMO SE OPROSTIO OD EUROPSKOG PROLJEĆA

U susretu 5. kola F skupine Lige prvaka nogometaši Dinamo su na stadionu Emirates izgubili od Arsenala 0 - 3 i ostali bez izgleda za 'europsko proljeće'. Golove za Arsenal zabili su Mesut Ozil (29. min.) i Alexis Sanchez (33., 69. min.). Dinamo je tako još jednu godinu ostao bez 'europskog proljeća'. Posljednji put 'modri' su prezimili u Europi u sezoni 1969./70. u kojoj su Zagrepčani nastupili u Kupi kupova i dogurali do četvrtfinala u kojem su ispali od Schalkea. Dinamo je stigao u London uzdrmanih redova nakon posljednjih afera koje su pogodile Maksimir. Podsjetimo kako je izvršni predsjednik Zdravko Mamić trenutačno u pritvoru zbog sumnje u financijske malverzacije i izvlačenje novca iz Dinama transferom igrača, dok je veznjak Arijan Ademi suspendiran na četiri godine nakon što je bio pozitivan na dopińskoj kontroli. Crni tjedan zaokružen je uvjerljivim porazom u Londonu.

TREĆA UZASTOPNA POBJEDA 'VATRENIH' POD VODSTVOM ANTE ČAČIĆA

Hrvatska nogometna reprezentacija pobijedila je Rusiju u prijateljskom susretu u Rostovu na Donu 3 - 1 ostvarivši i treću uzastopnu pobjedu pod vodstvom novog izbornika Ante Čačića. Rusija je povela u 15. minuti golom Fjodora Smolova, no 'vatreni' su u nastavku susreta okrenuli rezultat golovima Nikole Kalinića (57.), Marcela Brozovića (60.) i Marija Mandžukića (83.). Premda je u Rusiju doputovala bitno oslabljena, hrvatska vrsta pružila je odličnu predstavu ostvarivši uvjerljivu pobjedu. Hrvatska nogometna reprezentacija završit će 2015. godinu kao 18. reprezentacija svijeta na FIFA-inj ljestvici i to je u odnosu na prošli mjesec napredak od jednog mjesta, dok prvo mjesto i dalje drži Belgija.



OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.


HRVATSKA

